

JURNALIN KURUCUSU
GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ

LİTERATURA *****KULTURA *****TARİH

Sayı: 1/2020

KOMPAT • 2020

ISSN

Jurnal tiparlanêr Gagauz Yeri Bakannık Komitetin yardımınnan

Baş redaktor: Konstantin Kurdoglo

Jurnalın kolverimi için cuvapçı: Todur Marinoglu

**Redakțiya sovetin azaları: Konstantin Kurdoglo
Todur Marinoglu
Elena Moku
Alöna Ergoglo**

**Kompyuter işi: Elena Marinova
Svetlana Çersak**

Kapakta foto: Gagauz Yazıcılar Birliin kurucuları

Arka kapakta foto: Gagauziya

Jurnal çıkacak 6 ayda bir kerä

**Adres: Moldova, Gagauz Yeri, Baurçu küüyü, Kuybişev sokaa, 23
Tel./fax 0(291) 32-357 e-mail: adjis@mail.ru**

İÇİNDEKİLÄR

ÖNSÖZ	4
GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN HABERLERİ	5
Cümnä topluluun. «Союз гагаузских писателей – GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ» kurucu topluşun birinci Protokolu	6
HEDERLEZ AYI 2018 y. KOMRAT, GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN KURUCULARI.....	10
I-nci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI „LÄÄZIMNI KİYAT – 2018” ÖNSÖZ	12
1-inci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI „LÄÄZIMNI KİYAT – 2018”	13
„LÄÄZIMNI KİYAT – 2018” LİTERATURA YARIŞMASININ ÇIKIŞLARI.....	18
YILDÖNÜMLERİ.....	22
VASİ FİLİOGLU.....	22
KILÇİK FÖDOR DMİTRİEVİÇ.....	28
MİLEV İVAN NİKOLAEVİÇ.....	30
TODUR MARİNOGLU	32
KÖSE MARİYA GEORGİEVNA.....	40
ELENA MİHAYLOVA (MOKANU).....	47
NİKOLAY PETROVİÇ DİMİTROGLO	50
KONSTANTİN KURDOGLO	51
ALÖNA ERGOGLO	62
ANKU BOEVA	65
ALEKSANDRA KRİSTOVA	69
MUTKOGLO ANJELA.....	71
ALLA BÜÜK.....	72
VALENTİNA BUJİLOVA (HACIOGLO)	75
GENÇ TALANTLAR.....	77
KRİSTİNA KOÇAN.....	77
VADİM KULEV	79
GEÇİNMIŞ ŞANNI HEM TALANTLI GAGAUZ YAZICILARIN ANMASI.....	81
MİHAİL GUBOGLO.....	81
VLAD-DEMİR KARAGANÇU.....	82
STEPAN KUROGLO	84
RESİMCİLİK SAYFASI.....	86
MİHAİL ARABADCI	86
PREZENTAŦIYA ENİ KİYATLARA.....	87
ENİ KİYATLAR 2019-UNCU YILDA	91

ÖNSÖZ

KUTLÊÊRİM!

Paalı dostlar! Saygılı vatandaşlar! Haberleerim hepsi gagauzları bütün dünnedä, ani yaptık da tiparladık eni bir jurnal ana dilimizdä.

Atatlêêrım bütün ürektän kutlamaa hepsi yazıcıları, okuyucuları, türk dünnesindän kardaşları bu büyük yortuyla. Şükür ederim bizim Başkan İrinayı Vlah, Gagauziyanın Kultura hem Turizm Bakannın başını Marina Semönovayı, yardımcılara, kolegalara, hepsinä deerim: «Saa olun, kardaşlar,

ani işittiniz hem annadınız bizi-yazıcıları, dayakladınız da şindi gagauz yazıcıları kablettilər büyük kolaylık hem şans tiparlamaa kendi peetlerini, annatmalarını, romannarını, tarihlän baalı araştırmalarını h.b..»

Bu literatūra hem tarih, kultura jurnalını koydu neetinä tiparlamaa haliz Gagauz Yazıcılar Birlii.

Finans yardımcısı oldu Gagauziyanın Bakannık Komiteti. Şükür Allaha, ani gagauz yazıcılar var nicä açıklasınar kendi talantlarını jurnalın sayfalarında.

Jurnalın adını koyduk „Gagauz Yazıcılar Birlii”, çünkü o var haliz yazıcıların jurnalı, kim onu kurdu hem kim hazırlayacak içindä tiparlanan materialları.

İnanêrım, ani bizim jurnal olacak bir literatūra kiyadı. nereda olacak kolaylık, kim şindi çekeder yazmaa yada çoktan yazêr erleştirsın hem gösterecün cümneyä kendi yaratmalarını. Sanêrım, ani bu almanah getirecek büyük fayda diil sade yazıcılara, ama hepsi yaşayannara bizim Avtonomiyada.

Elbetki, halk ozaman halk, açan onda var kendi ana dili, topraa hem kultura, ama, lääzım eklemää, ani tarihsiz da yok nasıl ilerlesin halk. Bu konuları biz neetle neriz açıklamaa bizim jurnalda.

Bän baş redaktoru olarak, umutlanêrım hem inanêrım, ani bizim redkolegiya olacak yardımcı bizim saygılı yaratıcılara. İsteerim bu faydalı işimizi desteklesinär dostlar kultura tarafından Gagauziyada, Bilim merkezindä çalışannar hem da hepsi kim sayêr kendini patriot.

Düşünerim, ani genç yazıcılar da kalmayacaklar bir tarafta, da büyük yaşta ustalaran barabar çalışacaklar düzmää yaratmalarını hem erleştirmää onnarı jurnalımızda. İsteeriz hem umutlanêrız, ani jurnal tiparlanacak iki sıra yılda.

Bän bütün üreklän dua ederim Allaha, ani bizim jurnal ilerlesin, fayda getirsin gagauzlara, kaldırsın bizim literatürayı taa üüsek uura, tanıtırsın bizim kulturamızı başka devletlerdä, açıklasın tarihimizin saklılıklarını, debreştirsın meraklılı ana dilimizä.

**Sevdaylan sizä
Konstantin Kurdoglo,
jurnalın baş redaktoru**

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN HABERLERİ

İsteeriz açıklamaa, ani Gagauziyada 2018-inci yılda çalışkan yazıcılar kurdular bir eni Gagauz Yazıcılar Birliini (GYB). Bu sayfada gösterili birkaç dokument, angıları inandırêr kim GYB kurucuları hem onun azaları, kim hem ne zaman kabledildi GYB çevresinâ hem taa başka haberlâr.

Gagauz Yazıcılar Birliin (GYB) azaları:

- 1. KONSTANTİN İVANOVIÇ KURDOGLO** – Gagauz Yazıcılar Birliin başı, GYB kurucusu, aza kardı № 1, Baurçu;
- 2. FÖDOR İVANOVIÇ MARİNOV (Todur MARİNOGLU)** – Gagauz Yazıcılar Birliin başın yardımcısı, GYB kurucusu, aza kardı № 2, Avdarma;
- 3. GALİNA DMİTRİEVNA SİRKELİ** – Gagauz Yazıcılar Birliin kurucusu, Kirsovo;
- 4. ELENA GEORGİEVNA MİHAYLOVA (Elena MOKANU)** – Gagauz Yazıcılar Birliin kurucusu, finans soruşlarında cuvapçı, Komrat;
- 5. ALÖNA MİHAYLOVNA ERGOGLO** – Gagauz Yazıcılar Birliin kurucusu, Baurçu;
- 6. FÖDOR DMİTRİEVİÇ KILÇİK** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası Kazayak;
- 7. ALEKSANDRA AFANASYEVNA KRİSTOVA** – Gagauz Yazıcılar Birliin kurucusu, sekretar, Kongazçık;
- 8. ANNA NİKOLAEVNA BOEVA** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Kişinöv; may, 2019;
- 9. İVAN NİKOLAEVIÇ MİLEV** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Komrat; avgust, 2019;
- 10. NİKOLAY PETROVIÇ DİMİTROGLO** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Komrat; oktâbri, 2019;
- 11. MARIYA GEORGİEVNA KÖSE** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Valkaneş, 2019;
- 12. ANJELA İLYİNİÇNA MUTKOGLU** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Komrat, 2020;
- 13. VALENTİNA BUJİLOVA (HADCIOGLO)** – Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Ukraina, 2020;
- 14. GEORGİY DANİLOVIÇ TOPAL** -- Gagauz Yazıcılar Birliin azası, Valkaneş, 2020;

«GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN»
kurucu topluşun birinci Protokolu

Komrat kasabası

17.03.2018 y.

Topluşun pay alannarı:

1. Kurdoglo K.İ.

2. Marinov F.İ

3. Sirkeli G. D.

4. Ergoglo A. M.

5. Mihaylova E. G.

Topluşun soruş listesini açıklamaa deyni söz verildi Kurdoglo K. İ., o teklif etti bakmaa sıradaki soruşları:

1. Seçmää topluşun başını hem sekretarını.

2. «Союз гагаузских писателей – «GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ» cümnä topluluun kurulması.

3. Cümnä topluluun iç kanonun kabledilmesi.

4. Nasaatın, başın hem baş yardımcısının seçilmesi.

5. Kontrol edän kurumun – reviziya komisiyanın seçilmesi.

6. Seçmää kurumun temsilcisini, kurumu kanona görä Gagauziyanın Yustişiya Bakannında yazdırmaa deyni.

7. «Союз гагаузских писателей – «GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ» cümnä topluluun sekretarını ayırmaa.

Kararlandı: kabletmää teklif edili soruş listesini – hepsi kayıl.

Birinci soruş:

Söz tuttu Mihaylova E. G., angısı teklif etti bu kandidaturaları: Topluşun başını ayırmaa Marinov F. İ.,

Topluşun sekretarını ayırmaa Ergoglo A. M.,

Kararlandı: tekliflän kayıl oldu topluşun hepsi pay alannarı.

İkinci soruş:

İkinci soruşu açıklamaa deyni söz verildi Kurdoglo K. İ.

Saygılı kolegalar! Bu gün biz toplandık bir önemni neetlän – kurmaa deyni eni Gagauz Yazıcıların Birliini. Pek yazık ki, o Birlik, angısı kuruluydu 1999-uncu yılda, çoktan işlämeer, var nicä demää, o may da yok. Umutlanêrım, ani bizim eni Birliimiz yardım edecek gagauz literaturanın ilerlemesinä hem destekleyecek yazıcıları, terbiyedecek genç yaradıcıları, kaaviledecek uşaklarda hem büklerde

havezi üürenmää ana dilimizi. Bizdä var çok talantlı yazıcı hem peetçi, angıları gösterdilär kendilerini ii taraftan, tiparladılar kendi çalışmalarını, da te geldi vakıt birleşelim. Sade birliktä biz çözübilecez türlü soruşları hem problemları, angıları köstekleerlär bizim literaturanın ilerlemesini.

Teklif ederim kuralım eni yazıcıların birliini – «GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ», angısı, inanêırım, ani bereketli çalışacak hem getirecek haliz fayda hem yazıcılara hem bütün gagauz halkımıza.

Topluşun başı: Teklif ederim oy vermää.

Kayıll oldu 5 kişi.

Kaarşısı – 0.

Oyda hepsi pay aldı.

Kabledildi karar: Kurmaa cümnä topluluu «Союз гагаузских писателей – GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ».

Üçüncü soruş:

Üçüncü soruşu açıkladı Sirkeli G. D., angısı tanıştırdı topluşun pay alannarını cümnäl topluluun iç ustavın bölümnerinnän, haklarınnan hem onnarın çalışmak daavalarınnan.

Topluşun başı: Var mı eklentilär yada diişilmeklär, angılarını läüzım bakmaa hem koymaa cümnä topluluun iç ustavını? Diişilmäk hem eklenti yok. Teklif ederim kabletmää bu iç Kanonun proektini.

Kayıll oldu 5 kişi.

Kaarşısı – 0.

Oyda hepsi pay aldı.

Kabledildi karar: Kabletmää «Союз гагаузских писателей – GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ» cümnä topluluun iç ustavını.

Dördüncü soruş:

Topluşun başı: Cümnä topluluun iç ustavına görä, läüzım seçelim Nasaatı hem Nasaatın başını (CT başını).

Teklif edildi seçmää Nasaatı, angısında olacek 5 aza:

1. Kurdoglo K. İ.

2. Marinov F. İ.

3. Sirkeli G. D.

4. Ergoglo A. M.

5. Mihaylova E. G.

Oy verdilär topluşun hepsi pay alannarı, kayıll oldular hepsi.

Topluşun başı: teklif ederim seçmää Nasaatın başını, «GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ» cümnä topluluun başı olsun Kurdoglo K.İ.. Sayêırım, ani o hazır bu uurda çalışmaa, inanêırım, ani o başarılı ilerledecek çekedilmiş işi.

Nasaatın başını (CT başını) seçmää:
Kurdoglo K.İ.

Oy verdilär topluşun hepsi pay alannarı, kayıl oldular hepsi.

Kurdoglo K.İ. teklif etti seçmää CT başın yardımcısını – Marinov F. İ.

Oy verdilär topluşun hepsi pay alannarı, kayıl oldular hepsi.

Beşinci soruş:

Topluşun başı: beşinci soruşta teklif ederim CT «GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ» çalışsın Moldova Respublikasının Cümnä toplulukları için Kanonuna görä, läüzüm seçmää reviziya komisiyasını, angısı kontrol edecek CT başın hem CT Nasaatın çalışmasını. Geldi teklif seçmää komisiya, angısında olacak iki aza.

Komisiyanın azaları:

1. Ergoglo A. M.

2. Mihaylova E. G.

Oy verdilär topluşun hepsi pay alannarı, kayıl oldular hepsi.

Altıncı soruş:

Topluşun başı: Teklif ederim «GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ» cümnä topluluun yazdırılmasında Gagauziyanın Yustişiya Bakanında temsil etsin Kurdoglo K.İ.

Oy verdilär topluşun hepsi pay alannarı, kayıl oldular hepsi.

Kabledildi karar: «GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ» cümnä topluluun yazdırılmasında Gagauziyanın Yustişiya Bakanında temsil etsin Kurdoglo K.İ.

Edinci soruş:

Edinci soruşu açıkladı Ergoglo A. M. Da teklif etti «GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ» cümnä topluluun sekretarı olsun Sirkeli G. D.

Oy verdilär topluşun hepsi pay alannarı, kayıl oldular hepsi.

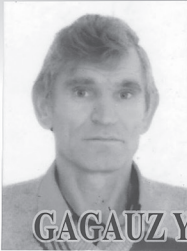
Topluşun başı: Bu soruşların bakılmasından sora, teklif ederim oturuşu başaralım.

Topluşun başı: / _____ / Marinov F. İ.

Sekretar / _____ / Ergoglo A. M.

Cümnä topluluu
GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ

001
**KONSTANTIN
KURDOGLO**

GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİN BAŞI

**КОНСТАНТИН
КУРДОГЛО**

Глава Союза гагаузских писателей

**KONSTANTIN
KURDOGLO**

Preşedinte al Uniunii scriitorilor găgăuzi

REPUBLICA MOLDOVA

**CERTIFICAT
DE ÎNREGISTRARE**
a organizației necomerciale

Asociația Obștească
"Uniunea scriitorilor găgăuzi –
GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ "

Numărul de identificare de stat – codul fiscal

1018620001894

Data înregistrării
Data eliberării

19 aprilie 2018
02 mai 2018

Şef interimar al Direcției de Justiție a
UTA Găgăuzia /Gagauz Eri/ Crivoi O.

(semnătura)

MD 00000212

L.Ş.

«УТВЕРЖДЕН»
на Учредительном собрании инициаторов
создания общественного объединения
"Союз гагаузских писателей –
GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ"
Протокол №1
От «17» «апрель» 2018г.

«ЗАРЕГИСТРИРОВАНО»
в Управлении Юстиции Гагаузии (Г.Гагауз-Ери/
19 / aprilie / 2018
№ 500

УСТАВ
Общественного Объединения

"Союз гагаузских писателей –
GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ"

STATUTUL
Asociației Obștești

"Uniunea scriitorilor găgăuzi –
GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ"

МОЛДОВА
2018 г.

Confidenția

Banca de Finanțe și Comerț S.A.
Sucursala Nr. 12
mun. Comrat, str. Pobedi, 115
telefon: (+373298) 2-75-82

Rechizitele bancare
pentru efectuarea plăților în LEI MOLDOVENEȘTE persoanelor juridice

Banca Beneficiară:

FINCOMBANK S.A. Sucursala Nr. 12
Chisinau, Moldova

Beneficiar:

IBAN code: **MD45FT222421200777619498**
Asociația Obștească "Uniunea scriitorilor gagauzi-
GAGAUZ YAZICILARIN BİRLİİ"
IDNO : 1018620001894

**HEDERLEZ AYI 2018 YIL.
KOMRAT, KURUCULAR GAGAUZ YAZICILAR BIRLIİ**

*Gagauz Yazıcılar Birlii hazırlêr Konumu Regional literatura yarışmasına deyni
„Lääzımnı kıyat – 2018”*

Toplantı Gagauz Yazıcılar Birlii

*Komrat 2019 yıl
Gagauz Yazıcılar Birlii kableder eni
yazıcıyı kendi sıralarına.*

I-ci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI „LÄÄZIMNI KİYAT – 2018”. ÖNSÖZ

Paalı dostlar! Söleyecez, ani hemen Gagauz Yazıcılar Birliini kurduktan sora, bizim Nasaat hazırladı da Gagauziyada geçirdi seftä bir önemli literatura yarışmasını. Onun adı koyuldu – Regional literatura yarışması „Läüzimni kiyat – 2018”.

Läüzim urgulayalım, ani bu yarışma hazırlandı hem geçirildi Gagauz Yazıcılar Birliinnän hem dä Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannınnan. Şükür ederiz İrina Vlahı, Gagauziyanın Başkanını, Marina Semönovayı Kultura hem Turizma Üstün Bakannın başını, hepsini kim çalıştı jüridä , hem kimin yardımınan bu yarışmak gözäl çıktı başa.

Kurallara görä, bu literatura yarışmasında vardı 6 nominaşıya. Onnarın arasından biri baalydı gagauz tarihinä, taa biri – maasuz gagauz yazıcılarına, angıları şansora geçindilər, onnarı hatırlamaa hem anmaa deyni.

Gagauziyanın Bakannık Komitetindän oldu finans yardımı da yarışmanın enseyicilerinä verildi ödül olarak toplam 30 bin ley. Herbir enseyici – nominant kabletti ödül 5 000 ley.

Bu bir büük hem faydalı iş diil sade gagauz yazıcılarına deyni, ama Gagauziyanın hem Moldovanın bütün halkına hem türk dünnesinä dä.

Şükür ederiz hepsi yardımcılara hem gagauz yazıcılarına, kim pay aldı literatura yarışmamızda!

Teklif ederiz yazıcıları ötää dooru da katılsınnar bu Regional yarışmasına, denesinnär kismetlerini, çıkarsınnar meydana kendi başarılarını.

Açıklêeriz, ani neetimizdä var bu yarışmayı her yıl geçirmää.

I- ci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI
„LÄÄZİMNI KİYAT – 2018”

Kabul edildi: _____
Gagauz Yazıcılar Birliin Başı
_____ Kurdoglo K. İ.

Onaylandı:
Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannı

_____ Semönova M. S.
çiçek ayın dokuzu, 2018 y.

KONUM

Gagauziyada I-ci Regional literatura yarışmasının „Läüzımnı kiyat - 2018” şairlerinin hem düz yazıcılarının (proza hem tarih yaratmalarının) arasında geçirmesi için.

I. ORTAK KONUMNARI

1. Şindiki gerçek konumu kararlêêr literatura yarışmasının „Läüzımnı kiyat – 2018” şairlerin hem prozacıların arasında konkursunun sıralını hem onun geçirilmesini.

2. Yarışmanın neetleri:

- bildirmää, sevdirmää gagauz dilini, literaturasını;
- terbiyetmää, ilerletmää estetika duygularını, estetikli kabletmää bizim dolay gerçeklii;
- faydalamaa, dürtmää meraklı literatura yaratıcılıın zanaatına;
- tivil hem üüsek moral kalitelerini cümnedä oluşturmaa;
- gagauz yazıcılarının en ii artistik yaratmalarını seçmää hem bildirmää;
- üürenicilerin, gençlerin literatura vergilerini arkalamaa hem ilerletmää;
- meraklandırmaa Gagauziyanın yaşamasınnan, insan ecellerinnän, kim onu zenginnetti, kim büün zenginleder.

3. Yarışmanın daavaları:

- kurmaa ölä bir ortam, angısında olsun nicä girdirmää yaşamaya yaratıcı insannarın potenyälını literatura zanaatlıında;
- ortaya çıkarmaa talantlı pay alannarını da yardım etmää onnara ilerletmää yaratıcılık yolunu;
- diriltmää hem motivlemää Gagauziyanın yazıcılarını.

II. YARIŞMANIN KURUCULARI

Regional literatura yarışmanın kurucuları – Gagauz Yazıcılar Birlii, Gagauziya Bakannık Komiteti, Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannı.

- Yarış enseyenleri ödülleer Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannı.
- Yarış kurmasına var nasıl katılsın başka da fizik hem yuridik kişileri.
- Jüri azası sırasına getirerlär literatura cümnelerin azaları, Gagauziyanın anılmış şairleri, yazıcıları, literatura uzmanları hem baamsız ekspertlär (Eklem 1).
- Hazırlêr hem geçirer yarış organizasyon komiteti, angısının başı K.İ. Kurdo-glo, Gagauz Yazıcılar Birliin başı.

III. YARIŞTA PAY ALANNAR

Yarıştta pay alsın var dooruluu (hakı) hepsi Gagauziyada hem Moldovada, başka devletlerdä yaşayan yazıcılar, angıları yazêr gagauz dilindä. Kısıltmak yok ne yaşa görä, ne zanaata görä, ne adam yada karı olarak, ne türlü millet ilgilii olarak.

YARIŞ ŞİİR PAYINDA BÖLÜNER NOMİNAŢİYALARA:

1. Kiyat uşaklara deyni.
2. Kiyat büyüklerä deyni.

YARIŞ PROZA PAYINDA BÖLÜNER NOMİNAŢİYALARA:

1. Kiyat uşaklara deyni.
2. Kiyat büyüklerä deyni.
3. Publiştistik kiyadı.
4. Dokumental kiyadı.

IV. YARIŞ GEÇİRMESİNİN KURALLARI HEM SÜRTMELERİ

1. Yarış sürter 2018-ci yılın may (hederlez) ayın birindän dekabri (kıran) ayın birinädän.
2. Yarış geçer iki nominaŢiyaya görä:
  - şiir;
  - proza.
3. Yarışa kablediler o kiyatlar, angılarında annadılêr Gagauziya Avtonomiyası için, metin ediler ana tarafın gözellii, açıklanêr insanın ecelleri, izmet başarıları, ruh hem halk kıymetleri.
4. Yarışa alınêr sade bir kiyat, angısı läüzüm tiparlı olsun.
5. Yaratma kiyatları artistik nominaŢiyasında:
  - a) usaklara hem büyüklerä deyni kiyat kablediler sade gagauz dilindä;
  - b) dokumental, publiştistik, anmak proza formasında kiyatlar kablediler hem gagauz hem rus dillerindä;
  - v) tiparlı kiyatlar veriler eldän, elektron variant yollandırılêr orgkomitetin başın elektron adresinä: adjis@mail.ru.

6. Kiyatlar bildirimnän hem nişannan „Läüzımnı kiyat - 2018” yarışına deyni kablediler 2018-ci yılın avgust (kuptör) ayın birindän dekabri (kıran) ayın birinädän. Yollandırılêr adresä: adjis@mail.ru (Eklenti 5).

V. KOŞULLAR HEM NOTALANMAK KRİTERİYALARI YARIŞMAYI GERÇEKLESTİRMÄÄ DEYİNİ

Yarış pay olêr iki bölümä: siir hem proza formasına.

1. Avtordan kim verer yarışa şiir formasında istener:

a) yaratma, yaratmalar läüzım uysunnar janra kalubuna;

b) şiir formasında notalamak, kriteriyaları acıklanêrlar 2-inci eklentidä.

2. Düz formasında yaratmalarından istener:

a) yaratma, yaratmalar läüzım uysun janra kalubuna;

b) notalamak kriteriyaları acıklanêrlar 3-üncü eklentidä;

v) dokumental, publiştistik hem anmak yaratmalarının notalamak kriteriyaları acıklanêrlar 4-üncü eklentidä.

3. Pay alannar yarışta läüzım versinnär konkursa sade kendi yaratmalarını. Razgelärsä kiyat çalma yaratmalarınnan yada plagiat – o pay allannar çıkarılêr yarıştan, bakmayarak, yarışın angı vakıdında annaşılacak.

4. Yarışın kurucuları cuvap etmeerlär o payalannarı için, kim çıkêr 3-üncü punktun sınırlarından.

5. Pay almaa yarışta yakışmêêr o kiyatlarlan, angılarında var çirkin cellatlık, reklama ştenaları yada millet deskriminaşion oluşları – hepsi onnar, ne çıkêr Moldova Konstitüşyanın kanonnarından dışarı.

6. Alınmêêr yarışa o kiyatlar da, angıları tiparlandı bilgi, cümnä kurumnarın plannarına görä yada grantların proektlerin yardımınnan.

VI. YARIŞ ÇIKARMALARI HEM ÖDÜLLEMEK

Notalamak olacek on ballı sistemaya görä, herbir juri azasının oylaması esaba alınacak.

Baamsız jüri nişannêêr enseyenneri nominaşiyalara görä:

- En ii yarış etişkini kategoriyada «En ii şiir toplumu» - «Uşaklara deyni kiyat» **5000 leylän** ödüllener.

- En ii yarış etişkini kategoriyada «En ii şiir toplumu» - «Büüklerä deyni kiyat» **5000 leylän** ödüllener.

Proza yarışında kararlanêr:

- En ii yarış etişkini kategoriyada «En ii proza» - «Uşaklara deyni kiyat» **5000 leylän** ödüllener.

- En ii yarış etişkini kategoriyada «En ii proza» - «Büüklerä deyni kiyat» **5000 leylän** ödüllener.

Dokumental, publiştistika yaratmalar yarışında kararlanêr:

- En ii yarış etişkini kategoriyada «En ii publiştika kiyadı» 5000 leylän ödül-
lener.

- Anmak janrasında kararlanêr:

- En ii yarış etişkini kategoriyada «En ii anmak kiyadı» 5000 leylän ödüllener.
Yarıştta enseyennerin ödüllemesi geçecek Komratta 2018-inci yılın dekabri ayında,
tantanalı ortamda bir üürenmâk, yada kultura yapısında.

Enseyennerini Regional literatūra yarışında „Lääzımnı kiyat -2018” ödüllendi-
recek Gagauziyanın Başkanı İrina Vlah.

1-inci eklenti

Jüri azaları:

1. **Marina SEMÖNOVA**, jüri kurumun başı
2. **İrina KONSTANTİNOVA**, Gagauziya M. Maruneviç adına Bilim-
aaraştırma merkezin müdürü
3. **Anna POMETKO**, Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannın baş
uzmanı
4. **Lidiya BAURÇULU**, Komrat Devlet Universiteti üüredicisi
5. **Mariya MAVRODİ**, gagauz dili hem literatūra uzmanı

2-inci eklenti

Şiir yaratmaların notalamak kriteriyaları:

1. Uygun rifma.
2. Ritmika kurumnarı.
3. Dalgatması.
4. Logika baalantısı.
5. Materialın derindän verilmesi.
6. Süjetin kompozitşiyası.
7. Aktuallı.
8. Artistik düzgünnüü. Süjet sistemin bütünnüü.
9. Temanın derindän açıklaması.
10. Bütündän kabul edilmesi.

3-üncü eklenti

Düz formasında yaratmaların notalamak kriteriyaları:

1. Artistik düzgünnüü. Süjet sistemin bütünnüü.
2. Süjetin kompozitşiyası.
3. Materialın derindän verilmesi.
4. Logika baalantısı.
5. Aktuallı.
6. Dalgatması.
7. Temanın derindän açıklaması. Bütündän kabul edilmesi.

4-üncü eklenti

Dokümental, publiŝistik hem anmak yaratmaların notalamak kriteriyaları:

1. Düzgünnü. Süjet sistemin bütünnü.
2. Süjetin kompozitiyası.
3. Materialın derindän verilmesi.
4. Logika baalantısı.
5. Aktuallı.
6. Dalgalatması.
7. Temanın derindän açıklaması. Bütündän kabul edilmesi.

5-inci eklenti

Bildirim kaarıŝmaa deyni yortuya «Literatura yarışı - 2018»

1. Katılanın adı hem laabı.
2. Duuma dataları.

(gün/ ay/ yıl)

3. Ev adresi, telefon
4. Yaratmaların adları hem angı nominaşiyalara o yaratmalar veriler.
5. Eklenti bilgilär:

- angı yaŝtan avtor yazêr şiir yada düzyazı;
- nesoy yarışlara vardır katıldıı;
- angı studiyaya yada literatura toplumuna girer (dolaŝêr). (bildirmää o studiyanın yada toplumun öndercinin adını hem laabını)

Data _____

Jüri işler

„LÄÄZIMNI KİYAT – 2018” LİTERATURA YARAŞMASININ ÇIKIŞLARI

Gagauz Yazıcılar Birliin toplantısının 4-üncü protokolu

06.12.2018 y.

Toplantıya katıldı Kurdoglo K.İ., Gagauz Yazıcılar Birliin başı hem jüri azaları:

1. **Marina SEMÖNOVA**, jüri kurumun başı

2. **İrina KONSTANTİNOVA**, Gagauziya M. Maruneviç adına Bilim- aaraştırma merkezin müdürü

3. **Galina SİRKEİ**, Komrat M. Çakirin adına kolecin üredicisi

4. **Lidiya BAURÇULU**, Komrat Devlet Universiteti üredicisi

Günün konusu:

1. Gagauziyada Regional literatura yazısının „Lääzımnı kiyat - 2018” şairlerin hem düzyazıların (proza yaratmaların) arasında yarışmasının çıkışları.

İlk söz tuttu Kurdoglo K.İ.

Regional literatura yarışının kurucuları: Gagauz Yazıcılar Birlii, Gagauziya Bakannık komiteti, Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannı.

Çeçti yarışmak 2018-inci yılın avgust ayın birindän dekabri ayın birinädän iki nominaşyasında: poeziya hem proza.

Söz tuttu Galina Sirkeli

Yarışa alındı sade bir kiyat, angısı tiparlandıydı 2008-2018 yılların arasında. Yaratma kiyatları artistik nominaşyanın te bu:

Poeziya yarışmasının nominaşyasında „En läözımnı kiyat” uşaklara deyni yolladılar:

1. T. Marinoglu, „Benim sevgili dostlarım” kiyadını.

Proza yarışmasının nominaşyasında „En läözımnı kiyat” uşaklara deyni yolladılar:

1. S. Bulgar, „Gagauz ustası” kiyadı.

Poeziya yarışmasının nominaşyasında „En läözımnı kiyat” büyüklerä deyni yolladılar:

1. Vlad-Demir Karagançu, „Şiir antolojisi” kiyadını.

2. Aleksandra Kristova, „Cıvırlıga türküsü” kiyadı.

Proza yarışmasının nominaşyasında „En läözımnı kiyat” büyüklerä deyni yolladılar:

1. Vlad-Demir Karagançu, „Zamannardan avazlar” kiyadını.

2. Aleksandra Kristova, „Cıvırlıga türküsü” kiyadını.

Dokumental, publiştistik hem aklinagetirmeklär yarışmasının nominaşyasında „En läözımnı kiyat” büyüklerä deyni yolladılar:

1. Konstantin Kurdoglo. «Репрессии и депортации гагаузов. 1940-1941 гг., 1944-1952 гг. Книга судеб» kiyadını, angısı yazılı rus dilindä.

Gagauziyada Regional literatura yarışın «Lääzımnı kiyat - 2018» şairlerin hem düzyazıların (proza hem tarih yaratmaların) arasında yarışmasının cıkışları:

1. Poeziya nominaşiyasında «En lääzımnı kiyat» uşaklara:

T. Marinoglunun „Benim sevgili dostlarım” kiyadı.

2. Proza nominaşiyasında „En lääzımnı kiyat” uşaklara:

S. Bulgarın „Gagauz ustası” kiyadı.

3. Poeziya nominaşiyasında „En lääzımnı kiyat” büyüklerä:

Vlad-Demir Karagañunun „Şiir antolojisi” kiyadı.

4. Proza nominaşiyasında „En lääzımnı kiyat” büyüklerä:

Aleksandra Kristovanın „Cıvırlıga türküsü” kiyadı.

5. Dokumental, publiştik hem aklinagetirmeklär nominaşiyasında „En lääzımnı kiyat” büyüklerä:

Konstantin Kurdoglo. «Репрессии и массовые депортации жителей с. Баурчи, Чадыр-Лунгского района, Республики Молдова 1940-1951 гг.» kiyadı. Kiyat yazılı rus dilindä.

6. Pötr Moyseyi hatırlamak için „Gagauz literaturasında büyük faydalı başarılar için” nominaşiyası.

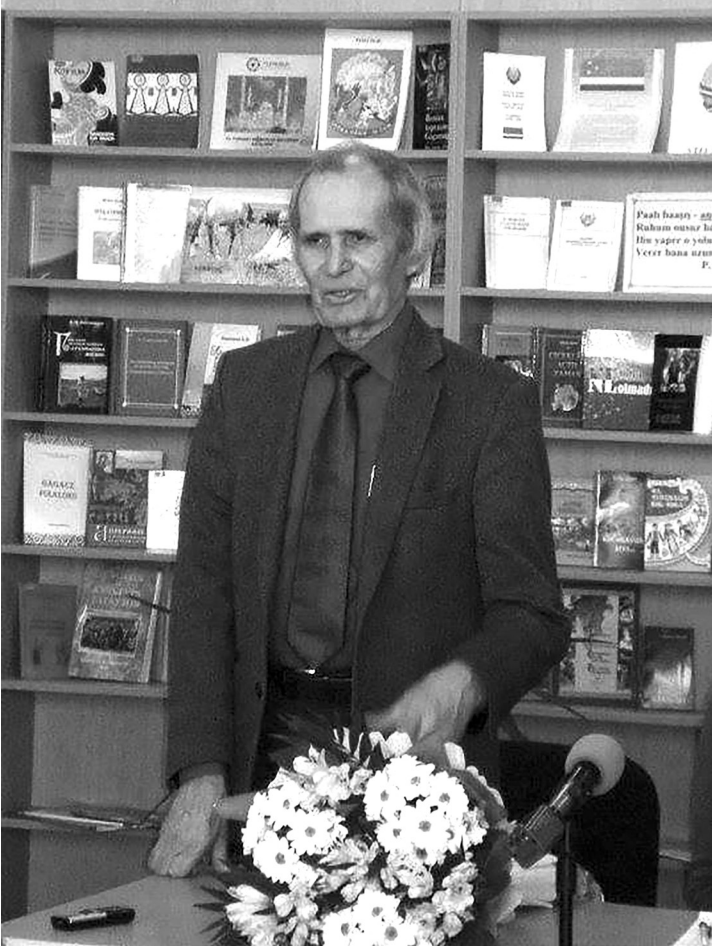
Sekretar

İmza

Galina Sirkeli

**Gagauz Yazıcılar Birlii sevgiylän kutlêr hepsini kim aldı ilk erleri
„Lääzımnı kiyat – 2018” literatura yarışmasında!
Saalık, kısmet hem taa çok eni yaratmalar!**

PIOTR MOYSE

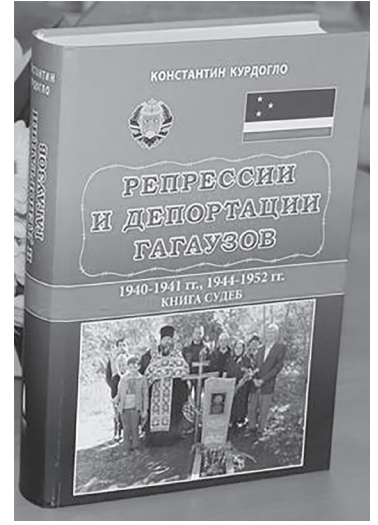
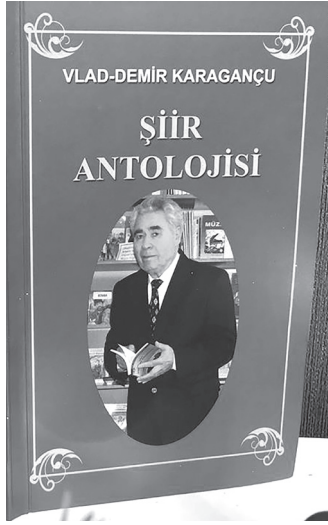
«**ÖZLƏ BENİ**»

**Vasilisa
TUKAN**

ŞİİRLƏR

*Gagauz Yazıcılar Birlii sevgiylän kutlêr hepsini kim aldı ilk erleri
„Lääzımnı kıyat – 2019”*

YILDÖNÜMLERİ

Kutlêêriz anılmış gagauz yazıcılarını duuma günnerinnän, angıları 2019-uncu yılda tamannadı hem angıları 2020-inci yılda yıldönümünü tamannayacak.

VASİ FİLİOĞLU
(26.01.1949 d.y.)

Duumam yanvarın 26-da 1949-uncu yılda Beşalmada çokuşaklı ayledä. Üç kardaşın arasında bän büüktüm, altı uşaan arasında – ikinciydim. Mani kakumuzun duuması 1947-inci yıldandı, en küçük kardaşımızın, Mişanın, 1959-uncu yıldan.

Bobam, Georgiy Georgieviç, çiftçiliklän zanaatlandı, traktorda hem kombaynada çalıştı. Anam, Anna Stepanovna, başçavancıydı.

Sokak laabımız bobamın tarafından – Moş Petkular. Dädumun bobası – Moş Petkuların Nikolayı, 1880-inci yıldan duumasıydı, dädum – Moş Petkuların Nikolayın Örgisi, 1901- inci yıldan duuması, bobam – Moş Petkuların Nikolayın Örginin Örgisi, 1923-üncü yıldan duuması.

Büük hodulluklan nışannêêrim ki senselelik bizdä büükmüş nicä evellä hep ölä, var nicä demää, bizim vakıtlarda da. Dädu Örgilär, angıların ömürlerini bän etiştirdim, vardılar 6 kardaş hem kızkardaş. Hep okadar kızları hem oolları vardı Örgi dädunun hem Anka babumun da aylesindä. Anamın tarafından Stepan dädunun hem Varvara babunun vardı 2 çocukları, 2-dä kızları. Benim aylemin kurulması – kasım ayın 22-dä 1970-inci yılda. Eşim, Pelageya, hep çokuşaklı ayledän. Anasında hem bobasında (Aleksandra hem Mihail Tülümennerdä) onnar vardılar beş kızkardaş, üç tä kardaş. Kendimizin var iki oolumuz: Valerian, 1972- dän duuması, eşi – Nataliya, kızçaaazları – Aydını hem Nastäcık; Sandi, 1986-cı yıldan duuması, eşi – İrina, kızçaaazları – Marina, çocukları – Vanıkacık.

Aktarêriz biografiyanın sayfalarını taa ötää dooru. Edi yaşında olduynan, 1956-ıncı yılda çekettim gezmää şkolaya, angısını bitirdim 1965-inci yılda, başarılı üürenici olarak.

Hep bu yılda girdim Kamenkada bulunan İon Soltısın adına agrikultura tehnikumuna, angısını başardım kırmızı diplomnan 1969-uncu yılda, kabledip agronom uzmanını baacılık hem başçavancılık uurunda.

Gelip kendi ana küüyümä, Beşalmaya, teklif ettilär „Pravda” adına kolhozda çalışayım 4-cü baa hem başçavancılık brigadasında, neredä vardı 200 ektarın üstünä

toprak, 100-dän dä zeedä işçi. Ama benim brigadirliim sürttüydü salt beş ay, nedän sora bän girdim Kişinövda agrikultura institutuna ilerletmää hem kaaviletmää bilgileri, angılarını kabul ettiydim tehnikumda. İnstitutu başardım 1974-üncü yılda.

Üretim çalışmamın ölçüsü 50 yılın dolayında. Birkaç yıl Beşalmada „Pravda” adına kolhozda işledim agronom, baş agronom.

1974-1978-inci yıllarda Svetlyda agrikultura tehnikumunda üredecilik ettim, „Çalık” adına sovhoz-zavodun direktoru oldum.

1979-dan 2000-ci yılıkadar çalıştım hep ana erimdä „Pravda” adına kolhozda baş agronom, kolhoz başına yardımcı.

2001-ci yıldan beeri – Beşalmada „Birlik” adına çiftçilik çorbacılıın öndercisiyim.

Artık buncak yaşında oldum, ama birtürlü brakılamêêrim çiftçilik zanaatından, neçinki tarlalar hep bir çeker, darsıklı da üreemi tabiyat söker...

İsterim açıklamaa bunu da, ani yaşamamda çiftçilikten kaarä taa küçüklüümdän bän zanatlandım başka önemli işlärän dä, deyecez: patretçilik, çalgıcılık, poeziya hem yazıcılık.

1995-inci yılda beni kabul ettilär Moldova yazarlar Birliinä, 2000-ci yılda biz altı yazıcı toplanıp, kurduyduk Gagauz Yazarlar Birliini.

Benim yaratmalarımnan okuyucular buluşêrlar kiyatlarımda: „Aydınnık”, „Yıl kuşaan korafırları”, „Ha, tutunalım kol-kola”, „Can sızıntısı”, rus dilinä çevirili şiirlerimnän kiyadımda „Заря над Буджаком”, peetlerimnän hem annatmalarlan kiyadımda „Hoş buluştuk!” Yaratmalarım tiparlanêr antologiyalarda, ürenmek kiyatlarında, jurnallarda, gazeta sayfalarında. Hem onnar tiparlanêr diil salt gagauz hem rus dilindä, ama taa başka dillerdä dä (Moldovan, türk, bolgar, ukrain, tatar, azerbaycan h.b.).

Yaratmalarımda gösteriler gagauzların yaşaması, tabiatın gözellii, tarafımızın zenginii. Çok şiir yazılı uşaklar için hem uşaklara deyni, kiyatlarımda büyük er kaplêêr lirik şiirleri, şaka, cümbüş, porezen.

Ayrı peetlär konuldu muzikaya, angıları türkü olarak, hojma öterlär radioda, televizorda, şenalarda, konuşlarda. Onnarın arasında: „Saat gidärdi ediyä”, „Uygunuk”, „Sevda”, „Çotuklar, hey, çotuklar”, „Kadınca”, „Sän, gelin, utanma”, „Gel, kaarcaaz, gel-gel” h.b.

Bän çok şükürüm ecelimä, ani benim ömürüm geçer diil görünmüz-karannıkta, diil şamatasız uslulukta, diil yoortulu-raatlıkta, ama gözäl, aydın bir zamanda. Çok mutluyum, ki çalışmam, çoktarafılı işlerim kalmadılar görülmedik, esaba alınmadık. Buna doorulamak te o nagradalar, angıları verildi andı yılların içindä. Onnarın arasında: medali „Za Trudovuyu Doblest”, orden „Mihayil Çakir”, onuru adlar „Gagauziyanın Saygılı Çiftçi Zaametçisi”, „Gagauziyanın Saygılı Kultura Zaametçisi”, Gagauziyanın yubiley medalileri, türlü metin diplomnar.

BİR KERÄ...

İşiderim aalemdän,
Varmış ki ölä adam,
Karıların günündä
Edärmiş izmet evdä.

Bu işi açan duyduk,
Oolumnan kâr düşündük:
Mamusunun yortusu –
Diil läözüm o iş duysun.

Kalkacez taa gecedän,
Silkecez döşek, yorgan.
Toplaycez içerlerni
Kırnacık olsun deyni.

Yapacez imää takım...
Çin sabaalen te kalktım –
Göz koydum bir horoza,
Uşaa „Dän suya toza!”

Yakıp hızlı ateşi, Uşaa:
„Yakacak taşı!”
Kaynatmaa koyduk suyu,
Haşlaycez o horozu.

Uşak, getirip elää,
Bobasına te sölä:
„Hamur ko olsun baygın,
Pişirecez lalangı”.

Alıp, eleer unu pak,
Bän paklêırım sarmısak.
Karı kalkacak açan,
Sofrada olsun paça.

Olacak hem kaurma,
Taazä laanadan sarma,
İiri-iiri kopannar,
İçki tarafı da var.

Gezineriz kaçarak,
Aararak tepsi, çanak.
Etiştirmää ki läözüm,
Kıvırma da yazayım.

İçeri girip hızlı,
Aldık pattan hasırı:
Yapmaa läözüm kırnacık,
Ölä çünkü annaştık.

Fikirim girdi neyâ,
Nesoy bastım tekneyâ,
Tavan oldu maskara,
Duvarlar – batacık – kara.

Uşak suyu kaçırmış
(Kediyi tilki sanmış).
Rubalar bütün sucaaz,
Sabaayadan kurumaz.

Uşak baarêr aşaadän
Bir keskin sestä, aman:
„Ne bu horoz haşlamak –
Karardım, oldum malak!”

Bir dä geldi aklıma –
Unuttum pak çıkarmaa
Horozu, bana kalsın,
Hep tä ani var aslı.

Yok nasıl hiç yaklaşmaa,
Tütündän sendik aşaa,
Enikunuca, dedim,
Kotlana ki gideyim.

Geldi heptän yımışak –
Sansın ki diyer uşak.
Yokladım açan islää, -
Taşmış bizim tepsilär.

Dolaşmış uşak leenä,
Girmiş hamur içinä,
Çıkaramêêr ayaanı
Çizmelär sä taa eni.

Nesoy-nesoy kopattım.
Deerim: „Şansora sakın,
Bakınasın doz-dolay
Olmasın bişey bolay.”

Yaklaştıynan kotlona,
Oldum heptän dä fena:
Nesoy gündür bu yannış –
Horoz giimnicä yanmış.

Kaymacı imiş kedi,
Oloyu da devirdi.
Sarmaları – git aara –
Uşak atmış potmara.

...Koptu ayaklar artık.
Enikunuca yattık
Oolumnan biz barabar,
Maana yapmadık zarar.

Benzeer bu iş türküyä:
Daalmışık biz uykuya...
Geler gibi sansın ses:
„Başlayın kalkmaa taa tez!”

Karı gülümseer bizä,
Donaklı sofra gözäl:
„Hadi, gelin, ikramnım –
Benim günüm, çünkü, büün.”

Yaklaşêrız biz yan-yan,
Geler bizä ki utan.
Doorulacez biz, ama
Gelän yıl için taman.

ANNAŞMAKTA İŞ...

Parası da varmış, aulu da doluymuş mallan, ama sıkılından gezârmiş bir eski, soyuk kalpaklan, angısını Todurun bobası diktirmişti taa çocuun düünü için. Karısı sölenä-sölenä, piner Todur tavana da o skırtadan derilerin içindän ayırêr üreenä görä bir kıvırcık kara kuzu derisi. Götürer o deriyi kürkçüyä dä verärkän onu adamın elinä, sorêr: – Nicä ba, Andrey batü, islää adam için sırasınca bir kalpak çıkacak mı?

– Annaşmakta iş, alayım ölçüyü dä görecez, – cevap eder çorbacı. Sora ölçtüynän Todurun o görünnü kafasını, bay Andrey deer: – Dericik – taman bir kalpaklık, bir parçacık ta kalacak yamalık.

– E, islää ozaman, da nekadâr bu yapacak?

– Bir kalpaan ölçmesi, kesilmesi hem dikmesi tutacak 50 karbona.

– E, islää, – genä deer Todur da açıp kapuyu, çıkêr dışarı, ama evä gitmää pek alatlamêêr. Yakêr bir ıtıgarka da, tütünü çektikçä, düşüner: „Deridän raz bir parça kalacak, sanki taa bir kalpak çıkmayacak mı?” Çok oyalanmêêr, döner geeri dä bu soruşlan danışêr kürkçüyä...

– Däärsän iki, – dikeyim iki, –cuvaplêêr usta.

İşidip bu lafları, Todur sevinmeliklän çıkêr dışarı, ardına kapêêr kapuyu, ama birazdana genä düşünmää varêr: „Koca deridän iki kalpak, bu diil mi az e?”

– Andrey batü, sanki dört kalpak o deridän olmayacak mı? – sorêr Todur, ikincilää dönüp geeri.

– Ha, ölçüncäm, beki dä çıkardırım dört.

– Savaş, Allaa iidir, – duva ederäk, yollanêr Todur evä...

Avşam ekmendän sora yatêrlar eşinnän döşää, ama uyku onu almêêr, düşünmeklär raata hiç brakmêêr: „Dört çıkarsa, ne altı çıkmayacak mı?..”

– Sän bu gecä uyuyacan mı be, naşey hep eşinersın hem sölenersin nice çukur popazı? – bir uykudan sora karısı takazalêr Toduru.

– Naşey, o kıvırcık kara yapaalı dericiklän hep var işim. Düşünerim, acaba dört parça diil mi az?

– Uyu orda be, meçikli, sän biri başarsan, brak o dördü, – uyku semesi karısı deer dä dönüp arkasını, genä uykuya daalêr...

– Karı fikiri, näanı lafi aldirêr?! – Todur aklınca düşüner dä, kalkıp ta, başlêêr giinmää. Taa karannıktan gelir kürkçüyä, uyandırêr adamı da hep o eski soruşunnan:

– Andrey batü, nerdä dört, orayı yakın altı da, beki dä yapacan altı kalpak?

– E, ha ozaman dikeyim sekiz, ki taa bir yol burayı yapmayasın, – yorganı aralayıp, cevap verir bay Andrey.

Ne günü sımarmış, tukma o günü gelir Todur alma kalpaklarını. Ödeşer, şükür eder, ki becermiş adam da bir deridän sekiz kalpak dikmiş. Alêr malını da yollanêr evä...

Türkü çalarak hem boşçayı kalpaklarla oynadarak, girer Todur içeri da uzadêr boşçayı karısına şu üündürmää zenginnii.

– Sän be, dangalak, bir afta oldu kaçınêrsın, kenno kendinä kalpak diktirersin. E bunnar ne e, osa kedilerä kara kıvırcık deridän terlik mi diktirdin? Kendin dä hep o soyuk kalpaklan mı gezecän?!

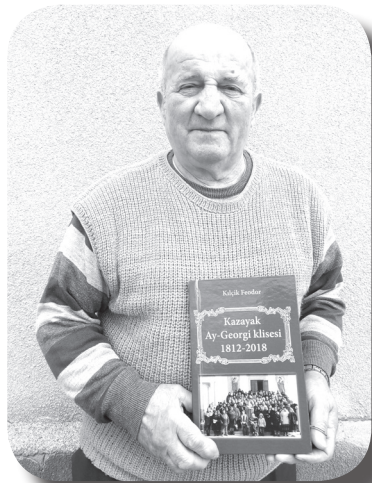
– Ama ne? – Todur üfkeli sorêr, – sän bak burada ne var: kürkçüdän bir deridän sekiz kalpak çıkarttım, bu – bir, ikinci – edisini ödedim, biri dä parasız kaldı. Nicä, burada var mı kafa?!

– Kafa var, hem kâr ıslää büücäk tä, ama fikir yok, – karısı üfkeli söleer dä, alıp

Todurun elindän o boşçayı „Kalpaklarlan”, onun kafasına kapadêr...

KILÇİK FÖDOR DMİTRİEVİÇ (28.04.1949 d.y.)

Födor Kılçık çiçek ayın 28-dä, 2019-uncu yılda 70-inci yıldönümünü tamannadı.

Födor Kılçık duudu Çadır dolayın Kazayak küüyündä.

1967-inci yılda bitirdi Kazayak orta şkolasını. 1972-inci yılda bitirdi Kişinöv Devlet Universitetini istoriya hem soşial bölümünü.

1972-inci yılda başladı işlemää ikinci Kazayak orta şkolasında, istoriya üüredicisi.

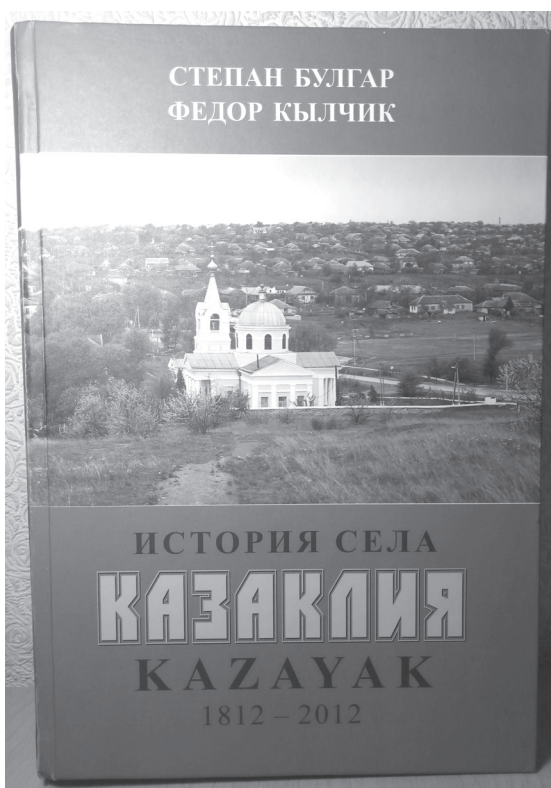
1979-uncu yılda koyuldu birinci orta şkolasının

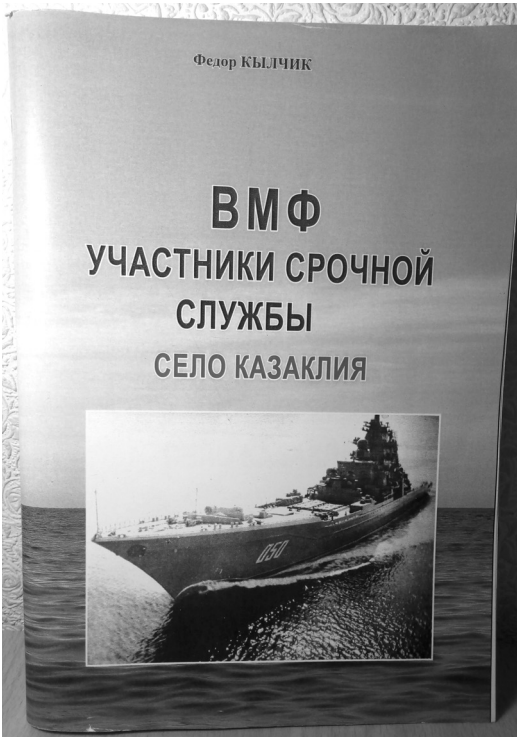
müdürü.

1980-inci yılda seçildi Kazayak küüyün başı. Çalışarak bu uurda çok kuvet koydu Kazayak küüyün soşial hem kultura geliştirmesinä: asvalt döküldü Kazayak merkez sokaana, yapıldı orta alış-veriş yapısı, uşak başçası, yıkanmak yapısı, primariya yapısı. 1986-ıncı yılda Kazayak küüyünä verildi kırmızı Bayrak ödülü, uslu götürän vatandaşları için.

1990-ıncı yıldan çalışêr istoriya üüredicisi Kazayak gimnazyasında.

2011-inci yılda, pensiyaya çıktıktan sora, çeketti kiyat yazmaa. Onun elindän çıktı kiyatlar: „Kazayak küüyün istoriyası” (1812-2012 yıllar), „Ay Georgi klis-

enin istoriyası (1812-2015 yıllar)”, „Büük vatan savaşıın askercilerin hem arkadan gelän evlatboyları”. Onun yazıları tiparlanêr Çadır dolayın „Znamä” gazetasında gün kızgınlık konularınnan. Nasaat eder „Gagauz radio hem televizion kolverimlerindä”.

2018-inci yılda tiparladı gagauz dilindä bir eni dokumental publiştık kıyadı – «Kazayak Ay-Georg klisesi 1812-2018».

MİLEV İVAN NİKOLAEVİÇ
(06.09.1949 d.y.)

*Gagauz peetçisi 2019-uncu yılda tamannadı
70-inci yıldönümünü*

ŞAFKLI SEVGİLİK

Dünneyi, Sän Saabi, doldurdun gözelliklän!
Pek severim käämil donaklı İşini.
Ruhlandır duydurmaa Sözünü sevgiliklän,
Gerçektän insannar işitsin Sesini.

Açıl Dooruluk çizili kanonnarlan,
Gözledärkän Topraan, Güneşin yolunu.
Ey, dostum, kaavilen Gökteki Yazırlan,
Yalvarêrım, kaçırma Diveç Hoşluunu.

Bak! Te genä çiçek vakıdı hiç durgunmêêr,
Dünneeyin Güneşi hep baaşlêêr Sevgilik.
O Şafklı Sevgilik Dünnedä hiç kauşmêêr...
Yaşaman ko olsun Hristoza metinnik!

SEVİNDİM LAFINA

Ey Saabi hem Zaaççı,
Sevgili Hristozum;
Halklara Kurtarıcı –
Kayıllınnan oldun.

Korudun Sän beni
Ateştän hem sudan.
Uzalttın Elini,
Pakladın günaadan.

Sözünü bir zaman,
Kalbimä Sän ektin.
Yısladın yavaştan –
Ruhumu dirilttin.

Yollandım Ardına,
Kuş gibi, bän uçtum.
Sevindim Lafına –
Yolundan tutundum.

Ömürüm dooruldu.
Fenası kinnendi,
Çok köstek o koydu,
Kuvedim kesildi.

Üklendi belalar, –
Betlerä pek bıktım.
Tez bitsin kahırlar, –
Sän yolla Bükük Yardım.

Ey Saabi, Dar Yolun
Diil ilin – Dayandın.
Bükük Kurban Sän oldun,
Dünneeyi kurtardın.

Var Sendä umudum,
Ver raatlık canıma.
Dolaşarsa yolum,
Ol Yıldız ruhuma.

2020-inci yılda İvan Milev barabar Georgiy Topallan tiparlayaceklar bir eni poeziya kiyadını.

«CANIN HAVEZİ» peet toplumu biziñ vakidın ruh anna manın hem gelecek günnerin ömetnini açıklêr. // Сборник стихотворений «ЖЕЛАНИЕ ДУШИ» раскрывает важность духовного понимания нашего времени и дней грядущих.

RUH POEZİYASI // ДУХОВНАЯ ПОЭЗИЯ

Georgiy D. Topal doğdu 1980 yılda Valñanes kasabasında (Gagauziya, Moldova). 1995 yılda birinci Valñanes muñika şkolasını, alırdıñın klasını. 1996 – 1997 yıllarında öñreñi Komrat Pedagogika fakultesinde. 1998 – 2001 yıllarda bulardı kazandı TÜRKYADA. 2002 yıldan bu günñädin çigilli kullandı Evli, büdder kızı. Peet yañlı deñkannıñtan. O var avtorların birli ruh poeziya toplumuñun «GÖKÜN ŞAFKI». MİBET literatüra premyasıñın nomenantı «ЮЗТ ГОДА». Rusiya 2016 yđ. MİBET literatüra premyasıñın nomenantı «НАСЛЕДИЕ». Rusiya 2016 yđ. Moldova rus Yazıclar Birligi azaı A.S. Puşkinin adına. 2017 yđ.

Георгий Д. Топал родился в 1980 году в с. Вулканешты, АТО Гагаузия, Молдова. В 1995 году закончил Вулканештскую музыкальную школу по классу аккордеона. С 1996 по 1997 учился в Комратском Педагогическом Колледже. С 1998 – 2001 годы был на зароботке в Турции. С 2002 года по сей день занимается земледелием. Женат, воспитывает дочь. Стихи пишет с юности. Является одним из авторов сборника духовной поэзии «СВЕТ НЕБЕС». Номинант национальной литературной премии «ЮЗТ ГОДА». Россия 2016 г. Номинант национальной литературной премии «НАСЛЕДИЕ». Россия 2016 г. Член союза русских писателей Молдовы им. А.С.Пушкина. 2017 г.

G. TOPAL, İ. MİLEV // Г. ТОПАЛ, И. МИЛЕВ
CANIN HAVEZİ // ЖЕЛАНИЕ ДУШИ

G. TOPAL, İ. MİLEV // Г. ТОПАЛ, И. МИЛЕВ

Ivan M. Milev doğdu 1949 yılda Komrat kasabasında (Gagauziya, Moldova). 1980 yılda bitirdi Arhitektura fakultetini Odessa arhitektura Akademiyasında. Biri 20 yılın içindä işledi öñredici Komrat Devlet Universitetindä National kultura fakultetindä. Peet başladı yazmaa, açan çabı penıñıya. Evli, üç ool büddü. Var bir unıkañ. O var avtorların birli ruh poeziya toplumuñun «GÖKÜN ŞAFKI». Tıñrıñdı «GAGAUZ ŞİİN ANTOLOGİYASI». TÜRKYA, Bursa 2015 yđ. Moldova rus Yazıclar Birligi azaı A.S. Puşkinin adına. 2017 yđ.

Иван М. Милев родился в 1949 году в с. Комрат, АТО Гагаузия, Молдова. В 1980 году закончил факультет архитектуры в Одесской архитектурной Академии. Последние 20 лет работал старшим преподавателем Комратского Государственного Университета на факультете национальной культуры. Стихи стал писать, выйдя на пенсию. Женат, вырастил трех сыновей. Является одним из авторов сборника духовной поэзии «СВЕТ НЕБЕС». Публиковался в «АНТОЛОГИИ ГАГАУЗСКОЙ ПОЭЗИИ» Турция, Бурса 2015 г. Член союза русских писателей Молдовы им. А.С.Пушкина. 2017 г.

RUH POEZİYASI – Allahtan poetika-artistik haberi, angısından Saabi isteer olmaa taayakın büñküñ insana.

Самин Хавехи

ДУХОВНАЯ ПОЭЗИЯ – это художественно-поэтическая весть от Бога, через которую Господь желает стать ближе к современному человеку.

Желание Души

TODUR MARİNOGLU
(01.02.1955 d.y.)

Küçük ayın birindä, 2020-inci yılda tamannadı 65- inci yıldönümünü. Kutlêêrız bizim anılmış, şannı hem talanlı yazıcıyı, şairi.

Todur Marinoglu duudu 1955-inci yılda küçük ayın birindä, Avdarma küüyündä. Bitirdi Kişinöv Devlet Universitetin jurnalistika fakultetini. İşledi korespondent „Ленинское слово” gazetasında. Oldu baş redaktor „Halk birlii” gazetasında hem „Gagauz dili hem literaturası” jurnalında.

Çıkardı tipardan birkaç artistik kıyadı: „Ürek dalgası”, „Tatlı düşlär” h.b., tiparladı bilgi statyalarını, „Kontrol toplumunu (dik-tantlar) 5-inci -10-uncu klaslar için”, „Gagauz sinonim sözlüün” avtorların biri. 2011-inci yılda İ.Kazmalıylan barabar tipardan çıkardılar „Авдарма. История села 1811-2011” kıyadını.

T. Marinoglu – Gagauz Yazıcılar Birliin azası. Oldu Moldova Parlamentin deputatı (1990-1994 yy.), Halk Topluşun deputatı (1999-2003 yy.).

T. Marinoglu nişanı Moldova Devletin „Ordenul Republicii” ordeninnän hem „Meretul çivic” medalisinnän, Gagauz Avtonomiyasının 4 medalisinnän. 2010-uncu yılda kabletti üüsek ad „Gagauziyanın Saygılı Üüredicisi”.

Gagauz radiosunda hem televizionunda daymaca işidiler onun şirlerine göre çok meraklı, özelli türkölär, angıların sayısı 40- tan zeedä. Muzıka tekstlerä yazdılar bölä anılmış gagauz kompozitorları, nicä İlya Filev, Sergey Uzun, Födör Radionov, İvan Kurdoglo, Mihail Kolsa, Leonid Urum, Dmitriy Nedov.

2019-uncu yılın bitkisindä Todur Marinoglu hem Vladimir Topçu tipardan çıkardılar uşaklara deyni „Seni severim, tarafım” türkü toplumunu, angısına girer 43 taane tekstli yaratma, 20-si dä hava kompozitiyası.

T. Marinoglunun şirlerine göre İlya Filev yazdı 10 yakın türkü, onların arasında: Komradın hem Avdarmanın gimneri.

2017-inci yılda onun ştenariyasına göre rejisör İvan Patraman çıkardı, şansora anılmış, bir artistik kinosu „Dünürcülük” N. Baboglunun annatmasının motivlerine göre.

Yanvarın 20-dä 2020-inci yılda belli oldu Moldovada seftä geçilän konkursun sonuçları kino yaratçılında, angısında „Dünürcülük” filminä verildi çok üüsek nota her taraftan, ama ödül-kubok kazandı nominaşiyada „En ii kostümnar”. 2019-uncu yılda onun ştenariyasına göre çıkarıldı treyler «Dimitraş hem Pıtıraş», angısı yazılı folklor motivlerine göre.

Todur Marinoglu büünkü gündä tipara vermää hazırlêêr hem uşaklara, hem büyüklerä deyni iki şiir toplumu. Şindiki zamanda çalışêr D. Çelengirin adına Avdarma teoretik lişeyindä üüredici gagauz dilindä hem literaturasında.

Evropa hem Aziya Yazıcı Birlii iki yılda bir sıra yapêr Mahmud Ali Kaşgarlı adına devlet arası konkursunu, en ii proza formasında yaratmaya herbir türk devletindä.

Gagauziyada hem 2011-inci, hem dä 2014-üncü yıllarında ikinci eri aldı Todur Marinoglunun yaratmaları. 2011-inci yılda ikinci er verildi onun annatmasına „Ne oldu o oldu”. Bu yaratma çevirildi türk dilinä da tiparlandı Evropa hem Aziya Yazıcı Birliin jurnalında bir başka „Sürgün” adında.

2014-üncü yılda ikinci eri aldı onun „Ömürboyunca umut” annatması.

İleri yıllarda da dua ederiz, ani Todur Marinoglunun saalı olsun da hep katılsın türlü yaradıcılık yarışlarına.

2018-inci yılda Gagauziya konkursunda „Lääzımnı kiyat” o alêr uşaklara deyni şiir nominaşiyasında ilk eri „Benim sevgili dostlarım” şiir topluluunnan. 2019-uncu yılda da birinci eri hep bu nominaşiyada alêr onun kiyadı, „Seni severim, tarafım” şiir-türkü toplumu

ODA ŞARABA

Bir filcan şarap içmää diil prost
Maazada, evdä, yorgun geldiynän.
O haliz sıcak kannı bir dost
Dirilder ilin hoşlu kefinnän.

Göklerdän beklärseydin yaamur
Filcanı kaldır duruk şaraplan.
Al dua edip, onu buyur
Yaşamak geçsin dolu sofraylan.

Ev yapmaa koyduysan neetinä
Filcanı doldur kaavi şaraplan.
Hem unutma sän dua etmää
Başarmaa istärsäydin saalıklan.

Düş güdärsän şen düünün geçsin
İkramna eni, dooru şaraplan
Ko Alaa uzun ömür versin
Olmasın işin hiç duşmannarlan.

Gagauz eri tarafına
Kısmetä, bir gün yolun düşärsä –
Al dat bu topraan şarabından
Kendini şair, poet duymaa istärsän!

Uşaklara deyni şiirlär**GÜNEŞKA**

Güneş-güneşka,
Gökü sevâşka!
Büük selâm sana erdän
Hem bütün aylemizdan.

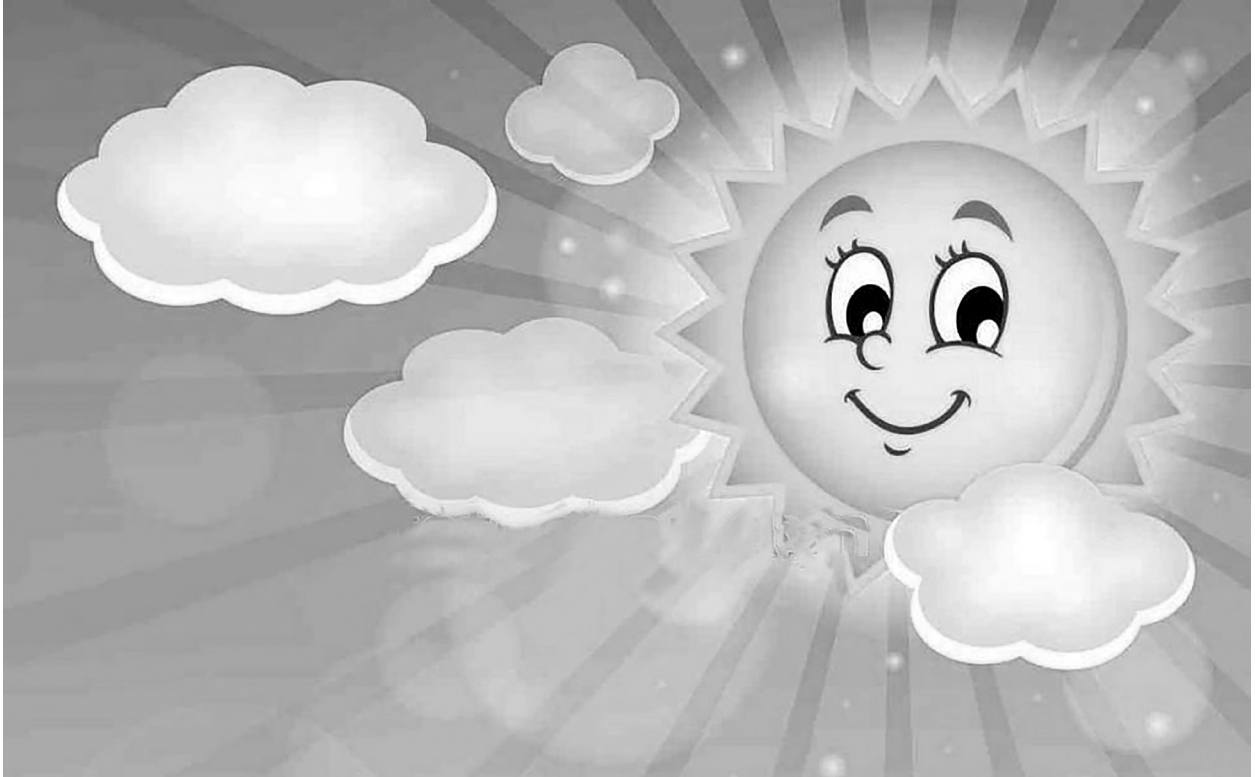
Güneş-güneşka,
Gökü sevâşka!
Biraz brak sän erini
Da buyur, geç içeri.

Olacan bizä konak,
Annatçan ne var orda.
Sora al beni kucak
Da gezdir gök -havada.

GÜN ÇIKSANA

Gün çiksana, yısıtsana
İlkyazı bizä açsana.
Hep gezersin alçakta,
Saklanêrsın daymaca.

Özledi seni, inan,
Çiçeklär hem fidannar,
Ama taa pek uşaklar,
Kuvannar hem kuşcaazlar.

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ

YAZ

Yaz geldi, sıcak geldi -
Çok şeylär o getirdi:
Mantarlan sepetleri
Op-olmuş emişleri.

Hem da taa o getirdi
Kuş sesli türküleri.
Çok türlü renktä çiçek:
Örelim feneç elbet.

İLKYAZ

- İlkyaz, ilkyaz, yä sölä
Neredän geldin bizä.
Neredä senin evin,
Hem nelär sän getirdin.

- Getirdim gözäl çiçek
Aaçlarda, gümelerdä:
Yortular hiç diil siirek
Ko artsın herbir gündä.

Getirdim şen kuşları,
Türkülü sabaaları
Hem dä nicä herkeret
Büük hoşluk hem bereket.

İLKYAZ

Ne gözäl zaman geldi-
Genä ikyaz dışarda:
Fidannar çiçeklendi
Kuş sesi doldu başça.

Çir-çirä, – öter kuşlar
Çir-çirä, uşaacıklar.
Saa ol deeriz onnara,
Saa ol deeriz ilkyaza.

GÜZ

Serinnerlär havalar -
Hoş gelmişin, güz bizä!
Aaçlarda büük almalar
Çıkmêêr hiç gözümüzdän.

Ne gözäl kokuların -
Hoş gelmişin, güz bizä!
Bostanda karpuzların
Kaniçli benezindä.

Şen öterlär kuşcaazlar -
Hoş gelmişin, güz bizä!
Üzümnär baalarlarda
Oldular türlü renktä.

Bekledik çok, etiştin-
Hoş gelmişin, güz bizä!
Saa ol çok, sevindirdin -
Bulunêrız cennettä.

MUTKURCUK

– Mutkuncuk, sän mutkuncuk:
Dün biyazdım – büün kara.
Ne kaçêrsın, ne buldun,
Dakıştı kim ardına?

– Diil dooru, bän diil
Bulaştım bataklıkta:
Halatlêêrım pınara
Yıkanmaa yalıklarda.

KEDİCİK

Var bir kedicik bizdä
Tüücezi biyaz kaarcaaz.
Benecii var güüsündä
Sirtında sarı yolcaaz.

Şımarık o heptenä
Kaçınêr içerlerdä:
Ba açêr dolapları,
Ba yıkêr kiyatları.

KOYUNNAR

– Koyunnar, siz koyunnar,
Kıvırcık yapaalılar,
Yaz geldi, çıktı güneş,
Kırkınmaa vakıt gelmiş.

– Diil, diil, diil – taa erken pek:
Gün çıkêr heptän siirek.
Biz suuklarız: er yam-yaş -
Sevmeeriz içmää ilaç.

MAYMUNCUK

Maymuncuun kucacında
Var birkaç olmuş banan.
O idi, doydu çoktan,
Saklanêr dostlarından.

Hiç istämeer görsünnär,
Bir parça istesinnär.
Bilmeer hiç o paylaşmaa -
Pek sıkı küçüklüündän.

DEREDÄ

Şıpır- şıpır, şıpırdä -
Yaz tuttuk biz deredä.
Çırpınêr ördeciklär
Sözleşerlär: „Krä-krä-krä!”.

* * *

Kuzucuklan buzaacık
Kol-kola giderlär.
Şen vererlär selämcik:
- Gün aydın! – söleerlär.

Geeri kalmêêr kurbaalar:
- Kva-kvi -kva! – baarêr onnar.
Şen oldu pek deredä,
Haliz nicä büyük düündä.

* * *

Huşa-huşa, hu-şa-şa!
Çekineriz beygirdä.
Huşa-huşa, hu-şa-şa!
Etiştik, indik erä.

YAAMUR

Yaamur güneş kundaannan sarılı,
Göl üzünü yapêr elek-elek.
Lüzgär serinnetti dolayları,
Kalkêr günä karşı maavi çiçek.

Uçêrlar kelebeklär resimni,
Koolaşarak, ölçerlär kırları.
Göktä kuşak oldu yolcaaz renkli,
Şamatalı yaptı uşakları.

GÜZ

Gün bayır ardına erleşti,
Sarınp yıldızlı yorgana.
Erlän ay sevgili elleşti
Açık kosmosa can yolunda.

Çokrenkli yapraklar aaçlarda
İncecik buzdan sıkıldı.
Kuşların izleri ilk kaarda
Dolaşıklı tanteli kaldı.

Diil bir köpek baalı sincirdä,
Ansızlı ürkmektän ayakta.
Kızçaazım uyudu kucaamda,
Ay yarım yalabêêr kaşında.

GECÄ

Kır işleri kaldı yarım,
Meralara konêr gecä.
Sustu kuşlar, top-top olup,
Tıkıldılar köşelerä.

Çekirgä dolayda ırlêêr,
Ne var diri uyudarak.
Komuşuda köpek salêr,
Kabaat kimäsä bularak.

Ay dalanmış utanarak,
Çıkêr sevdalı gök-yola.
Yıldızlar kıpırdarak,
Şafklı şılêêrlar bol-bola.

Sardı yorgun güüdesini
İnsan gecä çarşafında,
Salt dalgalı göldä belli:
Eri sallêêr gök kucaanda.

Göerlär düş küçüçüklär,
Pinerlär ak bulutlara.
Mehlem bulêrlar sözlerdä
Darsık laflı sevdalılar.

KÜÇÜKLÜÜM

Eh, küçüklüüm, tatlı bolluum,
Sıklım sürü ortasında.
Ak beygirdä dik oguzluum,
Kahramannım bey topunda.

İlk bukvanın zor yazısı,
Şen cuvabım kuş dilindä.
Kızgın kirağa avası,
Altın telcäöz gelinnerdä.

Devlär ana masalından
Gezerlär dostça uykuumda.
Biyaz kaardan ergin toplar
Ucêr girgin dostlarımdan.

Bunnar yaşêêrlar canımda,
Gelerlär sık düşlerimä.
Günnär kalêr hep yıllarda,
Bizi brakıp yaptıklarda.

* * *

Sabaa hayır olsun
Paalı, anam, bobam!
Gün göktä duusun
Hem ver saalık, Allaam!

Sabaa hayır olsun,
Maavi yollu göklär!
Kucaan güneş dolsun
Geçsin ilin günnär.

Sabaa hayır olsun,
Donak, gercik başçam!
Kuşlar sendä ötsün
Kurumasın yapraan!

Sabaa hayır olsun,
Bol, karagöz halkım!
Seni kismet bulsun,
Yaşa, gül tarafım!

KİMÄSÄ

Bir günü seni
Masallı gördüm.
Üreemä girdin,
Öpmedik öptüm.

Bülbüllü sesin
Pindirdi gökä,
Ayozlu üzün
İndirdi erä.

Dudaanda güllär
Gözümü tuttu,
Bu aydın dünnä
Taa aydın oldu.

O incä boyun
Dizçä kondurdu,
Oynattı oyun –
Sevdalı oldum.

Gaytandan kaşın
Eritti taşı,
Gök-maavi gözün –
Hergünnü sözüm.

Bän sensiz senin
O gündän beeri.
Sän bana çekil –
Olalım çiftli.

* * *

Sän durgun, dayan
Sevdamı inkär etmää.
Bekim, canında
Bulunur bir tek köşä.

Sän brakıl esmää
Hayazlı lüzgerleri.
Üreemdä dikmää
Yas tutmaa şu giimneri.

Ol bana yakın,
Kurutmaa vazgeç çiçää.
Bu dünnä aydın,
Yol açıksa sevgilää.

* * *

Güz dumanında pek aar,
Sıkılêr canım heptân,
Dallarda yorgun kuşlar
Vazgeçti sesetmektân.

Birdä sän peydalandın,
İlkyaz güneşi gibi.
Üreemdä başça açtı,
Naazlattın gözlerimi.

Sevdalı üzün senin
Çıkardı düşlerimdän.
Kokusu çiçeklerin
Geldilär erlerinä.

KÖSE MARIYA GEORGIEVNA
(04.04.1950 d.y.)

Çiçek ayın dördündä, 2020-inci yılda tamannêr 70-inci yıldönümünü. Kutlêêrız Mariya Georgievnayı duuma gününän. Dileeriz ona çok saalık, uzun ömür, eni kiyatlar.

Duuması Valkaneştä, 1950- inci yılda. Okuldan sora başardı üürenmeyi Tiraspol Pedagogika Universitetindä. Kırk üç yıl çalıştı üüredici okulda. **M. Köse** yazdı bir roman, angısının adı „Bozbey tamazlı”, yazêr şiir, kısa annatma. Jurnalın birinci nomerindä „Hederlez” poemasının bir payını verer

HEDERLEZ

I pay
(Önsöz)

Güneş cömert yaydı auçlarını,
Döktü Topraa sıcak oklarını
Kuşlar çalêr bitmâz türkülerini

Sesleer Dünnä onnarın seslerini.

Tok kuzular çayırdä oynêr
Küçük bir şopar yakında atlêr
Laalä hem zümbül açêr başcada,
Arılar zınnêr çiçekli dallarda.

İlkyaz, ilkyaz bütün dünnäda
Yaşamak enilendi güneş altında
Mayın altısı. Çannar düüler
İnsannar kiliseyâ donaklı gider.

Dedä torununnan örüyer ildä
Sevinmâk şılêr şen üzlerindä
Seslenelim onnarın laflarına
İhtiyar ders verer küçük torununa.

Büün Hederlez, evladım benim,
Kiliseyâ seninnän ya biz gidelim,
Candan Allaha dua okuyalım,

Hepsini yortuylan kutlayalım.

Geniş tarlalar bereket dolsun,
İlik hem dirlik aramızda olsun,
Koyunnar bu yıl zeedelensin,
Ayozlu Yörgi bizä yardım etsin.

Fikirli evlad durgundu erindä
Dürttü dedesini kaavi elindän
Baktı uşak adamın gözünä,
Cünkü şaştı sölenmiş sözünä

– Benim sevgili hem arif dedäm,
Bir soruş hep döner fikirimdä:
Hederlez gününü haberledin,
Sora da Ay- Yörgiyi ekledin,

Mayın altısında, acaba, nedän
Halkımız tutêr iki yortu birdän?
Neçin kusursuz kurban kuzu,
Nişannêêr bu gün yortumuzu?

– Oolumun oolu, eski vakıttan
Etişmiş bizä evelki bir dastan.
Aazdan aaza, büüktän küçää,
Halk annadêr çoktankı gerçää.

Bin yıldan zeedä zaman diişmiş,
Geçmiş dedelâr hep haber vermiş,
Şindiki günä etişmiş bu dastan,
Unudulmaz olayları işitti insan.

Senin yaşında bu soruşa kendim
Dädumdan cuvap bän dä istedim,
Tä şindi sıra sana annadayım,
Saklı sırların maanasını açayım.

Avşama oturalım ikimiz yan-yana,
Danışalım çoktan geçmiş zamana
Evelki olayları yavaşça aktaralım
Unudulmaz geroyun adını analım.

BİRİNCİ AVŞAM

Allaa sevgiyân Topraa kurmuş
Herbir yaratmaya o maana olmuş
Güneşin erini göktä donatmış,
Ay geceyi şılatsın sımarlamış.

Gücünnän düzmüş başka dünnelâr
Yaşêêr orada ölümsüz ayozlar
Yıldızların sırlı yolunu çizmiş
Arif kanunnar Yaradıcı vermiş.

Kanunnara görä insannar yaşarmış
Uyumruk, sevgi o vakıtlar varmış
Yokmuş kıtlık, fenalık hem cenklâr
İnsannar Allaha dua edirmişlâr.

Ama, çok yazık, geçmiş o asirlâr
Gözâl yaşamayı kaybetmiş dedelâr
Allahın kuralları da unutulmuş
İnsannar haliz yaban gibi olmuş.

Sora kötülük daalmış Toprakta
Yokmuş dooruluk, korku Allahtan.
Ölüm hem hastalık, büülü işlâr,
Ozaman halkı ziyän edirmişlâr.

Gözâl yaşamak Erdä bozulmuş,
Titsi sıralar o vakit kurulmuş.
Fena ruhlar Toprakta yapınmış,
Onnar insannara zarar yaparmış.

Güçlü evremnâr o zaman varmış,
Kişilerä onnar cansız avlanarmış.
Bir çala yaşarmış çirkin devlâr,
Düzärmış onnar çok kötü işlâr.

Büü becerän büücü şu cadılar
İnandırarmışlar türlü yalannar.
Artık kalmamış bütün Dünnäda
Raatlık, sevinmek hem da sevda.

Otalı sular derelerdä akarmış.
Bereket tarlada pek kıt olarmış
Acı otlar çayırda eşerärmış,
Kuş hem hayvan zehirlenärmış.

Can alıcı Şeytannar sevinärmış,
Şennenärmış hem da üünärmış.
Üünärmış hem söylenärmişlâr,
Dünnä milletinä diş bilärmişlâr:

-Artık yaşamak tez-tez batacak,
Yaşamanın ucu heptän kopacak,
Ne da insannar iselär – zararlı,
Nasıl işä da tutunsalar – darsıklı.

Ama cümnä kaybetmedi umudu.
Gözleri Maavi Gökä dooruldu.
Aalêêr, zavalı insannar, sızlêêr,
Kısmetsiz ömürü çirkin betvalêêr.

-Hey Be, Gökteki Ulu Yaradıcı,
Ecelimiz dünnäda oldu pek acı.
Kalmadı gücümüz dayanmaa,
Kurtar bizi, doorulukçu Allaa.

Garip duaları ayozlar duydular,
Altın Saraya çabuk kuruldu.
Gökteki Boba tahtında oturêr,
Biyaz rubaları, ateş gibi yanêr.

Ayoz oollarına pek sert o bakêr
Topraktan dualar canını sıkêr
Şindi o doorulukçu sud kesecek
Kurtarmaa insannarı izin edecek.

Gürledi hertaraf, yıldızlar sarstı,
Gök Saabisi oollarına danıştı.
Çimçirik çakêr onun gözleri,
Hereri yayıldı onun sözleri:

– Gözäl Dünnäyi Bän sizä braktım,-
Sevgiylän kullanınız- sımardım,
Yazık, ki laflarım boşa kaldı,
Kanunu tutannar artık kalmadı.

Benim kurallarımın siz atıldınız,
İnsan oollarına bakmadınız
Fena güçlär, Evrem, cadılar
Ektilär Toprakta türlü belalar!

Titirer meleklerin kanatları,
Elbetki, duyêrlar kabaatlarını.
Allahın gözündän saklanêrlar,
Üzünä bakmaa sakınêrlar.

Saabi onnarı, kül gibi, yakar,
Yalınını cendemin ateşinä atar.
Onun elindä ölüm hem yaşamak,
Erdä-göktä bunu yok unutmak.

Arhangel geldi Edinci Göktän,
Ozaman yaşlanmıştı o heptän.
Sonsuz ecel yıldızlarlan sürmää-
Kolay iş diil bu. Ne sölemää?

Herbir Ayozu o bilir adınca,
Herkezinä mayıl olêr aklınca.
Sevgi sızêr onun bakışında,
Dooruluk yaşêêr onun başında.

Arhangel, duyup, çekiş, baarış,
Ne bu olay, annamaa çıkmış,
Ömür sürärkän Gök Sarayında
Suulmuştu o insan zorlarından.

Çoktan o görmemiş Ayozları,
Bilmäzmiş Toprakta olayları.
Şindi önemni, kederli topluşa
Girer kuşkulu yaklaşa-yaklaşa.

Ayozların EnBüüyü sokuldu,
Saabinin saa tarafına kondu.
Düşünceli dolayı seyir eder,
Yaradıcı izin eder- o lafeder:

– Varız biz Sonsuz Allahın ooları,
Kabul edelim yannışlıkları,
Birini Topraa kurban edelim,
Sabur hem kuvet ona verelim.

Sevgiylän Erdä ko izmet etsin,
İnsan oollarını o iileştirsın,
Saalam evlatlar mutlu yaşasın,
Taa temeldän çevrä paklansın,

Devleri, şeytannarı ko yoketsin,
Uz yaşamak enidän çeketsin-
Bu işi başarır salt Ayoz Gezer,
Sanêrım, ki Fenayı o enseyar...

Akına, kabaatlı Ayoz Kurnaz,
O cezayı çeksin, Urdum Duymaz.
Onun elindän Kötülük daaldı,
Erdä yayıldı, herersini daattı.

Sustu Arhangel, derin düşüner,
Büük Allahın o kararını bekleer.
Ayozlar göz kaldırmêêr yukarı,
Ürkek Kurnaz da bekleer kararı.

Keskin baktı Yaradıcı bir kerä:
– Yollayım Kurnazı gücenik Erä,
Orda insancasına o zeet çeksin,
Nedir acı hem ölüm, ko bilsin!

Ama, yazık, beceriksiz o, haylaz,
Toprakta bişeyä, kavgacı, yaramaz.
Kurnaz kanatlarınnan üzünü sardı,
Başkaların ardına o saklandı.

Saabi düşündü, gözleri çaktı,
Gurur Ayoza bakışını taktı:
– Beki, ayoz Gurur gidär Dünneyä,
Ondan, beki, fayda, olur bişeyä?

Şannı topluşta sessiz oldular
Gurur ayoza ayozlar baktılar
Onun, beki, üräa olur kayretli,
Bu topluş hepsi için önemli.

Ama Tanrı-Allahın Gurur oolun
Üräa inatlık hem şiretlik dolu,
O hemen buldu binbir maana,
Gitmesin deyni insana yardıma:

– Deyilim kayıl göktän ayrılmaa,
Ölümnü ömürdän Toprakta datmaa,
Yok benim neetim insan olmaa,
Kahırlarını onnarın paylaşmaa.

Olamaz güneşin haşlak okları
Yaksın tenimi, nasıl kuru otları,
Kaybelir orda ölümsüz canım
Hem metinni, kıymetli adım.

Bän mi kaldı bataкта kirleneyim,
Kışın biyaz kaarlarda titireyim?
Hepsinin kabaatını mı çekeyim,
Yufka insannara izmet edeyim?

Bendän taa genç var aramızda,
Sıra geldi Käämil kardaşımıza.
Angel Käämil Erdä cenk etsin,
Hepsinä örnek ko göstersiz.

Ama ruhu yufka Käämil ayozun,
Düştü Bobanın önünä up-uzun,
Kendinä gelip, Allaha danışêr,
Onun dizlerinä mayıl sarmaşêr.

– Bän mutlu Käämil, gözäl, iilikçi.
Beni nasıl yaparsınız siz cenkçi?
Bensiz sizi darsıklık basacak,
Şennik hem türkü da basılacak.

Kalarım taa ii Bobanın yanında,
Onun evelki, ölümsüz o canda.
Tilki gibi, o şiret gülümseer:
– Genä sendä sıra, girgin Gezer!

Gezer çıkêr da konêr ortaya,
Sevgiylän bakêr Sayın Bobaya.
Çok laf topluşta sölâmedään,
Sesleyici Ool kayıl olêr birdän.

Açıkürekli Gezer söz tutêr,
Gercik gözlerindän yaşlar akêr:
– Sevgili Bobam hem Yaradıcı,
Yolla beni insannara kurtarıcı.

Yok korkum fena duşmandan,
Paklarım Eri titsi belalardan.
Hazır durêrim senin karşında,
Kullan beni şu korkunç yolumda.

– Atlama, sevgili oolum Gezer,-
Tahtından Kutsal Allaa seseder.
– Sanma, ani insan kolay olmaa,
İnsancasına dünneeda yaşamaa.

İlkin bir ruh, bir soluk olacan,
Karının etindän döl duacan,
Acı duyacan, kahrır çekecan,
İnsan olduuna pişman edecän.

Fukaaralık hem kıtlık bilecän,
Nerdä aalaycan, yada gülecän,
Çer-çevrä saracak kötü ruhlar,
Canını almaa savaşacaklar.

Ayoz Gezer sessiz baş iiltti,
Gözleri dolaya aydınnık etti.
O kendi seçti metinni ecelini,
Allahın elinä verdi kendini.

– Saalıcaklan, Gökün ayozları,
Giderim kurtarmaa insannarı.
Sizin aranızdan bän biriydim,
Ama Topraa pek sevdiydim.

Allaa Oolu parlak yıldız oldu,
İraa, pek iraa yolu dooruldu.
Yaradıcı oolunu kurban etti,
Dünnäyä Kurtarıcı o verdi.

Ayozlar göktä mettinnik çalardı,
Tanrı Ooluna seläm yollardı:
– Sevgili Gezer, seni özleyecäm,
Yanıma dönmeni pek bekleyecäm

Taazä lüzgärcık enikunu eser,
Yıldız yıldıza üüsektä seseder.
Gökä insannar bakêr, şaşarak,
Gözäl bir yıldız uçêr, yanarak.

Parlak şu Yıldız aşaa salındı,
Soluk oldu, fakir evä sıyındı.
Küçük odacıkta Karı kıvrânêr,
Keskin sancılarlan o duudurêr.

Baardı o pekçä, derin innedi –
Oglan dünnäyä saa- sem geldi.
Ana oolunu güüsünä sıkêr,
„Hederlezim” – adını o takêr.

İKİNCİ AVŞAM

Güneş şıladêr Maavi Göktä,
Altın Ay tukurlanêr üüsektä,
Derelär akıdêr akar sularını,
Asirlär sayêr geçär zamanı.

Hederlez gün-gündän gelişer,
Saatlan saat fikiri kaavileşer,
Yok dolayda ondan kudretli,
Yok ortalıkta akıllı, becerikli.

Maavi bulut gibi onun gözleri,
Süt gibi biyaz onun var teni,
Direk gibi, kaavi bacakları,
Bayır gibi, batal omuzları.

Küçüklerä, nicä akran karışêr,
Büüklerä o saygıylan danışêr.
İhtiyarlar onun lafını sesleer,
Cümnä ondan yardım bekleer.

Genç bir Batır oldu Hederlez
Onbeş yaşını doldurdu henez.
O pelivannarlan güreş yapêr,
Kolayca onnarı erä aktarêr.

Arka kalkêr Hederlez yufkaya,
Karşı koyêr kötüyä, fenaya,
İlik için Dünnäada savaşêr,
Dooruluk üzä çıksın çalışêr.

Güpä-gündüz onun gözleri
Seçer fenalıkları, büücüleri.
Bitti zulumnarın raatlıkları,
Telef eder girgin Olan onnarı.

Tun -karannıkta korkunç tılsımnar
Avlanmaa artık korkêr çıksınnar –
Genç pelivan pek kuşku durêr,
Pis ruhların önünü o aykırılêr.

Hederlezä onnar kin besleer,
Canını onun almaa kezlener.
Ama didinerlär hep boşuna,
Yapamêêr zarar onnar Oglana.

Ne yapsınнар hem etsinnär
Da Hederlezi yoketsinnär.
Gecä- gündüz türlü bet cezalar
Hazırlêêr ona Karannık ruhlar.

Şu kart cadıyı sa uyku almêêr,
Üfkä hem duşmannık raat brakmêêr.
O pelivanı duşmanca gözlede,
Yaşamasına onun kin kestirer.

Tä büücü bir biyaz kuzu olêr,
Çalılıkta ölä yalpak baarêr,
Oglanı yoldan savaşêr sapıtmaa,
Kıymetli kanını hazır akıtmaa.

Ama Hederlez, aydınnık fikirli,
Çözer birdän o titsi büüleri.
Arkuşu gerer, sivri ok takêr,
Kär kuzunun gözünä kurulêr.

Baksa – cadı çalılıkta kıvrânêr,
Aalêêr o hem pek yalvarêr:
– Acısına sän beni, girgin Batır,
Sana güdecäm, inan, salt hatır.

Bakmêêr pelivan çürük laflara,
Hızlanêr birdän tikenni çalılara,
Şalver büücü, nasıl yılan sürüner,
Dilindän şunun zihirlär püskürer.

Hederlez cadıyı dördä paralêêr,
Sora duşmanı kör pınara atêr.
Büük kanara taş yivêr üstünä,
Artık o çıkamasın Er üzünä.

Uz-düz gider Hederlez, düşüner,
Kim bu gücü-kuvedi ona verer,
Kimdän beceriklik, ariflik onda,
Nedir amacı onun yaşamasında?

Fasıl bir düş görer uykusunda-
Bir ses gelir bulutlar arasından.
Şu gür sestän Er-Gök sarsalandı,
Kuş-hayvan ulu daada saklandı.

Sarı yılannar er altına kaydı,
Otlar, aaçlar korkudan yattı,
Batırın saçları dikinä kalktı,
Canı içindän fırlamaa hazırıldı.

Sesirgener Oglan, dolaya bakêr,
Olanüstü sesin saabisini aarêêr.
Ama yok yolda ne adam, ne karı,
Kaldırêr Hederlez başını yukarı.

Sabaa Güneşin tundu okları,
Dünnäâ işider Göktän lafları.
Yıldırımнар alev- alev parlêêr,
Batır Allahın karşısında durêr:

– Sevgili oolum, işit sän beni,
Bän Gök- Tanrı –Boban senin.
Bendän sana kuvet, kaavilik,
Aydınık fikir hem beceriklik.

Çoktan, oolum, sän Göktä yaşardın,
Akıl gücünä meleklär şaşardı.
Onnardı göktä- öz kardaşların,
Sonsuz- sayısız senin yaşların.

Kutlêêr insan girgin Oglanı,
Meteder iilikçi, temiz canını.
Hederlezin maavi bayraanda
Boz Kurd sıridêr güneş ışında

Sora oldu seninnän ayırılmak,
Canıma saplandı sivri bıçak.
Ömür sana verdim hem da kut,
Cümneyä yolladım – bir umut.

Ölümnü Toprakta bir ruh oldun,
Fukaarä karının oolu duudun.
Ecelin, oolum, saklıydı sendän,
Şindi tanıdın akınayı halizdän.

(Devamı var)

011

Cümnä topluluu
GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ

011

**KÖSE
MARIYA**

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ AZASI

**КИОСЯ
МАРИЯ**

Член Союза гагаузских писателей

**CHIOSEA
MARIYA**

Membru al Uniunii scriitorilor gägäuzi

Mariya Köse

Bozbey tamızlı

Bay Tanasın annatmaları

ELENA MİHAYLOVA (MOKANU)
(17.08.1990 d.y)

Elena Mihaylova (Mokanu) 2020-inci yılda ta- mannêr 30 yaşını. O çok yardımcı oldu Gagauz Yazıcılar Birliini kurmaa, sora oldu onun kurucusundan biri. Elena bir çalışkan talantlı yazıcı, saymayarak zaametini yardım etti hazırlamaa bu eni jurnalı.

Gagauz Yazıcılar Birlii bütün ürektân kutlêr Elena Mihaylovayı duuma gününnân! Dileer ona uzun ömür, saalık, kısmet hem çok meraklı eni yaratmalar!

Duudu Harman ayın (avgust) 17-dä 1990-ıncı yılda Reni kasabasında. Küçüklüünü geçirdi

Çeşmäküüyündä, orada da başardı İlk okulunu. 2007-inci yıda üürenmäâ hem işlemäâ geçti Komrada. 11-inci hem 12-inci klasları başardı G. A. Gaydarjı adına lişeyindä. Üüsek bilgileri kabletti Komrat Devlet Universitetindä, filologiya bölümündä (moldovan hem englez dilleri), 2017-inci yılda korudu magisterlik işini gagauz filologiya kafedrasında.

On yıldan zeedä GRT kanalında jurnalist çalıştı, gagauz dilindä programaları hazırladı. Pay aldı Genç Gagauz Yazıcıların Birliin hem Gagauz Yazıcıların Birliin kurulmasında. Yaratmaları tiparlandılar türlü toplumnarda hem gazetalarda Moldovada hem aşırıda.

«Bän başladım yazmaa 4 – üncü klasta kendi günnüümdä ilk peetlerimi, onnar baştan hiç benzemäädilär peetlerä, ama taa ozamandan açıldılar gözäl fikirlär, düzülärdi kendi bakışım dünneeyä. Vakitça üürendim hatırlamaa büyük klasikleri, havezlän okuyardım Ç. Dikkensı, Dj. Londonu, J. Vernı. Kiyatlar yardım ettilär bana zenginnetmäâ bilgilerimi hem kaavileştirmäâ ruhumu.

Bän sükür ederim sevgili üüredicilerimi – V. F. Kasap hem E. N. Kösä, angıları inandılar benim kuvetlerimä».

En käämil örnekleri yazmakta Elena alardı okuyarkana A. Puşkini, B. Pasternakı hem W. Şekspirin çevirili yaratmalarını.

«Benim peetlerin temaları – Vatan, Ana, Küçüklük, Sevda. Çalışêrim yazmaa sevgili ana dilimdä. Yaratmalar läüzım kolay kabledilsinnär insanın canınnan, kanaatlandırsınnar hem düşündürsünnär, ozaman yazılardan en çok fayda olêr. Kısmetliyim, ani var peetlerim, angıları türkü oldular».

Elena neetlener ileri dooru da çalışmaa yaradıcılık uurunda hem hazırlêr kendi ilk şiir toplumunu.

GÜZ

Yapraklar lüzgerin kanadında,
Sansın denizdä kayıp gemilär...
Yalabık Ay yıldız altında
Birleşerlär haşlak kaliplär.

Karanfil gibi, al dudaklar,
En olmuş emişin dadında.
Bu güzün beni çaldılar
Yalabık Ay yıldız altında.

İki can derenin boyunda
Sarmaşmış, dolaşık gölgelär.
Sabaayadan senin koynunda
En tatlı düşlerim geldilär.

Oynasın, aktarsın eceli
Bu naazlı hem altın giimni güz.
Olacan kucaamda sän deli,
Ama bu ateşlär için sus.

SALLANGAÇ TÜRKÜSÜ

Benim kucaamda yıldız,
Aydınnık çakmak.
O bir küçücük bir kız,
O taa bir uşak.
Bän çalêrim türküyü:
„Nani-nani-na”,
Getirsin tatlı uyku
Gecä kızıma.
Gözleri uşak yumêr,
Sansın masalda.
Ay kuşu bizä bakêr,
En üüsek daldan.

Olacak o karagöz,
Benim yavrucuum,
Adı, bal gibi, bir söz,
Paalı kuzucuum.
Nani-nani eveldän –
Ana türküsü.
O tatlıdır kısmettän,
Ko kızım büüsün!
Nani-nani, yıldızım,
Başça laaleli.
Olacak benim kızım,
Bir gelin telli!

RENKLİ SEVGİ

Sade bir ip baalêr bizi
Renkli sevgi Ana topraa!
Olêr günnär dizi-dizi,
Körpä filiz döner yapraa.
Biz dä olêrız çorbacı
Binnän türlü şey-işlerä,
Sade hiç diiliz cuvapçı
Ecellerin izlerinä.
Alıp, lüzgär soluu yapraa
Yollêr onnarlan yıl uzaa.
Ölä ömür, alıp uşaa,
Aydêr neyisä kazanmaa.

Ama ne iş o kazanêr?
Bekim bilgi, bekim para,
Sade bir iş evä çaarêr
Renkli sevgi Ana topraa!
Dönüp, yaprak tez kaybeler,
Da kim biler, ne köşedä?!
Ama ürääm pekçä isteer,
Paalı aylâm olsun evdä!
Sade bir ip baalêr bizi,
Küçükleri hem büyükleri.
Geçer candan, nicä çizi,
Ana topraa sevgi renkli!

YILDIRIM

Bän atılmadım! Bän atılmadım!
Canımda ateş. Bän bir yıldırım!
Silindi adım, ama diil sevgim,
İlin bulutta var kanatlarım!
Bu kurallar diildilär zor,
Biyaz – kara, ne soruş ne cuvap.
Ama sensiz bän bulamadım yol.
Bir- iki-üç, bän serbestim, ya bak!
Sän ensedin, çorbacıysın bana,
Bayraa kaldır, kuvetli askerci,
Bän goklerdän yazılıyım sana!
Güreş bitti sän kırdın kılıcı!

Bän atılmadım! Bän atılmadım!
Canımda ateş. Bän bir yıldırım!
Silindi adım, ama diil sevgim,
İlin bulutta var kanatlarım!
Bän atılmadım! Bän atılmadım!
Canımda ateş. Bän bir yıldırım!
Yalanı yaktım! Aslıyı braktım!
Senin yolunu bän aydınnattım!
Ko işitsin dan kenarı,
Ani oldum kismetli hem yalpak.
Yaamurların karannık cengindä
Binnän yıldız canımda benim brak!

ATILMADIM

Söz verdim, atılmadım.
Korudum, satamadım.
Kavgaya katılmadım,
Sevdadan da datmadım.

Havezi yıllar suulttu,
Buz ama yapamadı.
Bän kaldıydım umutlu –
Umut kurtaramadı.

Bekim, oldu yannışlım,
Ama bil, istämedim.
Canımı sana verdim,
Geeri çevirämedim.

Neredä gezdi raatlım?
Dolaşıkmiş yolları.
Sevginin hem yalnızlım
Yok dooru kantarları.

Yalansız seni çaldım,
Ama kısa vakıda.
İçim acıdan yandı,
Sansın keskin rakıdan.

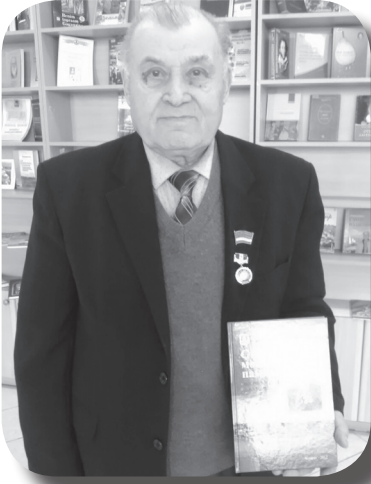
ÇÖŞMÄKÜÜLÜ

Büük düygum sana baalı,
Geniş güüdeli topraam!
Çöşmä suylan anılı
Temelin hem çeketmän.

Halklar geçti önündä,
Serbest, girgin hem güçlü...
Bela – kismet gördün sän,
Bän da te çöşmäküülü!

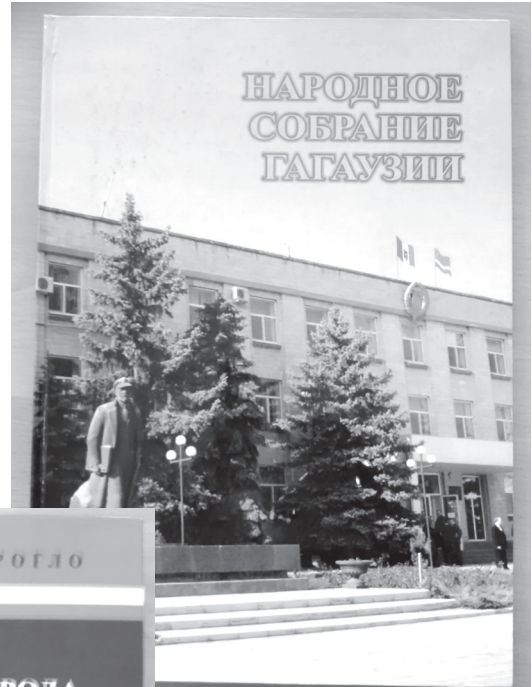
Yolunu zor annamaa,
Üürenerim kabletmää...
Dan erindän çin sabaa
Bucaa geler şennenmää!

NIKOLAY PETROVIÇ DİMİTROGLO (15.05.1937 d.y.)

N. Dimitroglu – gagauz yazıcısı tarih uurunda.. O duudu Komrat kasabasında 1937-inci yılda.

N. Dimitroglu tiparladı birkaç kiyat. 2019-uncu yılda girdi Gagauz Yazıcılar Birliinä. Nikolay Petroviç pek çalışkan, aktiv bir adamdır, patriot, çok problema kaldırêr Gagauziyanın ilerlemesi için hem çok zaamet koyêr onnara çözümler bulmaa. N. Dimitroglu saygılı hem şanı bir insan. O çok yardımcı olêr GYB. Biz şükür ederiz hem sevineriz ona, ani bölä adam bulunêr bizim aramızda, paylaşêr bizimnän kendi energiyasını ömür tanımaklarınnan.

KONSTANTİN KURDOGLO
(14.11.1957 d.y.)

*Duudu Baurçu küüyündä. İşleer üüredici
Baurçu teoretik lişeyindä.*

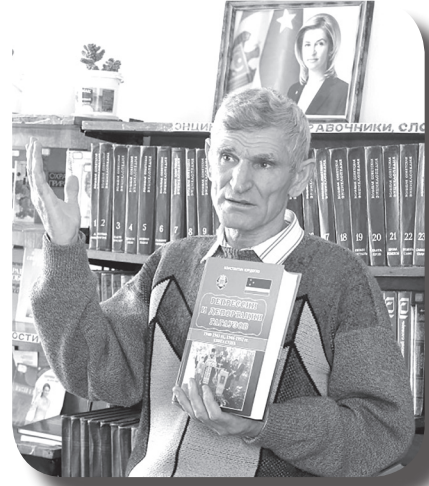
*K. Kurdoglo artık on kıyat gagauz halkı için
tarih uurunda tiparladı. O yazêr ana dilindä hem
annatma, hem dä şiir.*

KISMETLİ AVCI

Büük ay sayılêr gagauzlarda en suuk, en kaarlı
kış ayı. Bu ayın ortasında avcıların sezonu kapanardı.

Ondan sora devletin zakonu brakmardı ur-
maa kır tavşamnarını, ama tilki hem kırdä boşta gezän köpek vardı nicä urmaa. Ama
taa ileri, açan vardı kolaylık, avcı topluluu ustavına görä, avcılar, tavşamdan kaarä,
vardı nicä hep ölä lişenziyaya görä ursunnar yaban domuzu da, yaban keçisi dä, fa-
zan hem yaban taucaa. Bu kır malları zamanın zamanından, taa eveldän yaşêêrlar
üülen tarafında kelemä topraklarında. Gagauziyanın insanı biler, ani bizim Bucakta
var çok tilki, angılarını zakon brakêr yıl boyunca avcılar ursunnar, zerä onnar çok
zarar yapêrlar küüdä hepsinä: insannara da, hayvannara da, kuşlara da. Elbetki, tilki
pek hayırsız hem pek şiret hayvan, çünkü herkerä, een zor vakıta o çıkêr üstünä da
kurtarêr kendini. Ama onun derisi kayedinnän gözäl hem faydalı kalpak hem yaka
yapmaa deyni, da o beterä zavalı hayvanı çoyu koolêêr hem öldürer. Avcılar da onu
pek kollêêrlar da ateşleerlär avlanmakta.

Ama bu annatmada isteerim sölemää, ani bän pek fanatik hesabı zanaatlıyım
avcılıktan, savaşêrim her zaman çıkmaa avcılää, açan kanona görä var izin. Pek si-
irek kaçırêrim avlanmayı. Açan da yakışmêêr, eki hastayım, da bu beterä çıkamêêrim
avlanmaa, ozaman pek gücenerim. Elbetki, bän dördüncü boyda avcıyım benim
tamızlımda, şansora otuz yıl nicä bän oldum avcı. Bütün brigadaylan pazarlarda
toplu avlanêrız, her zaman barabar kırlarda, daalarda, çukurlarda, tolokalarda gezer-
iz, da tavşam, başka kır hayvan ya da kuş aarêêrız da savaşêrız urmaa. Çok kerä bän
yalnız da vardır çıktım avlanmaa, çünkü pek severim yap-yalnız gezmää kırlarda,
diil sade nesä urmaa deyni, ama maasuz taa çok kanaatlamaa canımı, havezimi al-
maa hem dä kabletmää büük hoşluk, angısı var hepsindä avcılarda. Bu ölä bir tabeet,
ani brakmêêr raada senin canını, onu yok nasıl durgutmaa. Avcı yok nicä dursın evdä
avcılık sezonunda. Hakına, boşa söylenmemiş, ani acvılık o bir büük serbestlik, onsuz
avcı, sansın kapalı kapana, sansın hasta gibi olêr. Onun ürää kopêr, darsiyêr içi, o
zapedämeer kendisini, onun içindä keskin hem derindän bir ses baarêr. Bezbelli, o
ses evelki zamannardan, dedelerimizdän kopuşêr da koolêêr kıra avlanmaa. Bezbel-
li, bu büük havez etişti bana tätümdän, dädularımdan. Bu raatsızlık karıştı kanıma da

dürter her zaman benim canımı, sarılayım avcı çatasına da çaarêr beni kıra. Onuştan bân vardır çıktım avlanmaa kayedinnän suukta da, büük kaarlarda da, saurgunda da, dumanda da. İştân sora da, üülendä dä etiştirärdim çıkmaa avlanma da bulmaa bir tavşam eki başka bir yaban hayvanı.

Açan can-cun yok kırdı, avcı yalnızca avlanarak, olêr kırların bekçisi. Var bir laf, ani avcı adam için yok prost hava, o kayıl hertürlü havaya. Kimär kerä sevinärdim bir çilä dä, eer ona razgelärsäm avcılıkta. Ama aslısını söyleyim, ani vardır çok kerä boş geldiim avlanmaktan evä. Buna bân hıç küsmeerim, pişman olmêêrim, çünkü kırdı avlanmaa bana deyni – diil sade mutlak urmaa kır malını, ama taa çok dinnenmää, raatlatmaa canımı. Neçinki, açan sän gezersin kırlarda yap-yalnız da soluyêrsın taazä soluklan, senin fikirlerin fit dinnener hergünkü düşünmeklerdän, senin başın ilinnener da kaçêr herbir yaşamak problemasından, çünkü sän serbestsin onnardan, zerä zanaatlıysın avcılıkta da lääzım keskin bakasın meraya, açık göräsın hepsini, ne olêr önündä hem dä uzakta – nekadar gözün görer. Ozaman yok vakıt düşünmää yaşamak problemları için, angıları aar basêr güüdenä hem çok kerä buuêr canını.

Ürääm uslanêr, dolêr ii, pak fikirlärlän, açan bân siirederim gözellii, ani Allah verdi bizä: bu paalı topra, angısı her zaman bizi doyurêr, besleer güüdemizi. Ama taa pek benim canım seviner, açan bân yavaş-yavaş avlanêrim da görerim her tarafta ana topraamın gözellii. Açan da güneş kış vakıdı azıcık yısıdêr seni, ama sän yap-yalnız bulunêrsın engin merada, neredä can-cun yok, yukarda pak, maavi, uçsuz-kenarsız gök aklıma getirer, ani canım uçacak orayı, açık havaya. İstär-istemäz beni sarêr düşünmâklär: ne o yaşamak? ne o dünnä? kim onu sana verdi?..

Osaat canım sıkılêr da bana seseder, sorêr: «Neçin sän yaşêêrsın? Kimsin sän? Ne fayda var sendän?» Bu üzerä bân kayedinnän severim avlanmaa her zaman, bakmayarak havaya. Bân halizinä dinnenerim, açan lafederim kırlan, lüzgärlän, bulutlarlan da aarêêrim cuvap çok soruşlara, angıları aklıma gelir sade avlanarkan. Aklım kaplı düşünmâklän diveç yaşamak için, Allah için...

Onuştan hafta arası da iştân sora, ekmek iyip, bân kaçarak, lüzgär gibi, kalkıp sofradan, alıp tüfä hem patrontaşı, toz kıra kaçêrim. Unutmêêrim sıcak rubaları giimää. Rükzak arkama erleşer, onun içindä var her zaman bir parça ekmek hem dä batlaşka eki termos sıcak şaraplan. Katık da bulunêr orada kimär kerä zapasa deyni. Torbaya koyulêr bir çift ayak kabı, çorap, flani h. b., zerä onnar da kimi sefer lääzım olêrlar.

Bu gün, açan erdä vardı geräa gibi kaar, torbama koyduydum taa bir iş – biyaz ruba, ani tavşamnar uzaktan görämesinnär avcıyı. Sade biraz prosttu, ani kışın çabuk karannık çöker da az vakıt kalêr avlanmaa. Onuştan bân pek alatlêêrim hızlıca etişmää küü kenarına da, giyip biyaz halatı üstümä hem dartıp kafama bir biyaz moda, sora tüfää doldurup iki patronnan, doorulêrim yakındakı ilk kıra. Ölä çekederim avlanmaa.

Benim aklıma gelir, ani irmi-otuz yıl geeri bizim meralarda vardı pek çok yaban malı, da ozaman çok kerä vardı nicä, yalnız da avlanarkan, olmaa kısmetli.

Çünkü yakışardı hızlı bulmaa kırdan bir mal da onu urmaa – elbetki, bu bir büyük sevinmek herbir avcıya. Açan pazarlarda avcı brigadası avlanardı kırlarda, ozaman bir gündä urulardı hepsinä birär kır tavşanı. Vardı pazar, açan urduyduk otuzdan zeedä tavşan, pek zengindi meralar ozaman bu mallarlan. Ama kimär kerä canım çekärdi avlanmaa yalnız hafta arası da. Ozaman bän, geldiynän şkoladan, neredä çalışêrim üüredici, kaçarak savaşırdım çıkmaa kıra da etiştirmää biraz avlanmaa. Elbetki, mutlak lâazım kısa kış günündä etiştirmää gezmää kırdan da bulmaa bir av. Sayılêr, ani birkaç saatta etiştirärsän bulmaa da urmaa bir mal, ozaman sän becerikli profesional hem kısmetli bir avcıysın. Ozaman zorluu da duymêêrsın, geçärkän çukur içindän eki derin kaardan, buuşêrsın kalkmaa yamacı eki dä geçmää sık kıtına çalıları içindän, çıtrannıktan. Avcılık havezi çeker seni ileri, kaldırêr hoşluunu, sevindirer seni. Çok vakit eyforiyada bulunêrsın ondan, ani senin arkanda asılı torbanda var bir kır tavşanı. Pek islää, açan avcı gelir kırdan dolu, açan onun rükzaanda var naşeysä. Kır hayvanının eki kuşunun eti insana deyni bir siirek hem tatlı imäk, elbetki, o yaanı bir delikates. Ama söyleycäm, ani çok kerä vardır geldiim avdan evä boş. Bu beni pek gücendirmärdi, çünkü bana deyni pek paalı gezmää kırdan, görmää benim duuma erlerimi, üürenmää yaban mallarının yaşamasını da olmaa biraz vakit serbest.

Adamnar elbetki kurulmuşlar düneedä masuz, bezbelli, kaavi, ani kurtarmaa hem koorumaa karıları hem uşakları. Onnarın kanında baştan Allahtan bekedi var izin bakmaa hem doyurmaa aylesini, onuştan adamnar götürerlär avcılıu hem dä balıkçılıu, taa zor da faydalı, aar işleri yaşamakta. Olmalı, bän dä onuştan severim bu avcılık zanaatını. Ama var taa bir nüans: açan bän çıkêrim küüyün kenarına da görerim, ani herersi döşeli bir büyük beyaz yorgan – çarşaf gibi kaar, angısı kaplêêr bütün kara topra, bu gözellik pek yarêêr benim canıma. Hem dä yalnız gezärkän kırdan, var kolayı doyurmaa canımı serbestliklän eki dä verilmää yaşamak için düşünmeklerä. Doz-dolay gözlerim görer, ani meralar kaplı, dolu kaarlan, angısı güneştän yalabiyêr da sevindirer canımı. Bu vakit güneşin şafkından kaar gümüş gibi yalabiyêr, çakêr, nicä geçä göktä açık havada yıldızlar. Hererciktä suskunnuk, may hiç birerciktän bir dä ses işidilmeer. Meralar kışın dinnenerlär çiftçilerdän hem traktorlardan. Sade siirektä ikidä-birdä kulaana eser suuk lüzgercik hem uzak salkımnıktan, neredä gök birleşer topraklan, gelir garga sesi. Koyu maavi boyada gök pek gözäl durêr, açan güneş şafk eder, uzakta görünür uz podiş erlär. Bu gözelliktän senin canın sevdalan dolêr, sän hazırsın uçmaa, çok iilik yapmaa. Ne gözäl ozaman bu erlär? Hakına, Allaa yaratmış burasını bizä deyni, benim canıma deyni! Hepsinä her zaman pek yarêêr hem faydalı olêr ana tarafı !Bölä gözelliktän senin canın kaplanêr sevgiyän, durgunêr soluun, sän birdän kabledersin büyük kaavi ruh, üüseler kefin, gelir ihlam, da seni çabuk çaarêr, girgin teklif eder kaarlan örtülü uzak meralar. Ozaman sän şansora durgudamêêrsın kendini, hiç birtürlü tutamêêrsın kendi büyük isteyişini, zapedämeersin havezini. Yok nasıl brakasın avcılıu da dönäsin evä, çünkü nesoyşa kaavi bir kuvet tutêr seni, çaarêr ileri, çeker kaçarak, uçarak uzaa, bulutların ardına. Bölä sıcak, ateşli havezlän hem durgunmadık hoşluklan sän sansın kabledersin saklı

haber diil belli näändan, kapanêrsın bir geniş yola, çekilersin da verilersin roman-tika yaşamasına. Seni ansızdan tutêr bir kaavi damar, bir maasuz avcı duygusu, da, çabuk hazırlayıp tüfeeni, sän yorulmaz gezersin kırlarda. Senin canın kableder büyük şükürlük, sevda bu dünneedän. Buluşarkan bu güzelliklär ana erindä, sana pek raat geler, ani yalnızsın kırdä, ani makarki bir parça vakıt yakıştı kaçasın problemalardan, angıları var hepsindä her gün, her saat. Seni çeker sarmaşmaa bu büyük paalı dünneyä, başarmaa büyük işleri, çok ilik yapmaa bu yaşamakta – diil okadar kendinä, nekadar hepsinä insannara. Ozaman senin ürään olacek raat, sevgiylän dolacek, ozaman sän boşuna yaşamêêrsın...

Benim sevgili Bucaam hep ölä kışın da gözäl, yazın da. Burada var uzun düz meralar da, küçürek yılmalı-yamaçlı erlär dä, siirektä razgeler salkım daaları, bulunêr başça hem çok baalar, çukurlar, var küçük göllär hem prutlar, akêrlar derelär. Tolokalar üzlän yıl yarêrlar hayvan otlatmaa deyni. Zengin benim Gagauziyam, herbir işlän faydalı, ama en paalı burada – kara toprak, angıcı insanı doyurêr. Ana tarafım her zaman gözäl, o doldurêr canını sevdayan. Onuştan, avlanarkan kırdä, sän kimi sefer unudêrsın, neredä bulunêrsın, neylän zanaatlıysın, zerä senin fikirlerin kaplı, sarılı üürenmäklär, kendi tarafının güzelliini siiretmäklär.

Ölä kurulu bu dünnä, ani insanı pek çeker kendi ana topraana, neredä o duumuş, büyümüş hem faydalı olmuş. Çünkü burada onun dedeleri, hepsi senseleleri, ani taa evelki zamanda burayı konmuşlar, da onnarın sesi, bezbollahi, çaarêr seni. Onuştan ana tarafından taa paalı bişey yoktur.

Bölä fikirlär geler dayma bana, açan bän bulunêrim avcılıkta. Belli-bişey, ani açan yap-yalnız avlanêrim kırdä, can-cun yokkan, ozaman taa kolay onnar beni kaplêr, neçin ani bän sarılıyım serbestliklän. Ama açan bulunêrsın avcılıkta başka avcılarla bilä, ozaman taa az var serbestlik, zerä ozaman senin yok çok vakıdın.

Taa bir nüans seni sevindirer: yazın, haliz açan herersi sürülü hem ekili, ozaman sän var nicä gidäsin sade yollardan, kışın sa var kolayı gitmää-geçmää hererdän uza-uz, hiç sapmadaan birercää. Var nicä demää, ani hererdä var yol, istediynän kırêrsın da onu, çünkü kaar üstündä kolay gitmää yolsuz da. Bu moment pek faydalı avcıya, zerä o var nicä taa hızlı etişsin nereyi istärsä, çünkü çok kısaltêr yolunu.

Aklıma geler, nicä çoktan, şansora var onbeş yıl, beni bir gün canım pek çektir avlanmaa. Taman büyük ayın çeketmesiydi, erdä vardı çok kaar. Tez geldiynän şkoladan evä, bän hızlıca idim ekmek, kapıp tüfeemi hem taa avşamdan hazır avcı torbamı, angısının içindä var hepsi, ne lüzüm avcıya. Torbama koydum sıcak şarap termoslan, bir parça da zakuska da toz – lüzgär gibi çıkıverdirdim auldan kıra. O gün pek yarardı avcıya deyni, zerä halizinä siirektä ölä ii hava olêr, çünkü durardı açık güneşli gün. Göktä yoktu bir dä bulutçuk, gözlerini kaldırdıynan yukarı, görärdin sade koyu maavi gökü. Bölä pak havada pek uzaktan görünür her taraf, da bu pek ii hem avcıya deyni uygun, neçinki o var nicä vakıtan hesap alsın, ne olêr kırdä, neredä naşey geçer mi, osa var bir şıptı mı. Bu ii hava beni pek sevindirärdi, zerä kışın avcılık sezonunda taa çok yaayêr yaamurlar, kimärserim dondurêr da buz tutêr hererdä, çok gün lüzgär olêr, kaar saurdêr. Vardı çok kerä hiç kaar topra düşmediydi,

kimär kerä sık dumannar düşer, eki çok zaman bulutlar fit kaplêêrlar güneşi. Elbetki, bölä prost havalarda zor avlanmaa, çünkü görüner prost. Buna läözüm eklemää, ani kışın günnär taa kısa, da onuştan avcı läözüm olsun pek şeremet, aniki etiştirsın bulmaa kırdä tavşamı osaydı çilleri taa başka kır malları. O läözüm moment görsün nereyi hayvan kaçêr osaydı yatêr mı, bır kıpımda etiştirsın kaldırmaa tüfää da, keezleyip, baari bir tavşam ursun.

Elbetki taa çıktıynan küüyün hotarına, bän hızlıca çıkardım torbamdan biyaz halatı da giidim üstümä hem biyaz modayı sardım başıma, tüfän kavallarına koydum iki patron saçmalarlan tavşama deyni da çabuk çekettim avcılı. Biyaz ruba avcıya pek yaraşêr hem faydalı kıra deyni, çünkü onu ölä giyimni kaarda uzaktan da, kimikerä yakından da zor esap almaa, da avcı taa yakın yaklaşabiler yaban hayvanına. Bu «şalverlik» çok kerä yardım eder bulmaa da urmaa yatakta tavşamı. Şindi dä bän bu kısa kış günü taa evdän fikirimdän gecirdim angı merada taa faydalı hem etiştirecäm gezmää da ayırdıydım kendimä yol avlanma deyni. Yavaş-yavaş, ama girgin çekettim gezmää ilk merayı, angısı bulunêr poyraz tarafında küüyün yanında. Onun adı Fazenda – ölä ad ona koyduydular baurçulular, açan taa sovet vakıdında seftä siiredärdilär televizorda «Рабыня Изаура» brazil serialını, orada kullanardılar bu lafi. Onuştan läözüm eklemää, ani taa o vakıtlar devlet verdiydi insana kırdä taa toprak, neçin zerä insanın kendi aullarında etişmäardı okadar ari, nekadar yazılıydı toprak zakonunda. O mera kablettiydi eni ad – Fazenda. Orda çok yıl çiftçilär büüdärdilär sade papşoy. Şindi, açan bän, avlanarkan bu kırdä, bakmardım, ani kimi erdä kaar vardı taa dizlerimä kadar, ama var erdä görünärdi papşoy koçannarın uçları, angılarına benim ayaam, giyimni balaban kirza çizmä, ikidä-birdä ilişardı. O koçannar kalmıştı bildırkı berekettän, ama taman onnarın yanında vardı pek çok tavşam izi, çünkü halizinä bu koçannar yapraklan, ani kalmışlar geçti yıldan, tavşamnara deyni suuklarda en kaarlı kışta bir tatlı imäkti. Belli bişey, ani derin kışlarda tavşamnar, açan güzlüklär örtülü kalın kaarlan, da hayvannar onnarı otlayamêêrlar, nicä dä savaşsalar önkü ayaklarinnan kazmaa kaarı, tavşamnar siirektä var kolayı etişsin taa eşil tatlı çimennerä – bölä olêr, açan kaar taa incä kaplêêr eri. Ama kalın kaarda, açan yok nasıl eşil ekinä etişmää, ozaman onnar öndeki keskin büük dişlerinnän kemirerlär herbir fidanı eki alçak incä halaza fişkannarı, eki yalnız duran aaçları, sık çalılıkta, çitrannıkta papşoy köklerini, kıtına çalıları, kırmızı bobanka hem taa ne var onnarın yaşamak erindä.

Taa yaklaştıynan Fazendaya, bän esap aldım, ani yalnız fidannarın hem gümelerin çoyun soyuktu kapları, çünkü kır tavşannarı onnarı kemirmişlär. Belliydi, burada bu geçä boz rusaklar zarar yapmış, bu imäk onnara deyni taman ii, neçinki onu taa kolay bulmaa kış vakıdı. Onuştan zavalı kır hayvannarı çok kerä bulêrlar kendinä kurtuluş daalarda, meyva başçalarında, çok kerä fit yaklaştêrlar küüyä dä, neredä onnar var ne kemirsinnär. Benim aklıma geldi, ani haliz gumanist avcılar, angıları koruyêrlar kır mallarını, cana yakın, ekologiyayı düşünän adamnar, büük suuklarda, kalın kaarda eki açan fit buz kaplêêr herersini, ozaman onnar evdän götürelerlär kıra kuru ot, ani maasuz hayvannar çıkabilsinnär bu zor derin kıştan.

Ama şindi, taa yaklaştıynan ilk meraya, geçärkän bir büyük tolokayı, angısın adı Olänın Eri, bän gördüm orada çok erdä tavşam pıtısı hem çok iz, çünkü burada güzdän kalmış balaban koray hem ayırık otu. Bu otlar şansora kuruydular, nicä taa da başka yayık hem geniş otlar, ama hep ölä yarardılar tavşamnara. Olänın Eri tolokası kalma taa o zamannardan, açan gagauzlar geçmişlär Tunayı bulgar tarafından da konmuşlar burayı, bu tataflara. Uzun zaman bu topraa kullanmış rus devleti, angısı, baaşış gibi, vermiş bizä burasını. İhtärlar annadardılar, ani ozaman taa varmış küüdä bir popaz, angısı baaşlamış bu eri kızına Oläyä nicä bir çiiiz, ama kız ölä dä evlenmemiş. Toloka sa büün dä taşıyêr onun adını, herzaman da doyrurêr bizim küülü insannarın hayvannarını. Lääzım sölemää, ani bu düz er geniş hem uzun, onun ortasında akêr bir küüçücük adsız akıntı mı, derecik mi, angısı sızılêr ilk mera yanından. Orada taman merada var bir yılma, da onun aşaaında çekeder sızmaa bu pak akıntı, angısı yaz vakıdı, açan hayvannar otlêrlar şıralı eşil otları, bu sızıntı verer hayvannara doyunca içsinnär su. Hep ölä açıklayacam, ani bu akıntı, poyrazdan akarkan, götürer sucaazını küüyä dooru. İlk o döküler bir gölä, angısı yapılma taa Sovet Birliindä, sora akêr bir derin çukura, Zanikaların yanında, neredä sızêr taa bir küçük akıntı, alêr yolunu da onnar, birleşip, ikisi bilä akêrlar bütün küü içindän. Ama taman küü meydanında var taa bir akıntı, angısı akêr günduusı tarafından da, buluşup bu akıntılarlan, kaarışêr onnarlan da ötää dooru bilä götürerlär suları taa küüyün ötäänkı üülen tarafına, neredä var iki büyük prut. Onnar bulunêr bir beş-altı kilometra uzakta küüdän, oradan sora onnar akêrlar taa Kazayak küüyünä dooru bir büyük pruta...

Ama bu fikirlär hızlı daaldı, nica dä geldiylär, açan benim gözlerimä iildi çok tilki hem tavşam izi – tavşamnarin geerki ayakları, atlarkan, geçer önkülerini.

Benim avlanmak yolum hazırıdı taa gecedän, açan bana geldi bir büyük havez, ozaman neetimä koydum plan, neredä gezecäm da avlanacan, angı meraya gidecäm. Herkerä ölä bän yapêrım, da sora kolay olêr bana kırdä gezmää. Kıra çıktıynan, kimär kerä diiştirärdim planımı, duruma görä. Şindi dä, attıynan bakışı bu geniş hem uzun meraya, bän bilärdim, nicä avlanmaa, çünkü çok yıl avcılık ettim da bu meraları islää üürendim. Onuştan, billärkän, ani bu merada var balaban er dä, uz podiş meralar da çukurluk ta, bän enikunu, hazır tutarak tüfää, gidärdim gün batısına dooru. Okadarki lääzımdı geçmää bir yamaç, neredä taa küçüklüümdän tutardım aklımda, ani vardı kıvrak zengin baalarlar, angıların adıydı Yukarkı Baalarlar. Orada olurdu gözäl hem tatlı üzümñär, aşlanma baa verärdi çok büyük salkımnarı, ama şindi çoktan yok o baa, bu eni devlettä kökledilär onnarı, nicä dä meyva başçasını, angısı hep bu merada bulunardı. Bu düşünmeklär aar bastıydılar benim üreemä, ama bişey şansora yakışmêêr diiştirmää, neçin zerä vakit şansora başka...

Bölä fikirlärlän bän savaşardım unutmamaa hiç bir dä moment, bir dä kıpım, ani bän bulunêrim avcılıkta da keskin, kuşku bakardım doz-dolay, ki görmää, ne var merada, işitmää herbir şıptıyı. Çünkü lääzım hazır olayım patlatmaa tüfeem-dän ansızdan çıkar kır malına. Yavaş-yavaş ilerlärkän Fazenda merasında, nicä düşer avcı kurallarına görä, aykırı gidärkän, duygun sıbidardım bakışımı her tara-

fa, zerä var nicä ansızdan fırlasın yataktan bir tavşam, ya da çillär uçsunar. Kış vakıdı herbir iş uzaktan görüner, bim-biyaz rubalarlan da yakışer yaklaşmaa yakına hayvannarın yataklarına. Onuştan gidärkän günduusuna uz Kongaza dooru – bu en büyük küü Evropada! – kuşkulu bakarkan herercää, benim gözlerim tez esap aldılar, nicä bir tavşam, atlayıpta hızlı kaçardı uurumda. Ama o pek uzaktaydı, bu üzerä hiç kaldırmadım tüfää dä, sade birdän durgunupta uslu siirettim onu taa o kaybelincäk uzakta, açan o girdi bir derin hem geniş kanala. Taa birazdan sora o saklandı alçakta, daacaazda.

Benim aklıma geldi, ani o büyük arıkları kazdıydılar Sovet Birlii vakıdında, açan istäardilər toplamaa suları bir büyük pruda, angısı bulunardı Taraklının yanında. Orada yaptıydılar bir büyük damba, da orayı akardı kayedinnän çok sular, angıları gelärdilər da toplanardılar her taraftan – doz-dolaydan kırlardan, küülerdän akardılar alçaa burayı, uzun, geniş hem derin pruda. Devlet o suları istärdi maasuz çevirmää üülen tarafından geeri poyraza dooru, çekmää nasoslarlan uzun arıklara, derin kanallara da Moldovanın bütün üülen tarafına vermää su tarlalara, yıslamaa çiftçilik kulturalarını – hepsini, ne büüyür kırdä. Ama Sovet devleti daaldı, tezdä dä o proekt battı. Ama doz-dolay meralarda kazılı kaldı büyük kanallar, er içinä gömülü trubalar, angıların bir bölümünü sora insan saklı çıkardı da aldı evä kendi işindä kullanmaa deyni.

Bölä fikirlär geçtiykän kafamdan, bän genä sevä-sevä avlanardım hem bakarkan önümä, düşüneräk: «Neçin acaba bu tavşam kalktı yataandan da kaçtı? Nedän o korktu? Bän, pek kuşkulu hem enikunu, yavaşıcık basarkan kaba kaara, savaşardım bir şamatasız, hiç hıtırdatmayarak kaarı, gezmää kırı, onuştan yok nasıl o bendän korksun. Ozaman nedän o ürktü, zerä halizinä bän dä umutlanardım, ani benim duygulu avlanmam yardım olacek, da bulacam tavşamı fit yatakta, çünkü ölä vardı oldu bendä taa başka yıllarda diil bir kerä. Ama biraz sora annadın, ani bütün kırdä bän diilim yalnız avcı, ama taa var bir avcı, angısı istäardı tutmaa tavşamı. Şansora yaklaştıydım meranın kenarına, açan uzakta balaban çatal elektrika dirään yanında esap aldım bir büyük kırmızı tilki. O uslu durardı, kaldırıp kafasını, korkusuz bakardı bana dooru da oynadardı o gözäl kuyruunu. Elbetki, annardı, ani uzakta bän bulunêrım, onuştan o sade siiredärdi beni. Bana bu iş belli bişeydi, bän dä annardım, ani tilki uzak, ama büyük avcı havezi durgudamadı beni, da bän, hızlıca kaldırıp tüfää, attım bir patpon ona dooru. İkinci, yukarkı kavalda her kerä durêr taa iiri saçma, çünkü o taa uzaa düüyür, ama hep ölä saçmalar sade etiştilər tilkiyâ, bezbelli, zarar yapmadılar onun kalın derisinä. Tilki sade bir kerecik baardı, olmalı, onu azıcık yaktı, o beterä tilki tıydı kanal içinä. Ama bundan sora ansızdan kalk bir tavşam, angısı yatmıştı taman Fazendanın kenarında – bu kaarda önkü ayaklarinnan kazmış bir derin yuva. Bana o diildi pek uzak, ama tavşam şindi tez fırladı yataktan, kalkıp geerki ayaklarına, dikip o uzun kulaklarını da o büyük tombarlak gözlerinnän çabuk bakıp doz-dolay, uçtu bendän kanala. Belliki, bölä buluşmak avcıylan kırdä ona diil läözım. Ama bän, çabuk kaldırıp tüfää, çektim bir ateş aşaağı kavaldan, angısında durardı patron taa ufak saçmalarlan – «nulövka» dener avcılar arasında.

Okadarki bän etiştirämedim islää keezä almaa da kaçırđım tavşamı. O görünärkän kanalın karşı tarafındaki yılmada, vardı nicä taa bir ateş atmaa, ama öbür kaval açan boştu. Neçin zerä onun patronu harcandıydı boşuna şiret tilkiyâ, onuştan bän kendi-kendimä pek üfkeliydim da türlü-türlü fena prost laflar baarardım, hep okadar biricii kırdä, bendän kaarä, işitmäärdi. Çabuk kızdıydım kendimä, ani bıkadar yıl olmaa avcı da bölä akılsız yapmaa, çünkü pek ii bilerim, ani bir kerä dä diil läözüm saçmaa uzaktan hayvana kırdä, zerä o var nasıl yaralansın da uzakta düşsün, onu sora paralayaceklar gargalar, yabancılar ya başka hayvannar. O bir, ama ikinci dä, ani sän uzaktan uramayacan malı, ama var kolayı, ani ürküdasın başka hayvanı eki kuşu. Te ölä halizinä oldu bu sıra. Elbetki, üfkemi zapedämedim, okadar duyguluydum, gücenirdim, ani kaçırđım elimdän kısmeti: hayvan yakındı bana, sade keezlä da ur. Taa sora da pek tüülenärdim, ani vakıt az kalardı avşama kadar da vardı nicä başarmaa avlanmayı. Ama hızlı kendimi elä aldım, çabuk enidän doldurdım tüfeemi eni patronnarlan da, usladıp canımı, döndüm geeri günduusuna Aydar küüyünä dooru. Orayı uzaklık – hemen bir kilometra. Ölä geçärkän aykırı Fazendayı da hep bakarkan, atırdım sivrı hem kuşkulu bakış taa eni erlerä, savaşırdım aaramaa da bulmaa başka kır malı. Birazdan sora kolverildim bir büyük yan yılmadan, çekettim geçmää tolokayı da düşünärdim, ani burada yok neredän olsun kır malı, neçinki o var neredä saklansın. Bu alçak erdä ona zor bakınmaa doz-dolay, sade var nicä balaban kuru otlar imeelik için çeksın burayı onnarı, orada çok kerä hayvan ya da kuş bulunêr. Hem dä bän bilerim, ani kır malına deyni, herbir fidan altı, herbir taş, topaç ya moloz, çukur, daa, çift – saklanmak eri, onda yok diveç er, onun için var ölä laf: kır malına deyni herbir er yatak ya da yuva. Onuştan bän taa kuşkulu bakınardım, geçärkän bu tolokayı doz-dolay, gözlerim aarardı tavşamnarın yataklarını. Da benim isteğişim hem çalışmam bana verdi baaşış. Yaklaşardı Fazendanın ortasına, tamen büyük otları geçeceydım da çıkaceydım yamaca dooru, angısı bulunardı benim uurumda. Bir dä sansın tıpkı ayaklarımın altından, o sık çorlan hem balaban ayırık içindän, derin kaardan fırladı dikinä bir sürü boz çilcääz. Onnar uçuncak uzaa, bän etirşirdim hızlıca biri-biri ardına atmaa iki patron da esap aldım, ani sansın keezledim, da diil uzakta düştü çillerin birisi. Hızlıca alatladım orayı, nereyi düştü bu kuş, benim canım şansora sevinirdi, ani avcılık uydu büün. Taa yaklaştıyan o erä, bän gördüm, ani diil bir, ama üç parça çil urulmuş. Bu beni helal sevindirdi, çünkü avcı biler, nasıl zor keezlemää iiri saçmalarlan bu küçüräk kuşu. Taa bir zorluk, ani onnar uçêrlar alçakta, da diil kolay onnarı keezä almaa. Onuştan benim ürääm sevgiylän doluydu, şükür ettim Allaha bu kısmet için. Ama kâr urmaydım da, avlanmaa kırdä – bana büyük raatlık hem sevinmelik.

Kaldırıp o kuşları da koyup torbaya, çekettim çıkmaa yamacı, genä daalıp kendi düşünmeklerimä. Her tarafa bakarkan, düşünärdim yaşamak için, attım fikrimi büünkü günnerä dä, geçmiş vakıtlara da – bizim gagauzların istoriyasına. Yap-yalnız bulunarkan kırdä, açan can-cun yok merada, o benim canımı o saat kaplêr usluluk, bän şen gezerim merada, ürääm kableder sevda, hoşluk sarêr beni, ani bän varım bu dünneedä, sevineräk gogorlanêrım, ani lafederim ana tarafımnan.

Ozaman benim canım, sansın uçêr yukarı gökâ, beni saarêr bir keskin haşlak romantik duygusu, angısı brakmêêr durgunmaa, itirer, çaarêr ileri. Bân ozaman okadar kaaviyim, nasıl bir demir, ölä öter canım, ani, bezbollahi, sansın halizinä Allahtan izin kablederim yapmaa çok iilik, angıları yarayacak insana. Da ozaman bân çekederim kendi-kendimä vermää tütlü-türlü soruşlar yaşamak için. İlkin çabuk çıkêr hen paalı laflar aklına gelir: «Allahım! Şannık Sana! Dayma şükür ederim, ani Sän baaşladın yarattın insana bölä gözäl faydalı dünneeyi, o bir ray başçası gibi, çünkü burada var hepsi, ne läözüm insana yaşamaa deyni. Şindi dä, görârkân bu büyük gözäl erleri, canım pek çeker yaşamaa bu aydın tatlı dünnedä. Hep ölä gelir kafama diveç soruşlar: neçin bân yaşêêrım? neçin geldim bu düneyä? dooru mu yaşêêrım? bendän kimäsä fayda var mı? O vakıt bân, sansın bulunêrım başka düneedä, da benim fikirlerim, benim kuvedim, toplanılan enerjiyam hazır, bomba gibi patlamaa, da daalmaa tuz gibi.

Ama bu düşünmeklêrlân kafamda bân şansora inêrdim yamaçtan aşaa dooru alçaklaa, açan esap aldım, ani yukarda saa tarafta, öbür yılmada, taa bir tavşam kaçardı. Üräâm genä sevindi, ani büün dä bana avcılık kısmetli çıktı, neçin zerä çok kır malına rasladım. Büün bân sevindim, ani taa kaybelmemiş kırlarımızda hayvanar hem kuşlar. Makarki bizim aramızda var öleleri, ani savaşêrlar hertürlü, geçêgündüz brakonyerlik yapmaa – maşınalarla gezêrkân ekinniktä, maasuz şafkılar kamaştırıp tavşamcıkları, urêrlar onnarı. Elbetki, onnar bu işi zakona karşı saklı yapêrlar.

Beni güç tutêr, açan görerim, ani doz-dolay kökledilêr baalarları, başçaları, daayı da keserlêr, kıyêrlar, da bu bir pek büyük zarar hayvannara hem kuşlara, çünkü onnar yavaş-yavaş kaybelerlêr. Bu bir büyük güç, ama insan istêmeer annamaa, ani biz kendi-kendimizä yapêrız prost. Ne acaba brakacez uşaklarmıza bizdän sora? Çabuk läözüm kaavilemää zakonu, dikmää baa, koymaa fidan da korumaa kır mallarını. İnsan läözüm annasın, ani kırda fit kaybeler mallar, onnar yok neredä yapınsın da ilerlesin, yavru büütsün, çünkü çok er şansora kaldı çıplak.

Bölä çok kerä düşünêrim, açan bulunêrım avcılıkta. Ama gözümä iildi hep otavşam, angısı diil çoktan kopuştu karşı yılmadan da uslu kaçtı poyraz tarafına, neredä beş-altı kilometra öteedä bulunêr Beşalma küüyü. Elbetki, tavşamcık uzaktaydı, bân hiç hızlanmadım kaldırmaa tüfeemi dä, sade, nicä herzaman yapêr usta avcı, durgunup, attım bakışımı da geçirdim gözlerimnân tavşamı taa o kaybelincä uzakta.

Etiştım Beşalma yoluna, onun karşısında başka meralar götürürdü Haydar küüyünä, ama bân döndüm geeri, çünkü şansora güneş kauşardı da şindicik saklanaceydı. Çekedêrdi karannık olmaa, läözümdü alatlamaa da etiştirmää evä gelmää vakidında. Ama enikunu inêrkân aşaa tolokaya dooru, hep duygulu bakardım her tarafa, bolay kaçırmaıyım bişey. Bir dä benim gözüm kaptı küçücük bir tepä kaarı, angısı sansın hiç diildi belli, ama bân pek kuşkulu hazır tüfeklân lüzgerä karşı yaklaştım o erä. Şansora kaldıydı otuz adım kadar, ama taa bir kerä sıbıttım bir sivri bakış da halizinä annadım, zerä var bendä büyük avcı görgüsü, bân aslısına inandım,

ani burada yatakta yatêr, bezbelli, tavşam. Bân tuttum soluumu, zerä hesapaldım yataa, pek kuşkulu hem yavaşıcık kaldırdım tüfeemi, itirdim predohraniteli ileri da hazırdım patlatmaa, ama, nicä vardı işittiim benim Miti batümdan, bölä duruşta yaraşêr baarmaa, hayvanı ürkütmää deyni, da bân sıklık ettim, ani varsaydı orada bişey, kalksın. Taa biterämedim sıklımı, o yataktan dikiinä fırladı bir tavşam da atlayarak tozattı-uçtu, uzaklaşarak bendän. Bân bir kıpımda kaldırıp tüfää hem islää alıp keezä tavşamın uzun kulaklarını, nicä läüzüm, açan tavşan kaçêr sendän, da, durgudup soluumu, enikunu kolverdim altänkı kavaldan bir ateş. Tavşam düştü, bir kerä etiştirdi aktarılmama da, sansın ona birkimsey köstek koydu. Saçmalar bütünnä kapladılar hem sardılar tavşamı, zerä bu ateş pek keezliydi – saçmalar düştülär tavşamın sırtına, nicä bir kamçı urêr hayvana. Çünkü o patronda vardı üz tavşama deyni saçma «nulövka» kalibrdan, da onnarın taa çoyu hep düştülär tavşamın üstünä.

Sevinmäklän bân kaçarak saydım kırk adım tavşamın yanına kadar, kaarda pek hızlı yorulêrsın, bân artık katıladıydım, ama taa etiştinyän o uura, hoşluklan aldım elimä tavşamı. O taa sıcaktı, sarıp muşama torbaya, kannatmasın üstümü deyni, koydum tavşamı avcı torbama, ama ilkin bir kerä baktım, nesoy urmuşlar saçmalar. Avcılarda var ölä bir adet, ani o läüzüm yapsın çıkış, analiz, kaç metradan hem nesoy attı ateşi da avın neresinä urdu. Bölä analiz yardım eder başka avlanmalarda, da yavaş-yavaş kafana toplanêr avcı bilgileri. Aklıma geldi, nicä taa eni avcıydım, da avlanırken, açan önümä çıkardı bir tavşam, bân alatlardım ateş etmää, ama hiç keezleyämärdim, neçin ani acemiydim, yoktu görgüm, avcı zanaatı için becermelerim. Çünkü herbir işä läüzüm sınaşmaa hem dä onun çalımını almaa. Usta olêrsın çok yıllar geçtiyän, ozaman çok ii bilersin zanaatını. Şansora bana da vakıttı usta olmaa, da o beterä şindi bân gösterdim kendi-kendimä, ani oldum bir avcı ustası. Elbetki, hepsini yaptım, nicä düşer avcı zakonuna görä, da may demää tavşamın bu sıra yoktu kolaylı kurtulmaa. Ama atacêykan torbayı arkama, çıkardım ondan termosu hem imekleri da buyurdum bir-iki filcan sıcak şarap – kendi baayımdan zaybir çotuklarından. Herzaman avcının torbasında läüzüm bulunsun şaraplan katık, bân bunsuz hiç çıkmêrim kıra, zerä bu bir avcı adeti. Şansora yoktu nereyi atlatmaa, bendä vardı büyük sevinmäk, çünkü bu gün dä kısmetli avcıydım. Kendi-kendimä dedim: «Ne taa läüzüm adama bu yaşamakta? Çok mu läüzüm insana kısmetli olmaa deyni?». Elbetki, hoşluum, kefim pek yukarı kalktıydı, hepsi islääydi, ürääm şendi, zerä çok kablettim sevgi, sooludum taazä sooluklan da saalık kablettim. Ruhum da zenginlendi türlü-türlü düşünmeklärän hem fikirlärän – diveç yaşamak için, Allah için, inanmak için, ana tarafım için. Sevindim, ani kısa vakıttı kablettim canıma raatlık, usluluk, hatırlık hem saalık, da taa kısmetli oldu avcılıım kırdı. Avcılar bilirlär, ani yalnız zor kaldırmaa tavşamı da onu urmaa, ama te bana Allaa yolladı bu kısmeti, da şindi, atıp üç çillän hem tavşamnan torbayı arkama, çekettim evä gelmää, okadarki arkamı faydalı yısıdardı bu kır malları.

Yavaş-yavaş yaklaştıydım küüyümä, angısı bulunardı üülen tarafında, uslu durardı iki yamacın arasında. Şansora kırlarda karannık çöktüydü hem herer-

ciktä başladıydı görünmemää, bana yolu görmää yardım edärdi sade biyaz kaar hem dä biraz eni ay, angısı taman doluşardı hem, şafk ederäk, kaarda yalabıyardı. Yavaş- yavaş geçtiynän prudun dambasının üstündän da kalktıynan yamaca, oradan küüyün sınırında şindi tez saptım büük sokaa. Ama taa yaklaştıynan küüyä, hızlıca boşalttım tüfeemi da topladım onu, nicä söleer avcı instruktıyası. Koyup onu tüfek torbasına – çehola, bän adımnadım evä dooru. Şansora karannık fit çöktüydü, küülü insanınar girmiştir evlerinä – çoyunda içerlerdä şafk yanardı. Sıcak sobanın yanında uşaklarlan bilä ayleylär toplu televizor siiredärdilär. Dışarda küüdä çorbacıların köpekleri salardılar. Siirektä işidilärdi koyun hem inek sesi.

Taa bir görüntü iildi gözümä: kimi evlerdän bacadan biyaz tütün çıkardı, bezbelli, çorbacılar geç kaldıydılar sobaları yakmaa, eki maasuz geççä tutuşturdılar, ani taa çok vakit içerlär sıcak dursun. Ama bän şansora yaklaştıydım benim aarama da, taa etişmedään klisä yanına, saptım aarama da açtım evimin tokatçını. Köpek verdi bana tanımak sesi. Bän girgin girdim kapu önünä. Tezdä karım hem çocuum çıkıverdilär karşı, da bän şen baardım:

- Kabulsunuz mu kabletmää bu konaa avcıyı? Ama korkmayın, boş ellän gelmedim!

Eşim cevap verdi:

- Benim sevgili hem paalı adamcım, seni herkerä kabuluz, kayılız hem hazırız bu evdä kabletmää! Çünkü sän çorbacıysın, bu ev halizinä senin.

- Ama hep ölä söyleycäm, ani torbada halizinä var bir tavşam hem birkaç ta çil.

- Benim paalı kocam, diil läüzüm bişeycik, seni bu evdä her zaman bekleriz.

Yok zararı, dolu mu osa boş mu torban.

- Saa ol, benim sevdam! Alın torbayı da çıkarın oradan ne var.

- Aman, be adamcım! Nezaman sän etiştirdin bulmaa da urmaa bu kır mallarını? Helal olsun, benim sevdalı avcım, bizi sän aaç brakmayacan!

- Elbetki, Allaa adamı yaratmış kaavi çorbacı, angısı läüzüm bütün yaşamasını kullansın, düşünsün, korusun hem dä doyursun aylesini.

- Helal adamcım, bän seni beenerim!

© Андрей Ку

Bän duyurdum kendimi kismetli hem nicä avcı, hem nicä ev çorbacısı. Ama taa da pek kismetliydim ondan, ani kablettim canıma usluluk hem raatlık. Bän savaştım aaramaa cevap çok derin yaşamak soruşlarına.

Canım iilendiydı, sevgiylän sarıldıydı, neçinki bütün bu hava avcıya deyni pek uygundu hem kismetliydi. Te bölä o nişannı gün geçtiydi, her zaman tutêrim aklımda...

ALÖNA ERGOGLO
(28.09.1971 d.y.)

A. Ergoglo duudu Baurçuda. Çalışêr üüredici okulda hem önderci Kultura evindä. Anılmış hem talantlı peetçi, artık şansora tiparladı birkaç kiyat. Yazêr gözâl peetlär hem annatmalar.

* * *

Bizim maaledä bir kız pek gözâl yaşaardı,
Ona bir delikannı her gün yamanardı.
Pençereyâ trık-trık-trık, taşçaazı salardı,
Sade bir onun için türküyü çalardı.

- Hadi, mari Länka, üzünü göster,
Alacam seni gelin, hazırda çember.

Acaba başkasına mı adandı bu kız?
Hep durêr o içerdä, kapalı, yalnız.

Ama, kız ona karşı sade gülümsäärdi,
Umudu da kısadan neçin sa verärdi.

O çocuk sa, nicä mum, her gün eriyärdi
Zera bu gözâl kızını, akılsız sevärdi.

* * *

Evdän ayırılêrlar uşaklar
Da herkez kendi yolunu alêr,
Da yalnızlaa kalêrlar analar,
Onnar saklı bır tarafta aalêêr.

Serbest bakış, eni duygu gelcek,
Onun kendi yolun var yazısı,
O ürektän kimi sa sevecek,
Kızın olacek kimin sa karısı.

Köklär artık tutmaz onu evdä,
Çıkıp aarêêr o yol geniş, eni,
Dünnä onun bütün te elindä
Orda bulcek kendi o erini.

Bu yaşamak bölä kalmış gerdän
Sän sadä brak onu yalnız uçsun,
Artık onu doyurma elindän
Eni yuva eni erdä kursun.

* * *

İsteerim bän dönmää geeri,
Dönmää eski vakıtlara,
Te neredä benim derim
Duygulardan olêr yara.

İsteerim bän o tarafta
İçim açsın, nicä çiçek,
Hem dä gelän zamannarda
Sevgim ona dursun direk.

İsteerim bän basmaa topra
Angısında her gün eni,
Görmää onu besli, kara,
Hem da bitmâz kuvedini.

MAMUYA

Seninnän lafetmaä isteerim, mamu,
Hem oturupta yannaşık durmaa,
Ekmek sendä, sölä ma, mamu,
Var mı, da sofrayı sana kurmaa.

Olsa te nicä o zaman, endän
Bana veräsin bir-iki akıl,
Yolda hem yannaşık gidelim seninnän
Hem hep bir lafina olayım mayıl.

Ölä, ma mamu, sansın hiç görünmeer
Te o yıllar, ne ayırdı bizi
Senin şafkın bu toprakta hiç süünmeer
Onda derin kaldı senin izin.

23.09.2017

BİYAZ HEM KARA BIYIKLILAR

Masal

Bir vakıt varmış, bir vakıt yokmuş. Bir küüdä varmış sade iki maalä. Birisi bıyıklı maalesi, birisi da sakallı maalesi. İlk maaleda yaşarmış sade bıyıklı adamlar. İkinci maaledä sa sade sakallılar. Onnarı ölä da ayırmışlar hem onnara kalmış ölä da soy adı: Bıyıklı hem Sakallı. İlk maaledä, ani deyärmişlär bıyıklı, varmış biyaz bıyıklı hem kara. Ondan da bir bölüünä deyärmişlär Biyazbıyık, bir bölüünä da Karabıyık. Sakallılar sa varmış uzun sakallı hem kısa sakallı. O iki maalä sä taa baş vakıtlardan yarışarmışlar, kimin bıyıkları hem sakalları olacek taa sık, uzun, yalabık hem kaavi. Ama neçin böläymiş? Siz bilmeersiniz, bän dä bilmeerim, ama bileer bir kart, ihtär, üz yıllık dädu. Ona sa bunu annatmış onun dädusu, onun dädusuna da onun dädusu. Şindi da bän annadacam sizä o dädunun annatmasını.

Evelki vakıtlarda, açan yaayarmış büük yaamurlar aftaylan, da sokakça gidärmiş sel boyunca, bitkisi da görünmüzmiş, pinärmişlär evin üstünä da pardıylan seldä balık tutarmışlar. A tutarmışlar neyä e? Hamurcaa, angısı olêr undan.

Olêr ölä, ani biter komuşunun unu. Naşey yapsın? Sel sa sokakta gider derin, yaamur da hiç durmêêr. Baarêr birisi evin üstündan komuşusuna: „- Brey ba Örgi, versänä bir elek un. Ama, nesoy geçsin yolun ötäänına, yok neylän”.

Oturupta düşünerlär komuşular našey yapmaa, nesoy geçmää ötäänına. Ne ölä uzun pardı var, ne da merdiven. Da düşünmüşlär, ani eer ekleselär bıyıklarını olacek pek gözäl bir köprü. Ekleyecekler bıyıkları, ama pek kısa, etişmeerlär yolun ötanna. Onnar sa varmış işittii, ani bu iştä pek yardım edärmiş sıçan südü. Ne yapsınnar? Girerlär onnar maazalara, damlara, tavannara da tutêrlar üz sıçan. Onnar sa hepsi saamalmış. Üz sıçandan sabaadan saayêrlar bir kazan süt. Südün da alêrlar kaymaanı. Kaymaannan da yaalêrlar bıyıklarını.

Bir da etiştirämeerlär atmaa gözlerini, nicä bıyıkları başlêêr uzamaa da olêrlar uzun, ani var nicä on kerä doz dolay belinä sarmaa da taa kalacek ta. Bakêr-

lar, da inanamêrlar gözlerinä. Bu iş aslı mı, yalan mı, bilmeerim, ama dädunun, dädusunun dädusu bunu annatmıştı, emin etmişti, ani kendi gördü, stavrozunu da yapmıştı, ani aslı.

Durgunmayacam yarı yolda, annadacam ötää dooru. Açan görerlär komuşular bu işi, nesoy uzadı bıyıklar, tutêrlar birär kırlangaç da üürederlär onnarı nesoy düümük yapmaa. İki kırlangaç, tutup bıyıkların uçlarından, gelerlär karşı-karşıya da düümükleerlär o bıyıkları bireri. Sansın bir potika uzandı maalenin bu tarafından ötäänna. Sevinerlär komuşular bu eni yolcaaza bıyıktan. Şindi naşey yapsınnar? Unu laüzım geçirmää bu tarafa da yapmaa amurcuk, balık tutmaa deyni seldä. Ama, kim geçecek korkusuz bu bıyıklardan? Sade, kimin gözünä bişey görünmeer. Alêrlar üç aylık uşaa da simarlêêrlar ona, mekleyeräk, geçsin ötanna da getirsin unu. Yanına da koyêrlar imää okadar, ani bir devä taşıyamayêcek.

Piner o uşak baalanmış bıyıklara, ama baş sa hiç görünmeer. Mekleer bir yıl, iki yıl, üç yıl, bitkisi yok. Artık irmi yıl geçmiş, etişincäk öbür başa. Kaç yaamur yaadı hem kaç sel gitti o yoldan. Allaa bileer ne türlü işlär oldu o yolda o irmi yılın içindä. O bıyıklar da artık biyazıdı, ak oldular. Belli bir iş, diil kolay bıyıklar üstündä meklemää. Çabuk-çabuk bu iş olmêêr.

Açan delikannı etişmiş öbür başa, dizleri yırtılmış meklemektän. Ötända sa kaarşısında durarmış bir ihtiär dädu. Gençmiş o da vakıdın birindä, ama baksana neredä kalmış irmi yıl. Alêr dädu o delikannı çocu elindän, geçirer içeri da deer ona:

– Senin önündä durêr üç unruk unnan. Birindä boday unu, birindä malay unu, birindä dä sarı tozaktan un. Ayır beendiini. O undan ne istärsän yap, o da olacek. Düşüner çocuk, angı unnuu ayırmaa da ayırêr ortakı unnuu. Bakêr, orada malay unu yapılı sarı papşoydan. Düşüner o çocuk, ani vakıt geldi evlenmää. Alêr o papşoy ununu da yapêr bir hamur. O hamurdan da düzer bir kız kendinä görä. Okadar o kız olmuş nazlı, fit malaylı, ani açan yaklaşarmışın ona, ayırılmazmışın, yapışarmış üreenä, bal gibi. Saçlarını sa kızın yapmış o çocuk sarı püsküldän, incä, kurtluca, lüzgerdä sallanarmışlar.

– Te, – demiş çocuk, –oldu benim da üreemä görä bir kız. Alacam onu bir karı. Alêr kızı, ama unutmamış o ne iş için geldi. Almış biyaz un da hamurcaa balık tutmaa deyni, da döner geeri evinä.

Evä geldikçä oynêêrlar bir düün. Düündä sa bütün küü oturarmış. Sofranın bir tarafında bıyıklılar, bir tarafında da sakallılar. Kırlangaçlar da filcan sürärmişlär.

Te, bölä, kim korkmêêr çıkmaa uzun yola, korkmêêr derin sudan, korkmêêr düşmää büyük balıkların aazına, utanmêêr üzülmüş donnarından, artık bulêr kendi kısmetini, te, nicä bu delikannı. Hem ne mutlu, açan kendi kısmetini düzersin kendi ellerinnän. Nesoy da bu yaşamakta olma, sakallı mı, bıyıklı mı, - sade ol kısmetli.

25.08.2019

ANKU BOEVA
(01.04.1945 d.y.)

Anna Nikolaevna Boeva 2020-inci yılda tamannêr 75 yaşını. Gagauz Yazıcılar Birlii sıcak üreklän kutlêr bizim talantlı yazıcıyı duuma gününän. Dua ederiz çok saalık, uzun ömür, hem eni annatmalar.

ESİRİK KAPRA

Ay-Vasili gagauzlarda – büyük yortu. Onnar bu yortuyu tutêrlar üç gün, azırlanêrlar sa ona taa iki-üç hafta ileri: tertipleerlär içerlerini, kapu önünü hem aul içini. Aklımda kaldı bu kış yortuları, nicä gözäl, büülü masal. Bezbelli, insan yaşlandıkça, taa sıkça aklısına getirer kendi küçüklüünü, neçinki o vakit onun yaşamasında en kısmetli zaman.

Ay-Vasili yortusunu bän pek beklärdim. Sevärdim, açan o ayozlu gecedä bizä kapra gelärdi, makarki kapradan pek korkardım. Taa sabaalendän başlardım bobamın kafasını kemirmää: kaç taanä kapra bizä gelsä dä, istäärdim o hepsini içeri kabletsin, ko şennik olsun evimizdä. Maaledä çok kapra gezärdi, kimi evä beş-altı taanä gelärdi, ama kimisinä sä hiç bir dä gelmäzdi. Kapra taa çok gelärdi o evlerä, neredä vardı delikannı kız. Bizim ayledä sä bolluk buynuzundan akar gibi – üç taanä delikannı kakum vardı!

Sadece kapraları görmää deyni, bän o gecä kayıldım sabaaya kadar uykusuz kalmaa. Bän küçüktüm, şkolaya taa gitmärdim, annamardım, ani hepsinä boba läüzımdı adetçä para versin, şarap ikram etsin.

O yıllar sovet vakıdında Ay-Vasili, Paskellä yortularını brakmazdılar tutmaa, o günnär işlenirdi hem uşaklar şkolaya gidärdilär. Elbetki, bobamın uykusu hem raatlı biraz bozulardı, ertesi günü läüzımdı işä gitsin.

Kapracılar sa bizim gözäl adetlerimizi koruyardılar batmasınnar, onnarı yaşatmaa çalışardılar hem ayleyä saygı gösterärdilär.

Biläydiniz, nasıl bän sevinärdim, açan gecä yarısı bizim aul içindä çırtma sesi işidilärdi, da kapracılar kaarlı çizmelerinnän lupurtu yapardılar – ev saabisinä haber verärdilär! Kapra atladıkça, gümüş çancaaz keskin-keskin cıngırdardı, ortalık taa heptän diişilärdi – dışarsı olardı bir gözäl, büülü gecä.

O kıpım benim cancaazım sevinçlän titirärdi! Sabursuz istäärdim nekadar taa çabuk boba dışarı çıksın da kapracıları ev içinä alsın, zerä korkardım geeri gitmesinnär.

Çırtma sa hep çalardı, patırtı hep işidilärdi, kapracılar tokatçın yanında beklärdilär çorbacıyı.

Bir esirik kapra kafamın içinä saplanıp, nişan gibi, kaldı. O oluşu bu yaşa kadar taa kimseyä yoktur annattım. Anam-bobam bilä ozaman duymadılar, ne olduydu o Ay-Vasili gecesindä.

Açan boba çıktı kapracılara karşı, biz hepsimiz ayaktaydık. Kakularım mamuyulan, çıkıp odacıktan, o saat girdilär suuk sobaya, nereyi boba kapracıları getirirdi. Odacık kapusunu brakmıştilar açık bän dä kuyrukta onnarın ardından gideyim deyni. Ama bän etiştirämedim girmää suuk sobaya, açan hayat kapusunda göründü ilkin boba, ardından da bir büyük kapra, sora düdükçü hem bir dä delikannı, bezbollahi, diıştırıcı. Kapu arasından kapra bana, mogucu gibi, titsi göründü: tepesindä buynuz erinä iki survaki fişkanı dik durardı, sırtında türlü boyalı şiritlär hem incecik kertikli gazeta parçaları asılıydı, onnar tüü gibi sauruldılar. Gözleri sä hiç gözükmäädzi, şaşım, nasıl o gezmää görürdi. Hem bir dä büyük kırmızı zotkası vardı, onu o çirkin urardı, ortalı korkunç yapardı. Bän o saat kıpıttım, çekildim geeri, girdim genä odacaa. Ama en büyük korku taa ilerdäymiş.

Hepsi girdi içeri, kapu da kapandı. Benim aklım şindi suuk sobadaydı, neredän kulaama çirtma sesi gelärdi hem neredä o gümüşlü çancaaz ölä üüsek ötärdi, ani üreciimi koparardı. Şennik evimizdä bensiz çekedärdi! E, şindi sanki, nasıl yalnız orayı giräsin? Üreklensäm dä kapuyu açıp girsäm, sanardım, ani kapra beni bütün yudacek! Ayaklarım sa taa titirärdi, ama beni hep orayı çekärdi. Bän odacıkta gücenik durardım, kalbim pek kırık. Kimsey beni elimdän almadı götürsün, kimseyin aklısına gelmedi, ani bän dä varım bu dünnedä. Buna uşaan ürää yanmaz mı? Eer ölä islää baktıynan, bän, bekim dä, taa çok beklemiştım bu kapra gecesini, nekadar büyüklär. Ama birisinin umurunda da yoktu.

Suuk sobada hep çirtma çalardı, kapra oynardı – döşemä sarsardı! Bu tatlı çirtma sesi üreemä yattıydı taa yazın, açan ara sokakta pazar avşamnarı tañ olardı, Tanas batü gözäl çirtmada çalardı. Bizim maaledä delikannı kızlar hem çocuklar ikişär- ikişär oynardılar. Biz dä, 5-6 yaşında kızcaazlar, büyüklerin arasına katılıp, polka oynamaa üürenärdik. Şindi käämil çirtmacık pek yakındaydı, kapu aşırı tutnuk- tutnuk çalardı, ama bän burada hasretli kapalıydım, nicä bir tutak.

Kafamda duudu uşakça bir fikir: kapra içerdän çıkarkan, o benim yanımdan geçecek. Bän kapu pençeresindän taa bir kerä ona islää bakacam, ani kalsın aklımda bütün yıl. Kapracılar çok oyalanmadılar, bu iş çabuk bitti, olsun on-onbeş minut. Onnar neetlenärdilär sabaaya kadar bütün maaleyi gezmää.

Çirtma sesi hem çancaaz kesildi, ortalık sus oldu. Boba, bezbollahi, kapracılara dökärdi birär filcan şarap, hem onnara düşärdi bir dä kolaç - çünkü etişmiş kızımız vardı. Bu arada bän hazırlanmaa başladım: kapu yanına koydum skemneçii, bak kapunun şişesinä etişämäzdım. Düşündüm, skemneçik üstünä uygun erleşip, bän bu şekildä kaprıyı siiredecäm, panoramada gibi. Pinip kaba alçacık skemneçää, bän bir kuşkusuz dikildim kapuya. Perdeciin köşesini yavaşacık çemreyip, soktum burnumu bakmaa. Suuk sobanın kapusu açıldı. İlkin çıktı çocuklar, sora da bütün çıkışı güüdesinnän kapra kapladı.

Ama eşiktä biraz duruklandı. „A te şindi bän onu gözdän geçirecäm, nasıl läüzüm!” – kaydirdim bän ona dooru gözlerimi. Bölä düşünürkän, kapra sa o köörkeskin gözünän beni denemiş.

–Trakkk! – sansın tüfek ateş etti! Kırmızı zotkasını dooru bana uzattı.

–Trak! Tra-a-a-kk! – İki kerä taa patladı! Tafta çenesini dayadı sırçaya! Ama bän beräända lumbur-tumbur artık eri öptüydüm ...

Geniş adımnarını yapıp, bu boyalı keçi hayattan çıkıverdi, bizim yamaçtan aşaa dooru kopetti, ay gecesindä kayıp oldu. Sade ardından çancaaz „Çın-çın!” yavaş-yavaş uzaklaşardı. Sora artık onun da sesi sokakta kesildi, bana „Kal saalıcaklan!” dedi.

O zamandan beeri çok-çok sular aktı, ama o büülü gecä bu günä kadar fikirimdän silinmedi. Gerçektän o şakacı kapra benim hatırım için şennik yapmaa savaştıydı, bana da, tabiat yavrusuna, saygı göstermää istedi. Ama zarar olsun yada bir kötülük bişey o istämediydi. Beklenän kapra o ayozlu gecedä ii neetlän bizä geldi, sevinmelik evimizä getirdiydi.

Yaşlandıkça, bän o kaprayı taa sık-sık hatırlêêrım, onun fasıl şakasını unudamêêrım. Kaç yaşında olsam da – önemni diil! Küçüklüümdän ruhuma düşüp, o kapra içimdä kaldı, nicä bir gözäl kış masalı! Ancak her yılın Ay-Vasili gecesindä hasret çekerim: bän hep taa umut ederim, hep taa inanêrım...

Bitkidä, benim en paalı okuyucularım, Sizä ne yalvaracam: eer o çümbüşçü kapra Sizä gelirsä, söläyin, ani onu pek özleirim hem bekleirim. Tokatçı da o gecä açık brakêrım.

05.01.2020

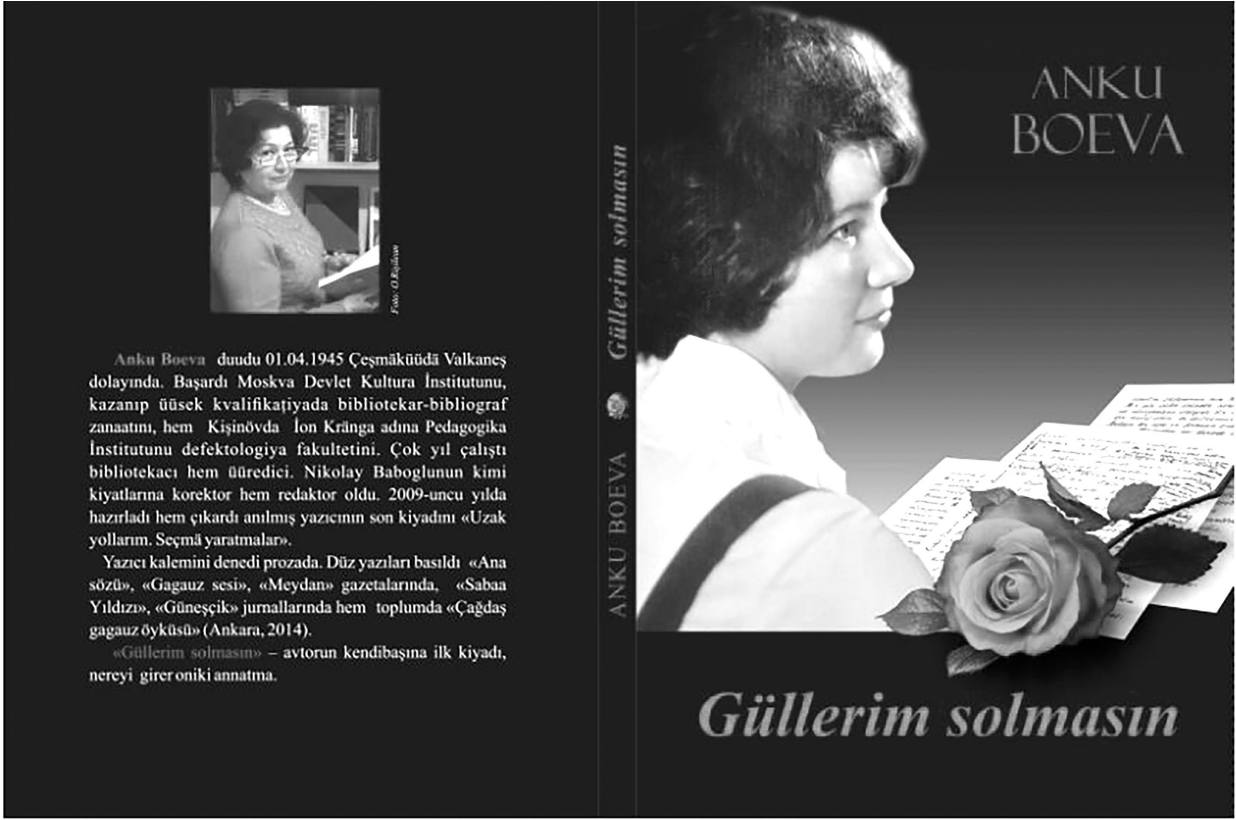

Foto: O. D. D. D.

Anku Boeva duudu 01.04.1945 Çeşmäküüdü Välkaneş dolayında. Başardı Moskva Devlet Kultura Institutunu, kazanıp üüsek kvalifikasiyada bibliotekar-bibliograf zanaatını, hem Kişinövda İon Kranga adına Pedagogika Institutunu defektologiya fakultetini. Çok yıl çalıştı bibliotekacı hem üüredici. Nikolay Baboglundun kimi kiyatlarına korektor hem redaktor oldu. 2009-uncu yılda hazırladı hem çıkardı anılmış yazıcının son kiyadını «Uzak yollarım. Seçmä yaratmalar».

Yazıcı kalemini denedi prozada. Düz yazıları basıldı «Ana sözü», «Gagauz sesi», «Meydan» gazetalarında, «Sabaa Yıldızı», «Güneşçik» jurnallarında hem toplumda «Çağdaş gagauz öyküsü» (Ankara, 2014).

«Güllerim solmasın» – avtorun kendibaşına ilk kiyadı, nereyi girer oniki annatma.

ALEKSANDRA KRİSTOVA
(17.04.1961 d.y.)

Aleksandra Kristova duudu 1961-inci yılda Avdarma küüyündä.

Avtorluu verer kızlık soyadına. Dokumentlerä görä taşıyêr kocasının soyadını İularji.

1978-inci yılda bitirdi Avdarmanın orta şkolasını, 1982-inci yılda Kişinöv Devlet Pedagogika İstitutunu İon Krängênin adına.

Devlet paylaştırdı genç üüredicileri o küülerä, neredä etişmäardı personal. Aleksandra Afanasyevna düştü Kongazçık küüyünä. Kongazçın okulunda çalışêr büünnän – büün.

Yazêr ana dilindä hem rus dilindä. Tıparlanmaa başladı 2014-üncü yılda, açan çeketti enidän çıkmaa gazeta „Hakikatın sesi”. Gazetanın baş redaktoru Viktor Kopusçu kabletti peetçiyi redaktıya kolegiyasına. A. Kristova şiir hem annatma yazêr, folklor yaratmalarını toplêr.

2016-ıncı yılda katıldı „Meras” cümnä toplumun yaraşmasına da aldı ilk eri.

2017-inci yılda oldu halklararası S. Puşkin adına konkursunun laureatı. Şiir yarışmalarında alêr üüsek erleri. 2017-inci yılda yazıları girdi „Hakikatçılarının sesi” yaratma toplumuna. A. Kristova evli, var 3 uşaa: iki kızı bir da çocuu. Yaratmalarında yazdırêr duuma küüyünü, Gagauziyanın küülerini hem kırlarını, yılın herbir zamanını, tradişiyalarını, insanını, evelki Bucaa, dini.

ANA DİLİ

Eveldän geldi, belli,
Sevgili Ana dili,
Ensedi duşmannarı,
Dolandı bayırları.

Atladı çukurları,
İşledi bozkırları.
Yazıldı anmak taşaa,
Büün nedän kaldı aşaa?

İlin kanatlı bir kuş,
Yalabık, nicä gümüş.
Käämil, nicä gök kuşaa,
Gagauz dili, yaşaa!

ALLAHTAN KALMA

İlktän vardı salt bir laf,
O laf vardı bir Allah!
Hepsi onu kullandı,
Kendi dilindä annardı.

Dilimiz – taazä alaf:
Ev, ana, adam, taraf,
Bülbül, gül, zümbül, baalar-
Ne gözäl bizim laflar!

Dilimizdä – bereket,
 Bük raatlık hem da kismet.
 Onda – Ana sevgisi,
 O –bir Allah vergisi.

Say başka da dilleri,
 Git onnarlan ileri,
 Ama dilindän atılma,
 Onu koru hem brakılma.

İltän vardı salt bir laf,
 O laf vardı bir Allah!
 Ruslara ötärdi rusça,
 Ama bizä – **GAGAUZÇA.**

KISMET

Bük kismet, kalktıynan erken, Siiretmää, nicä açêrlar,
 Kendi topraana basmaa. Kauk gibi, çiçeklär.
 Güllü başçaya girdiykän, Nicä ilkyazın diişerlär,
 Kokudan sersem olmaa. Hergün başka feneşlär.

Aulda, dolu fidannan, Şaşmaa, ani ev boyunca
 Kuş sıklını seslemää. Büüyer biyaz ergivan.
 Kirezi, çiçek açtıynan, Da mayıl olmaa doyunca,
 Yavkluyu gibi sevmää. Ne helal bu pelivan!

Tanışmaa bütün dünnäylän-
 Sevmää kendi erini,
 Koorumaa bütün güüdäylän
 Vatanı hem evini!

MUTKOGLU ANJELA
(19.01.1975 d.y.)

Duudu Komrat kasabasında. Başardı Kişnov Devlet pedagogika institutu, 1988 ilda başardı Devlet Universitetini Milli kultura fakultetini. İşleer D.Kara Çobannın adına Komrat lişeyinda üüredici. Anjela 2020 yılda gırdi Gagauz yazıcılar Birliinä. Çoktan yazeer gözäl şiirlar.

HEY DERTLİ KIRK ALTINCI!

Hey dertli kırk altıncı!
Yıllar,geçti, geçti acı.
Ama Bucaam unutmadı
Nasıl kurak onu yaktı!

Sıcaklık soluu buardı.
Kör ateş yukarlardan
Hepsini cansız yakardı.
Teersinä döndüydü.

Çiçeklär fidannarda
Tomurcaklarda kalardı.
Ekinnär toprak içindä,
Vermeyip filiz, kurardı.

Cancaazlar duumadan taa
Ayoçuklara dönärdi.

Analar fena saatta,
Baarak betva edärdi,
Cansız kuraklı!

Büük kervan gibi, insan
Göklerä yolu tutardı.
Sayısız kayıblardan
Çan sesleri tutulardı.

Kuru göl başlarında
Hayvan kemiindän
Anıt taşı büüyärdi,
Aalardı gök.

Ey, dertli kırk altıncı!
Yıllar geçti, geçti acı,
Ama Bucaam unutmadı,
Nasıl kurak onu yaktı!

PAALII BUCAM, RAATSIZ ANAM!

Paalı Bucam, raatsız anam!
Canın, kaval gibi, öter!
Salt o biler, salt o biler
Geçmiş ömür zorluklarını,
Millet olmaa yollarını!
Can acısı taşı kıyêr -
Salt o biler, salt o biler,
Nasıl ayak sargılarını
Çektirdilär, ölä kannı
Sürükledin sän kendini,
Çalıp vatan türkülerini.

Hem düşmedin! Zere ruhun,
Kaavi, girgin senin ruhun.
Yaralarını acı yaşlar,
Sellär gibi, yıkadılar.
Salt braktılar, salt braktılar
Unutulmaz izlerini!

Musaafirlää kapun açık,
Kimsey ona urulmayêcek.
Millet dostluu ko yaşasın,
Dertlär uzaa, uzaa kalsın.

ALLA BÜÜK
(19.04.1987 d.y.)

BİYAZ GUGUŞ

Saat dokuzdu, açan üsüzlär evindä sündürdülär şılakları. Dışarda kış denäardı kendi kuvedini – sert lüzgär saurdardı gündüzdän yaayan kaarı. Ufacık kaarcaazlar, nicä kelebeklär, yalpak dokunardılar pençereyâ. Sokaktakı şılaklardan kaarcaazların gölgesi, kara-biyaz filmdä gibi, görünärdi pençerä setindä.

Sekiz yaşında Vasicii uyku hiç tutmaardı. Yatarak pençerä boyunda, ona taa kolaydı bakmaa „gecä filminä”. Elini çıkarıp pamuk yorganın altından, sokak şılaa koykanın öbür başında göstürärdi incecik parmacıkların gölgesini. Vasıcık oynadardı parmaklarını, onnarlan bilä oynadardı gölga dä. Böla oynayarak, Vasinin aklısına geldi anasının türküsü, angısını ona çalardı taa diil çoktan:

Uyu, uyu, olcaazım,
Benim sän cancaazım.
Dışarda uçêr kaarlar,
Suuktan döner baalar!
- Uyu, uyu, olcaazım,
Benim sän cancaazım.
Ahırlar yulaf dolu
- Koltuumda benim uyu!

Vasinin gözlerindän aşlak, yaşlar boncuk gibi, düşülär. Sıcak sedeflär, iz brakarak, tukurlandılar yanaklarında dudacıklarına dooru. Taa kimsey duymadan, çocuk elinnän sildi tuzlu yaşlarını, da pençereyâ döndü arkasını.

Geçti taa yarım saat. Vasicii uykusuzluk hep zeetläärdi. Onunnar barabar da türlü-türlü fikirlär, hatırlamaklar.

– Yarın Eni yıl. Bu yıl bana Ayaz dädu gelmeyecek, bilerim. Ama olsaydı, ani gelsin! – düşündü kendi-kendinä çocuk, Anamnan buluşmaa ondan isteyeceydim. Bana başka bişey diil läözüm!

Bu fikirdä dä Vasi uyukladı.

* * *

– Mamu, mamu! Gitmä, mamu, gitmä! – düşündä baarmaa başladı uşak.
– Vasi ba, uyan! Sän kendindä diilsin mi, ne? Anan seni brakıtı! Artık bir yıl oldu! – omuzlarından sarsalayarak onbir yaşında bir çocuk uyandırdı Vasicii.
– Brakmadı, mamu beni brakmadı! Sauş bendän! O gelecek! Bän bilerim, gelecek!

– Hm, gelecekmiş! Biz dä senin gibi buna inanardık, ama bunnar hepsi aslı diil. Şansora biz üüsüz olannar! – dedi başka bir çocuk.

– Yalan bunnar, yalan! Gelecek o! Mamu gelecek! O mamu! O yok nasıl gelme-sin! – baardı Vasicik, sileräk yanaklarından yaşlarını.

Sarıp kafasını yastıklan, uşak bütün seslän başladı sıralamaa. O saat terbiyeciyka Mariya Petrovna geldi.

– Tez kalkınız hepsiniz! Burada diil kurort! – baardı Mariya Petrovna,– Vasi, sän dä tez kalk! Ne kafanı örtmüşün? Hadi, döşeklerini topla da dışarı!

Vasi taa iki minut yattı kafasınnan yastık altında. Alatlamayarak kalktı koykadan, büyük adam gibi dooruttu döşääni, giidi kış rubalarını da çıktı hepsinin ardından.

* * *

Artık Eni yılın kutlamaları utrenniklerdä geçtilär. Bu gün sade mandarinnär hem tatlı sular eni yıl yortusunu belli edeceklär.

Dinnenmäk odasında hepsi mandarinneri paklayarak, dilimneri hızlı aazlarına atardılar.

– Beni mamu üç yıl geeri eni yıla karşı evä aldıydı. Ama, taa islää almasıydı, – başladı annatmaa on yaşında Marinka Vasicää, – Eni yıl gecesi onun ikinci adamı sarfoş evä geldi. Bir dä şişä içkiylän elindäydi. Anam ona tez baarmaa başladı „Neredä genä içtin ba, öküz? Makarki bir avşam ayık olsan, geberecä!“. Bu laflardan sora onun adamı attı o şişeyi mamunun üstüne. Ama mamu vakıtlan bir tarafa çekildi, da kurtuldu. Şişä sa dooru pençereyâ uruldu da kırdı sırçayı. Mamu başladı aalamaa. Bän korkudan köşedeki çamın aarında saklandım. Adamı sa taa üfkelendi, ani mamuya uramadı da tuttu onun saçlarından. Saurdup, attı kapunun yanına. Mamu köşeyä urdu kafasını da burnusundan kan akmaa başladı. Bän korkudan baarmaa çekettim. Bunu işittiynän, bana hızlandı. „Seni pirelisini ya, bak ona! Baarêr da taa! Benim soframa geldi, döşäämdä yattı, o da mamusunu arkaya alacak. Gel burayı, „domuzka“ baarak üstümä başladı örümää. Bän hızlı çamın öbür tarafından çıktım, da mamunun yanına kaçtım. Adamı etişti benim yanıma da sıkı tuttu elimdän. „Brak beni, brak! Bu bizim evimiz! Git bizdän! Brak bizi!“ başladım bän baarmaa. Ozaman onun üfkesi taa pek çıktı. Elimi okadar sıkı tuttu, ani benim bütün gözlerim karardı. Büyük aucunнан açan bana bir şamar patlattı, dedim ani, dişsiz kaldım. Mamu çok düşünmeyeräk, skemneyi aldı da onun arkasına urdu. O bendän brakılıp, mamuya endän döndü. Tutup buazından, duvarca yukarı başladı onu kaldırmaa. Mamucuun gözleri bütün fırladılar. Yanımda telefonu gördüm. Bän 112 aldım da yavaşıcık söledim „Kurtarın bizi!“. „Kimsiniz siz! Neredäsiniz siz?“ sordular. Bän sade etiştirdim demää „Kotovski 5“ da attım telefonu erä, çünkü bu yabancı duydu, ani bän poliñiyaya telefon açtım. Poliñiya on minuttan sora geldiynän, bu canavar beni dä, mamuyu da heptän örselediydi, pala gibi düüdü. Kısmetimizä, kapu kalmıştı açık, da poliñeyiskilär içeri girdilär. Onun ellerini geeri dooru çevirdilär da departamenta aldılar. Ozamandan beeri bän Eni yılı hiç sevmeerim!

– Biz evdä her zaman Eni yıla hazırlanardık bütün ayläylän. Mamu imekleri yapardı, bän dä boobaylan çamı donadardım, – saklayarak yaşlarını söledi Vasıcık da umutlan baktı pençereyä.

* * *

Mandarinnarlan tatlı sular bitti, artık geldi vakıt uyumaa. Vasi girdi pamuk yorgan altına da çeketti sık-sık solumaa yısınmaa deyni. Açan soluk başladı etmemää, çıkardı dışanna kafasını. Pençerä aşırı o gördü, nicä sessiz kaarcaaz düşärdi erä, örteyerek izleri. Yavaş lüzgärcik Vasinin kulaana getirdi salüt seslerini. Ozaman o annadı – Eni Yıl geldi.

– Gelmeyecek bu gecä Ayaz Dädu. Mamu da gelmeyecek. Birisi gelmeyecek, – düşündü o.

Sarınıp yorgannan, o erleşti pençerä setindä. Kendi incecik ellerinnän başladı yazmaa buulanmış teerdän pençeredä „Beenerim seni, mamu!“. O incä sıcak dudaklarınan sıracın bitkisindä bir öpüşücük braktı. Bu vakıt pençerenin uuruna bir biyaz guguş yaklaştı. Erindä çırpınıp, bakardı Vasiciin gözlerinä. Uşak annadı, ani mamusu onu unutmadı, geldi. Minutlar gidärdi, göktä şıldardılar salütler, kasabadan gelärdi şen seslär, gülüşlär. Ama Vasıylän biyaz guguşa bunnar hiç engel etmäärdi biri- birinnän lafsız lafetmää. Vasi yazardı sırçada, guguş ta havada oynardı.

– Vasi, sän genä mi uyumêêrsın? Tez yatasın, zerä yarın Dmitriy Vasilyevicä seni götürecäm! – baardı terbediciyka, angısı girdi bakmaa uyuyêrlar mı uşaklar.

Vasi hızlı soktu kafasını yorgan altına. Kapunun kapanmasını duyduynan, o hemen atladı pençerä setinä. Ama guguş artık yoktu.

– Mamu! Bän seni beenerim, mamu! – titireräk seslän dedi çocuk da genä girdi yorgan altına.

VALENTİNA BUJİLOVA (HACİOGLO)
(10.07.1968 d.y.)

Valentina Bujilova (Hacıoglo) duudu Ukraina devletindä, Odesa bölümün Kurçu küüyündä. Bitirdi Kişinövda Pedagogjika Universitetini İ. Krängênın adına, filologiya fakultetini. Gagauz hem rus dili üüredicisiydir.

5-inci klaslar için „Gagauz dili” kiyadın avtoru. Ukraina devletin „Yılın üüredicisi” regional yarışmasında „Gagauz dili üüredicisi” nominaşyasında, angısı geçtiydi Ukrainada ilk sıra, angısında o kazandı birinci eri.

Çok yıl çalıştı ilerletmää „Üüredicinin hem üürenicilerin bilim hem aaraştırmak işleri gagauz dili uroklarında” pedagogoka temasını. Proektin prezentaşyası birinci eri aldı Odesa bölümün inovaşya tehnologiyalar yarışmasında „Pedagogika ideyalar aukşonu”.

Şiirleri tiparlandı gazetalarda, jurnallarda: «Saba yıldızı», «Güneşçik» (red. Stepan Bulgar), «Hakikatın sesi» (red. Viktor Kopuşçu), „Ayna” (Güllü Karanfil); gazetada „Gagauz yurdu. Gökoguzlar” (Türkiyä, red. Necdet Ertuğurul), kiyatlarda „Ukraina gagauzların istoriyası”, „Kurçu küüyün istoriyası”, toplumda „Hakikatçılarnın sesi”. I-ci er aldı gagauz şiirleri yarışmasında („Meras-2017”).

KÖKLÄR

Köklär...Hem dedenin uzak sesi...
Balkannardan, acızgannı erdän,
Körpä gagauzun senselesi,
Güçlü kuvet eski damarlardan.

Paalı oolum, seslän o sözlerä,
Ani gelir derin evellerdän,
Danış, baalan canınnan köklerä
Unutulmuş artık asirlerdän.

Körpä dalcaaz, incä filizleri,
Günä karşı yaşamayı başlêr,
Ufak paycaazında var izleri
Girgin soyun, o tomrucaa besleer.

Sımarlamak, aarif fikir, nasaat -
Sedef sızıntısı Bilgilerin,
Akan zaman...da te geler o saat -
Sık-sık düüler pak isteyişlerin.

Lääzım, lääzım olsun gerçek maana
Yaşamakta, insan ömüründä,
Gözelliini verer sana ana,
Önemnisi - o gerciklik canda.

Yıllar aşırısı korudular
Gaytan kaşlı kızlar - gagauzlar,
O gözelli ruhta suladılar,
Üzdän, özdän - diri filizçiklär.

Diveç Hakikatı, akıntıyı,
Derin kazarkan, bul damarlarda,
Çöşmä suyu...altın sızıntıyı...
Peydalanêr duruk derelerdä.

„Uşak düşünnän” unudêrız biz,
Ani vergi - o Allahtan baaşış,
Bir gün kış uykudan uyanacez..
Oku, oolum, hem Saabiyä danış.

Kaar eridi, ilkyaz - dolaylarda,
Çalkalanêr Göktä Altın Sözlär..
Aaçlar açêr cömert başçalarda,
Bakêr çiçeklerä şaşmış gözlär.

Dedä eşikleri...unukacık, Bakêr
düşüncekle çatlaa erdä...
- Bak, dâdu, altında kirez aacın
Var iz, nışan - derin çok köklerden.

ÖLÄ BİR DİL VAR DÜNNEDÄ

Ölä bir dil var dünnedä,
Üzünnän, taa gercik dandan,
Laflar düüerlär üreemdä
Hiç vazgeçmâz sızıntıdan.

Diri sucaaz gibi, dilim,
Dalgasında - altın seslär,
Türküm diveç - Ana dilim,
Gagauza paalı sözlär...

Avan - ilkyaz lüzgerciindän,
Üfleer, nazlı dokunarak,
Gök kuşaanın gercikliindän,
Rengi duurdêr, üünmeyeräk.

Tuumu - derin evellerdän
Hem Gökteki Saabimizdän,
Azman sırdan, cömertliktän,
Kökü sä - gagauz halktan!

Ayn'aysın - duyguma, cana,
Yapracında - diveç sevda,
Girmiş damarıma, kana,
Serbest akêr yaşamamda.

Bu gün - yortun, ana dilim,
O gülüşün - şafkçaaz gündän,
Duuma tarafımda şiirim
Sıcak hem taa aydın güldän!

Çagauz dili

GENÇ TALANLAR

KRİSTİNA KOÇAN
(01.03.1991 d.y.)

HACI ŞEFTELİLÄR

– Bak, sadece işideyim sendän bir kötü laf, sora lafedecäm seninnän başka türlü, – söledi Maniyä bobası.

Büün sokakta kavga oldu. Top oynarkana Petri däduların Vançusu çeketti birdän-birä çirkin lafları sölemää, açan onnar annaşamadılar büyüklerin arasında. Küçüklär da onnarın yanındaydı – işittilär bu kötü lafları. İşitti Maninin bobası da. O içerdän pençereyi açardı ozaman.

– Annadın mı, Mani? Hiç bir dä! Hiç bir kerä işitmeyim. Başkası sölesä da, sän sölämä.

* * *

Nesoy herkerä olêr ölä, ani hepsi ne olêr Maniylän çikêr üzä – o bunu esap aldı bir kaç kerä. Onu ne istäärdi saklamaa, yada ne sadece „onundu”, tezdä üzä çıkardı da hepsi dolayında bilärdi. Geçennerdä (Mani taa üürenmedi kim onu sattı) açan o cuvap etti, ani en ii onun dostu – Vasi, hepsi maaledä dä, okulda da çekettilär onnara baarmaa „gelinnän güvä”. Yakışêr mı acaba bölä?. Şindi dä bilinmeer neredän, ama Maninin kardaşları, komuşuları üürendilär bu dialog için – onun hem bobasının arasında.

– Ne ma, Mani? Hiç bir da kötü laf yakışmêêr söyleyâsin? Bileriz, bileriz... Sän yakışmêêr söyleyâsin lafı „ahmak” ta! – gülärdilär onnar.

Büüklär sanaceklar, ani bu diil kötü laf. Ama bu laf uşakların arasında sayılardı pek kötü. Komuşular sa hep gülärdilär Maniyi. „Ko gülsünnär. Bän benim bobamı sesleyecäm” – düşünärdi o.

Bir kerä, aul boyunda koolaşarkan, Miti hem Stepu hiç raata istemärdilär brakmaa Maniyi, inadına onun yanında oynardılar hem pek istäärdilär sölesin „o” kötü lafı. Mani ilkin hiç istämedi sölesin, ama okadar bıktı, ani onu gülerlär, ki düşündü: „Eer söyleyârsäm bu lafı, bekim bişey olmayacak, hem da kurtulacam bunnardan. Bän şakacıktan söyleyecäm”. Alêr o da söleer...

– Söledin, söledin, söledin! – sevinärdi Mitiylän Stepu.

Mani sa birdän annadı neçin bobası ona takazaladı sölämesin hiç bir dä kötü

laf. Onun dadı hacıdır. Hacı, diil gözäl, çirkin dat. Açan o onu söledi, o da sansın oldu, bir çirkin kız gibi. O annamadı nesoy bu oldu, ama duydu – gözäldi, ama oldu çirkin. Mani hızlı kaçtı evä.

Bu lafin hacısını halizdän o duydu şefteli seremcesindän. Maninin bobası getirdiydi küüyün başçasından gözäl, tatlı şefteli.

– Mani, sizdä var mı taa şefteli?– sordu Stepu Maniyä, açan genä sokakta toplandılar uşaklar oynamaa.

– Var, maazada.

– Getirsänä bizä birär şefteli?

– Getirmeyecäm. Mali dedi başka almamaa oradan. Ne kaldı – o bankalara koyaceymış.

– Hm... Eer getirmärsän, söyleycäm bobana nesoy laf sän geçennerdä söledin! Mani brakıldı kendi oyunundan (o kumda taman evcäz yapardı) da baktı

Stepuya. Onun suratından belliydi, ki o şaka sölämeer. Biraz düşünüp, Mani dedi:

– Şindi getirecäm! „Birkaç şeftelidän bişey olmayacak” – düşündü o.

Ama ertesi sabaa da hep bölä oldu. Mani genä läüzımdı getirsin şefteli komuşularına.

Artık şeftelilər hacı görünärdi ona. Açan Mani bakardı şeftelilerä, istämäardı onnarı isin, ama sade buruşturardı azını.

„Gidecäm da kendim söyleycäm bobama ne söledim!” – bitki-bitkiyä Mani karar alêr.

Kıyışmaksız o gelir anasının hem bobasının yanına:

– Tätö, bän söledim bir çirkin laf...

– Nesoy?

– Te... söledim...

– „Ahmak” mı? – soordu anası. Ölä mi?

– Ölä, – şaş-beş kaldı Mani.

– Biz bilärdik, ama hadi, yok bişey, başka sölämä sade.

Mani atlayarak çıktı sokaa. „Başka diil läüzım şeftelileri çıkarayım! Ne islää! Oynayacam da taa çok!” – düşündü o.

Batüları kendileri da başka hiç istäm edilär şefteli. Sansın hep neredän sa annadılar, ani şindi istemää faydasız – getirmeyecek.

VADİM KULEV
(11.06.1998 d.y.)

TARAŞ

Güzdü. Havalar sıcaktı. Taman çekettiydi baa bozumu. Da bir gün gideriz biz Todi batüylan maana „taraşa”. Belli, ki biz sade taraşlı erlerä girmäzdik, eer uyarsaydı bizä, girärdik dolu erlerä da. Gideriz. Gün şilêr. Bän neçinsä titirerim.

– Todi batü, ama eer bekçi bizi görärsä?

– Korkma, çocuum, – o bana herkerä „çocuum” deyärdi, ama sade beş yaş bendän büüktü,– hepsi islää olacek.

Gideriz. Beş minut geçti genä sorêrım:

– Todi batü, o bekçi pek fena adam mı? Onda tüfek da var.

– O bekçi ölä adam, ani duumuş da pişman olmuş. Titerä - titerä, etiştik bizim „taraşa”.

– Topla hızlı, da sıyırılêrız.

– Toplêrım, Todi batü, toplêrım.

Canımda sa duyêrım, nesä olacek. Doldurduk taman iki sepet üzüm, vakıt gitmää.

– Todi batü, nereyi gideriz?

– Dur burada, bakacam, ne o evceezdä var.

– O diil mi bekçinin evceezi?

– Bilmeerim, şindi bakacez.

Bir dä açılêr kapu. Çıkêr bekçi, ardında tüfek, aazındaderin-derin papirosayı çekeräk.

– Kıştırıldık, - yavaşıcık baardı Todi batü, – yat erä. Angı şeytan onu getirdi.

Kıpırdanma.

Bekçi kuşku oldu. Bezbelli, işitti.

– Kim burada? – baarêr.

– Kim burada, dedim? Şindi patladarsam, bak, oboyma dolu.

– Bu biz, tauklar, – baarêrım bän.

– Vay da ahmak, vay da ahmak,– tuttu kafasını Todi batü.

– Nesoy tauklar, va? Ne, sanêrsınız, bän heptän ahmakım mı? Kim orada? Bak tä bän patladêrım!

– Kimsey yok burada, – verdi sesini Todi batü.

– Nasıl yok! Kim cevap eder?

– Kimsey, sana işidildi.

– Şindi işidilecek bana, şindi bän sizi bularsam, bakın, ne olacek.

Da çeketti o yaklaşmaa bizä. Canım topuklara kaçtı. Taa on adım, da görecek bizi. Ne yapmaa, aklım vermeer.

– Yavaş -yavaş sıyırılêrız, sadece kalkma. Da çekettik meklemää.

– Ne lââzımdı bana bu taraş, o şarap,– düşünârdim bân. – Bu bekçi da, angı şeytan için çıktı, kafasını isin köpeklâr. „Vsö!” bu gündân içmeerim bir dâ gram. Sadece yortularda. Hem pazarlarda. Hem, açan musaafirlâr gelecek.

– Aha, tâ neredâysiniz!

– Şuher, Todi batü, kaçêrız!

– Na sizä taraş, „Ba-bah”. Na sizä üzüm. „Ba-bah” Na sizä şarap. Tfü-ü, patronnar bitti...

– Hu, Todi batü, islää, ani kolay kurtulduk bu bekçidân. Sadece tuzdan yama kazandık kışlarımızıza.

– İslää, ani tuzlan patlattı.

– Hadi, ölä olsun. Taraşa nezaman gidecez enidân?

– Kambur mezarda sadece doorulêr. Haliz, senin için sölenêr, Todi batü.

– Cuvap ver, ba, kambur.

– Uyarsa öbür aftaya.

– Ölä olsun, annaşlık.

GEÇİNMIŞ ŞANNI HEM TALANTLI GAGAUZ YAZICILARIN ANMASI İÇİN

MİHAİL GUBOGLO (1938-2019)

2019-uncu yılda bizim aramızdan gitti bir şanni adam – bilimci, tarihçi, etnograf hem yazıcı Mihail Nikolaeviç Guboglo. Bütün yaşamak o çalıştı kendi halkına bilimcilik uurunda şafk etmää, fayda getirmää.

M. N. Guboglo – haliz gagauz halkın oolu. Kendi araştırmalarının, tiparılı işlerinnän o ii taraftan bildirdi diil sade kendi adını, ama kaavileştirdi başka devletlerdä dä saygıyı Gagauziyaya.

Bu adamın monografiyalari, tarih kiyatları kaldılar büyük kıymet bütün dünneyä. İki bölümdä çalışmak „Гагаузы в мире и Мир гагаузов”, kiyatlar „ИМЕНЕМ ЯЗЫКА”, „Молдаване” hem başka araştırmak kiyatları – haliz bir hodulluk bizim halkımıza!

M. Guboglo kalacek bizim kaliplerimizdä. Onu hatırlêrlar hem hatırlayaceklar hem Moldovada, hem aşırıda da.

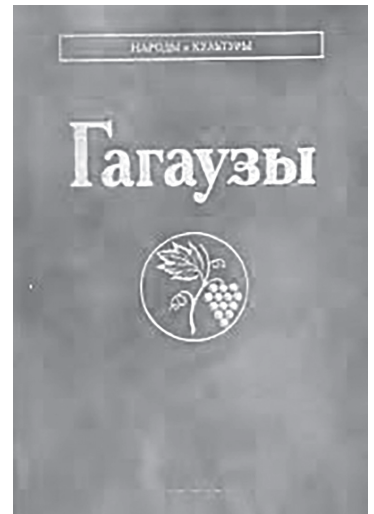
Mihail Nikolayeviç Guboglo duudu oktâbri ayın 25-indä 1938-inci yılda, Romniyada, Traşpol küüyündä, angısı Çadır kasabasına girärdi. O oldu anılmış tarihçi taa Sovet Birliin vakitlerinde.

Kazandı istoriya uurunda doktor statusunu. 1949-1957-inci yıllarda Mihail Guboglo yaşadı Sibirdä, sora geldi Moldovaya da 1957-inci yılda başladı çalışmaa Çadır-Lunga kasabasında düzüntücülük kurumunda. 1958-inci yılda oldu Kişinöv Devlet Universitetin, istoriya fakultetin studenti. Burada onun çalışkannını hem araştırmak becermeklerini belli etti etnografiya üüredicisi V. K. Totrov. Bu üüredici nasaat verdi M. N. Guboglo geçirilsin üürenmää Moskvaya.

1963-üncü yılda M.N. Guboglo başardı Moskova Devlet Universitetin, istoriya fakultetini, sora da 1967-inci yılda kandidat adını korumaa deyni „Balkan yarımada da yaşayan küçük türk halkları” Gagauzların peydalanması için soruşu araştırmak” korudu disertatiya işini. 1984-üncü yılda oldu istoriya uurunda doktor; 1985-inci yılda kabletti profesör adını.

1966-ıncı yıldan çalıştı etnologiya hem antropologiya İstitutunda, işledi önderci Milletlärarası baalantıları araştırmak merkezindä; oldu Rusiya etnografların hem antropologların asoñatıyasının başı (1997-1999).

M. N. Guboglo yazdı milletlärarası baalantılar için, pay aldı gagauz Avtonomiyaya deyni kanonnarın yazılmasında, tipardan çıkardı bilim uurunda 500 statya, 12 monografiya. Kabletti çok üüsek ad: Rusiya Federatiyasının şanni bilim adamı, Moldova Respublikasının Bilim Akademiyasının şanni azası, Gagauziyanın hem Çadır-Lunga kasabasının şanni yaşayanı, kazandı „Gagauz Yeri” en üüsek ödülünü.

VLAD-DEMİR KARAGANÇU (03.06.1934 – 28.08.2019)

Gagauz Yazıcıların Birlii kahırlı, ani kaybetti bir ii, talantlı yazıcıyı – Vlad-Demir (Vladimir) Karagançuyu. O kalacak bizim üreklerimizde nicä bir Gagauziyanın patriotu, angısı anıldı kendi kiyatlarının ana dilinde. Vlad-Demir Karagançu oldu bir ii örnek bütün gagauz halkına.

Vlad-Demir Karagançu (Владимир Харлампиевич Караганчу) – profesor, fizika-matematika doktoru, şair, yazıcı, Moldova Yazıcı Birliin azası – duudu 1934- üncü yılda kirez ayın üçündä Çeşmäküüyündä. Vlad-Demir Karagançu – bu literatura psevdonimi.

Edi klas bitirdi kendi duuma küüyündä. Başardı Kaul üüredici koledjini, sora da Tiraspol Devlet Pedagogika Universitetini. 1957-inci yıldan 1964-üncü yılıdan şkola müdürü hem fizika üüredicisi çalıştı. 1964-üncü yılda konkursa görä oldu üüredici Kişinöv Politeh İnstitutunda, sora doçent, Teorik Mehanik Bölüm Başkanı – şindi o Moldova Tehnika Universiteti. 1994-üncü yılda katıldı konkursa da oldu profesor. Profesor Vlad-Demir Karagançu Moldova Respublikası „Milli Kiyatlar Odasına” deyni yazdı iki universitet ders kiyadı, otuzdan zeedä bilgi hem bilgi-metodika statyalarını tiparladı. Bunun için Moldova Teknik Universitetin Senatı tarafından I hem II diplomnarının ödüllendi. 2009- uncu yıldan 2019-uncu yılıdan literatura uurunda çalışêr. Gagauz dilinde sekiz şiir hem düz yazı kiyatlarının yazıcısıdır. O yazdı bütün bir roman, angısının adı „Zamandan avazlar”. Rumın diline çevirili „Candan fikirlär” kiyadı için hem (seçilän yaratmalar). „Acı pelin Bucakta” için, Kişinövda 22 Uluslararası Kiyat Salonunda ödül hem diplom „Etnos” kazandı. 2019-uncu yılda „Lääzımnı kiyat” yazıcıların yarışmasında seçilmiş şiir toplumu „2010-2018 döneminde büyük okuyucular için” I eri kazandı, premiya hem diplom kabletti. 2019-uncu yılda harman ayın 28-dä 86 yaşında Vlad-Demir Karagançu geçindi.

Aleksandra Kristova

BUTAKIM GEÇER AYLAR

Yanvarda yıl başlanêr,
Kolada günü gelir,
Pidä, sarma sofrada,
Duruk şarap filcanda.

Martta çözüler göllär,
Kırda eriyer kaarlar,
Tomburuklanêr aaçlar,
Baada aalêr çibıklar.

Fevral-yılda gücük ay,
Geçmää onu diil kolay,
Kışı tutêr sıkıdan,
Korkunç çıkmaa küülerdän.

Aprildä almalıklar
Pembä duak takêrlar,
Gözäl açêr laalelär,
Zambaklar hem zümbüllär.

Mayda açêr salkımnar,
Gözâl çalêr bülbüllâr,
Bal yapêrlar kuannar,
Gercik eșerer kırlar.
İyündä olêr kirezlâr,
Bașaklanêr boodaylar,
Gözâl açêr flamburlar,
Bașçalarda - bujorlar.
İyüldä çiftçi orakta
Booday biçer sıcakta,
İhtârlar evlerindä
Çalıșêrlar gölgedä.
Papșoy sütlener kırdä,
Üzümnr sä baalarda
Tatlılanêr çotukta
Avgustun bitkisindä.

Sentäbridä çiftçilâr
Baalarını bozêrlar,
Șkolalarda ușaklar
Eni yılı başlêêrlar.
Oktäbridä küülülâr,
Gündöndüyü toplêêrlar,
Üzüm biter baalarda,
Șarap kaynêêr maazada.
Noyabridä insannar
Papșoyları biçêrlâr.
İșlâr biter kırlarda,
Ama bitmeer evlerdä.
Dekabri-yıl bitkisi
Hem kışın başlantısı.
Hazırlêêrlar çiiiz kıızlar,
Ev düzerlâr olannar.

Butakım geçer aylar,
Çalıșkandır insannar
Bucaamın tarafında,
Gagauz küülerindä.

GÜZ (eni şiir)

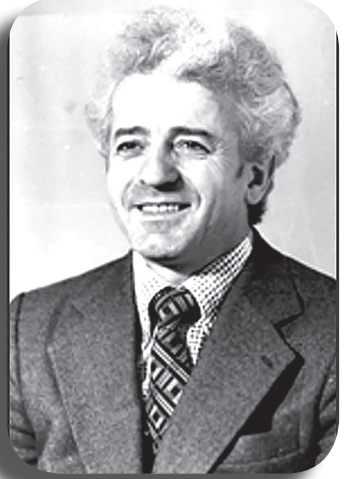
Kraa, nicä daalmıș sedeflâr,
Döședi seftä kırları;
Srarêr suuktan başçalar
Güz kuuêr yolcu kușları.
Üüsek aaçlım tepesindän
Geçer aar gümüş bulutlar,
Poyrazdan esän lüzgerdän -
Titirer alanda papșoylar.
Soldu koçanda yapraklar,
Ucunda püskül silkindi;

Piști tenäylän başçalar,
Bașında ipek morardı.
Çalmêêr artık tarla kușu,
Sade gargalar ses verer;
Bekleer onnar burda kış1,
Sıbıdıқта imäk aarêêr.
Küülerdä uçêr gugușlar
Yapıların dolayında;
Karannıkta kukumäular
Çirkin baarêr aaçlarda.

STEPAN KUROGLO
(09.01.1940 – 23.06.2011)

Yanvarin 9-nda 2020-inci yılda Stepan Stepanoviç Kuroglo tamannayacaktı 80 yaşını. S. Kuroglo – yazıcı, bilim adamı, patriot. O braktı bizä çok faydalı yaratmalarını literaturada, tarihtä. Stepan Kuroglu ardına braktı belli bir iz, onu Gagauziyanın yaşayannarı anacêklar her zaman.

Kuroglo Stepan Stepanoviç duudu 1940-ıncı yılında Odessa dolayında Bolgrad rayonunun Dimitrovka küüyündä. Kişinev Universitetini başardı, istoriya üüredicisi oldu, da sora kendi küüyündä okul müdürü olarak çalıştı. 1974-üncü yılda Kişinevdaki

Universitettä aspiranturayı başardı. 1987-inci yılda MSSR Bilim Akademiyasında oluşturulan bölümündä başkannık etti. Etnografiya uurunda lider bir uzman oldu. Yaklaşık üzä bilim statyalarını yazdı, angılarının arasında „Aylä adetleri XIX- XX asirlerdä”.

S. Kuroglo, M. Maruneviç, M. F. Filimonova, İ. Dron işbirlii içindä bir dizi çok önemni işlär yazdılar. S. Kuroglu anılmış bir literatür yaratıcısı. Tıparlanmaa başladı 1960 -ıncı yıllarda. O yılın çıktı ilk „Bir kucak güneş” peet toplumu. Sora çıktı düz yazırlarlan „Yollar” kiyadı. Taa ilk kiyatlarında daava kesicilär hem okuyucular esap aldılar gözäl, incä lirikayı, şafklı artistik yaratmalarını. Onun şiirlerindä çok derin düşünmeklär Vatan için, insan için, tabiat için. İnsanın er hem işleri bu dünnedä – bu temaların dolay yanında bulunêr onun hepsi yaratmaları.

S. Kuroglo yazdırêr cengi, en güç sayfaları insanın ömüründä. „Yollar” kiyadını o adêr daykasına, angısını öldürmüşlär Bük Vatan cengindä (1941-1945 yy.). Cenk hem selemet – bu temalar sık razgeler onun yaratmalarında. Asker lirikası derin psikologiya aspektlarinnan dolu. Bölä şiirlerdä, nicä „Uyêr askerci”, „Mezar başında”, „Dokuz laabsız” o düşünêr ölümü hem ölümsüzlüü. O meraklanêr onunan, ne geçirer aklından adam, açan göz – görä gider ölümä karşı, kalarak girgin hem çetin ruhlu.

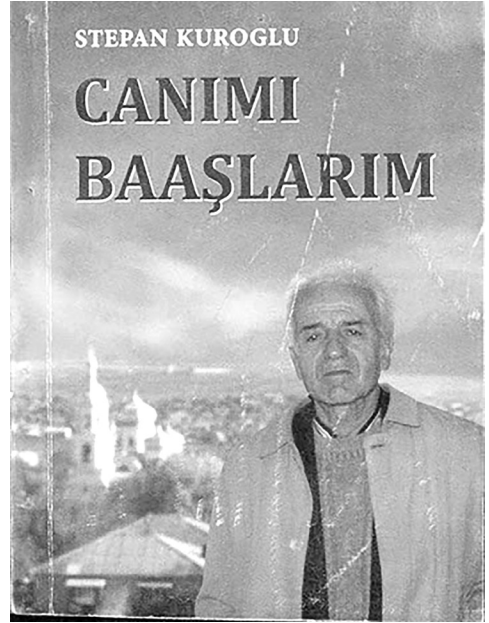
Kendi peetlerindä gözäl yazdırêr Bucak tarafını, anasını, sevgisini, incä insan duygularını. Sevgi peetleri özel hem pek iidir. Onnarda bir romantik, ilin hem aydın duygularını belli eder. Karı kullunu kaldırêr pek üüsek uura.

S. Kuroglo ii bilir kendi milletin istoriyasını, adetlerini, yortularını, ruhunu bu üzdän onun yartmaları foklora yakın. 80-inci yılların ortalarından beri S. Kuroglo Moldovanın soşial-politik işlerinä aktiv katıldı. Bu yıllarda hepsi aktiv vatandaşlarlan önemni figuralarlan birliktä „Gagauz Halkının” kurulmasının temelindä durdu da sora hızlı liderlerin biri oldu. 1990-1994 yıllarda Moldova Parlamenti deputatı oldu. Devlet kultura çeşit programalarına hem kanunnarına türlü ideyalarlan katıldı.

2002-inci yılda S. Kuroglo İstoriya, Kultura, Bilim Derneeni kurdu. Bu dernään önemni oluşu, ani oldu bir büyük konferençiya, angısı adandı rus etnograf V. Moş-kovun 150-inci yıldönümünä. Bu konferençiyadan sora „Etnogenez hem Etnik Tarihi” toplumu tiparlandı. S. Kuroglo Moldova yazıcı birliin azasıydı.

Moldova Bilim Akademiyasında geçti halklararası bilim konferençiyası, angısı baalıydı anılmış gagauz bilimcisinä, peetçisinä hem patriotuna – Kuroglo Stepan Stepanoviçä. Yortulu olay baalıydı şannı adamın duuma gününä.

Aleksandra Kristova

BUCAKTA SABAA

Birkimsey sorsa:
«Ne gözäl heptän?»,
De ona kısa,
çok düşünmedään:
«Bucakta sabaa!»

Gün duudu, sesli
uyandı Bucak.
«Hoş geldin, eni
gün hem yaşamak!»

Hoş geldin bizä
hem bütün küüyä,
herbirimizä
sän verdin seläm!»

Birkimsey sorsa:
«Ne gözäl heptän?»,
De ona kısa,
çok düşünmedään:
«Bucakta sabaa!»

GÜNEŞLİ DÜNNÄ

Hey, insan, hey, gündendi,
bak, çıktı güneş, –
uzadıp ellerini,
günnän sän elleş!

Ol mayıl ömürünä,
aydınnaa şükür,
sebepli, Nurlu Günä
diz çöküp, baş ur.

Her sabaa ko şılasın
yaşayana gün,
insana o baaşlasın
kısmetli ömür.

Hey, insan, hey, gündendi,
bak, çıktı güneş, –
uzadıp ellerini,
günnän sän elleş!

RESİMCİLİK SAYFASI

MIHAİL ARABADCI (15.10.1957 d. y.)

Mihail Arabadci – şanı, tanınmış hem talantlı resimci.

M. Arabadci duudu Komrat kasabısında oktâbri ayın 15-dâ 1957-inci yılında.

Taa on yaşında başladı zanaatlanmaa resimciliklân. Başardıynan resim okulunu Kişinövda, sora 1990-ıncı yılda bitirir Lvov kasabısında Poligraf İnstitutunu. Büünkü gündâ yaşêêr Komratta. M. Arabadci şansora altmıştan çok resim yarattı. M. Arabadciyi tanıyêrar, bilerlâr diil sade Moldovada, Gagauziyada, ama başka çok yabancı devletlerdâ dâ: Rusiya, Türkiyâ, Franțiya, Almaniya hem başka erlerdâ. Onun resimleri pek gözâl, meraklı dalgalêr canını, zerâ o ürektân, ruhunnan bütün havezlân yaradêr onnarı. Mihail Arabadci yaptı birkaç kendi personal sergisini nicâ Gaguziyada, olâ dâ Moldovada da. Resimci pek beener bölâ resim konularını nicâ: peyzaj, natürnort, patret hem başka. Onun resimler bulunêr çok muzeylardâ hem o innsannarda, angıları beenerlâr pek onun resimlerini.

Büünkü gündâ M. Arabadci çalışêr Komrat resim okulunda. M. Arabadci – Gagauz Resimcilâr Birliin azası.

M. Arabadci kabletti üüsekad, „Gagauziyanın saygılı resimcisi” hem ödüllendirildi M. Çakirin adına ordeninnân.

Gagauz Yazıcılar Birliin azaları bütün ürektân şükür eder M. Arabadciya, ani o yarattı GYB emblemasını.

Birkaç resim onun kolektiyyasından bu sayfada tiparlêêrız. Buyurun da sevinin.

PREZENTATIYA ENİ KIYATLARA

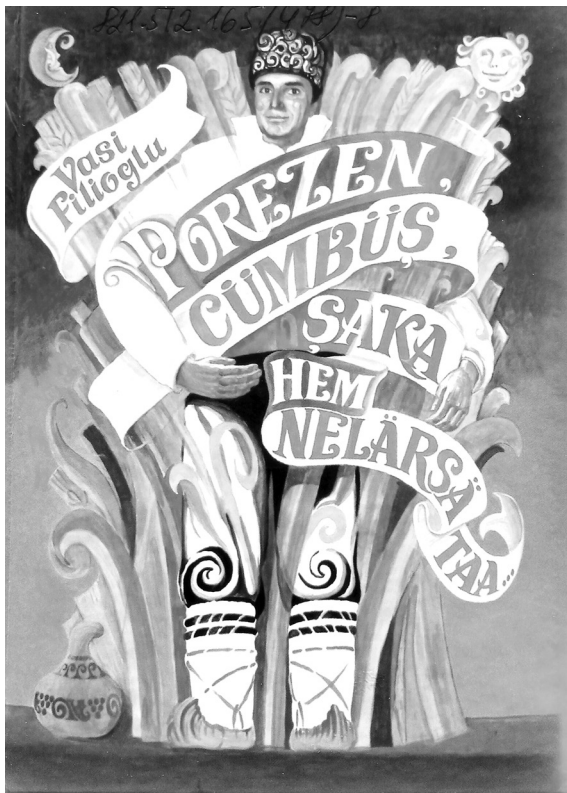

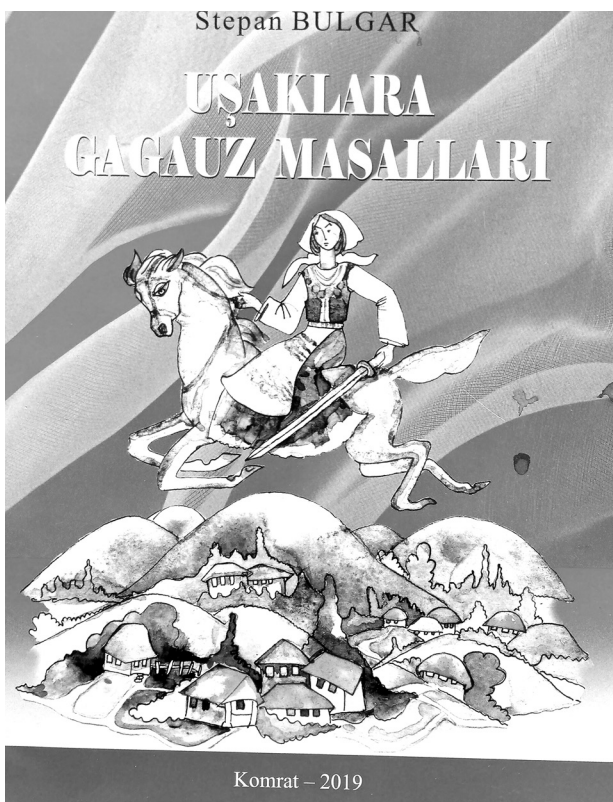
ENİ KIYATLAR 2019-UNCU YILDA

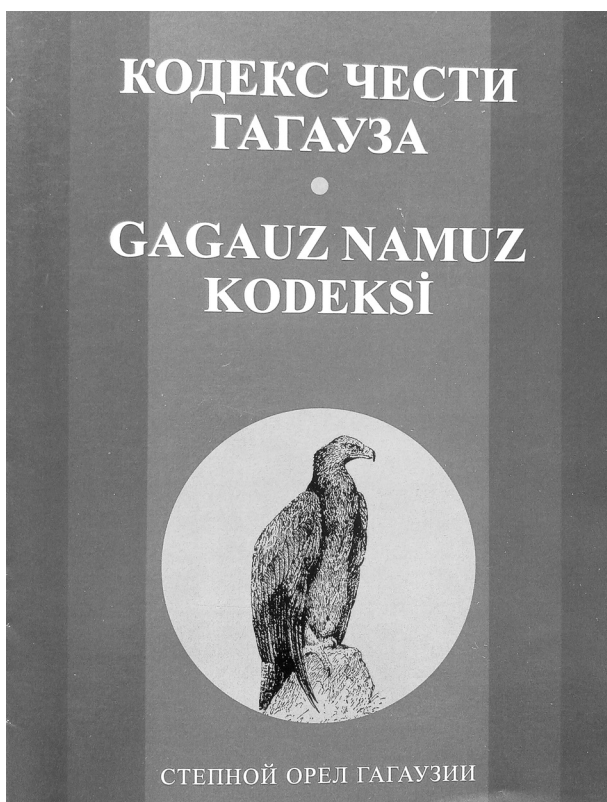
Vasi *FİLİOĞLU*
„Porezen, cümbüş şaka
hem nelärsä taa”

Konstantin *KURDOĞLO*
„Никто не забыт,
ниçто не забыто!”

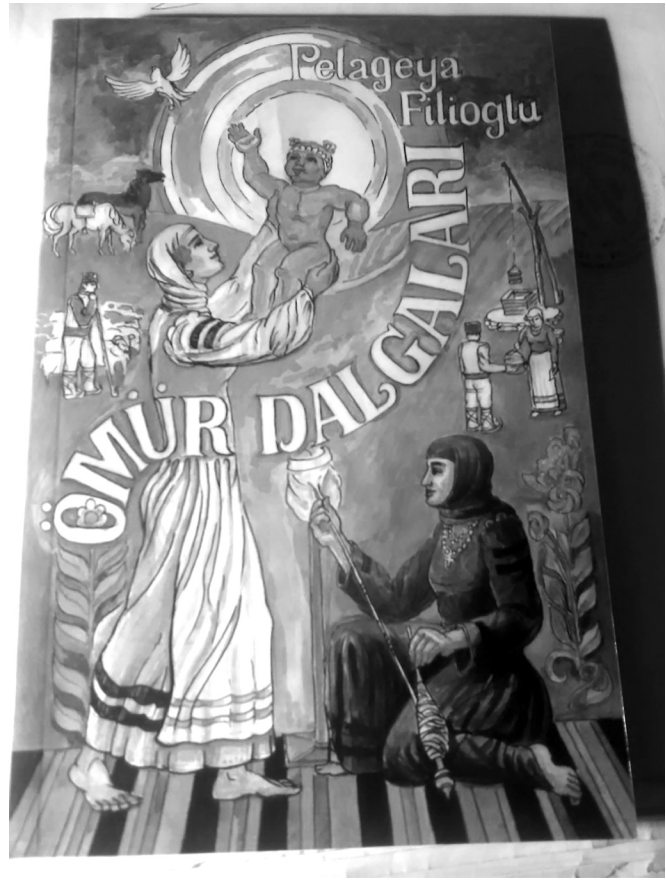
Stepan *BULGAR*
„Uşaklara gagauz masalları”

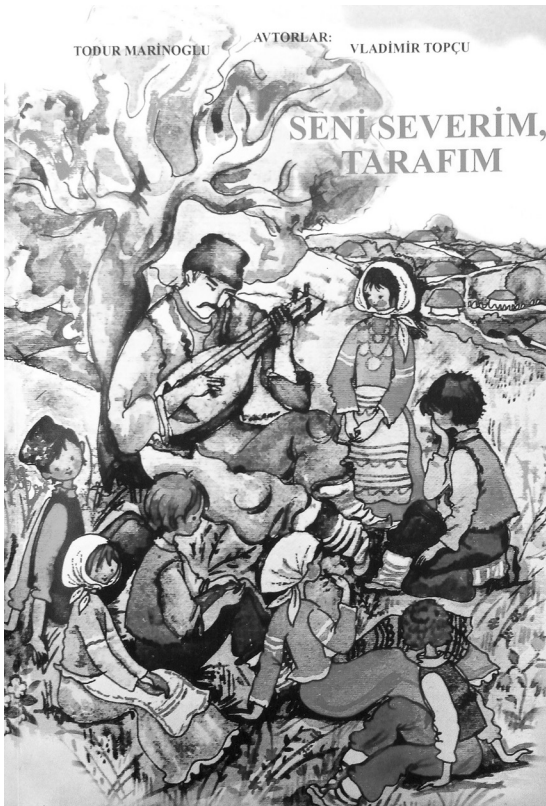
Stepan *BULGAR*
„Gagauz namuz kodeksi”

Galina SİRKEĒİ, Aleksandra MARİNOVA „Köklenmiş duygular”

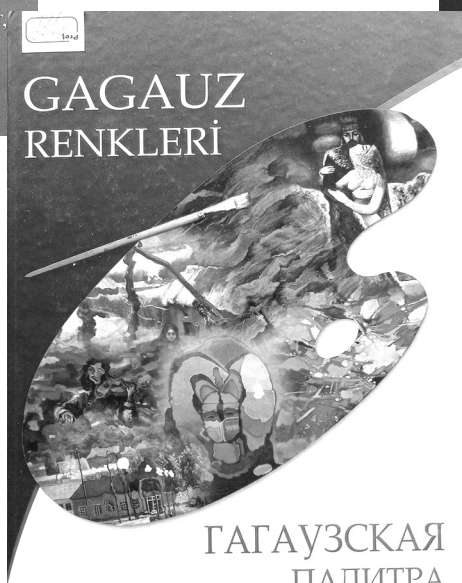
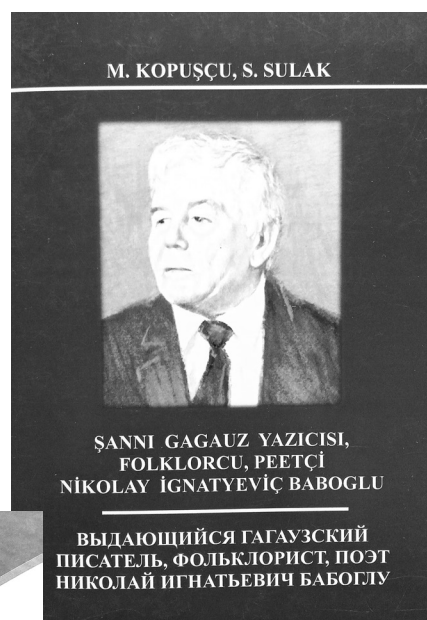
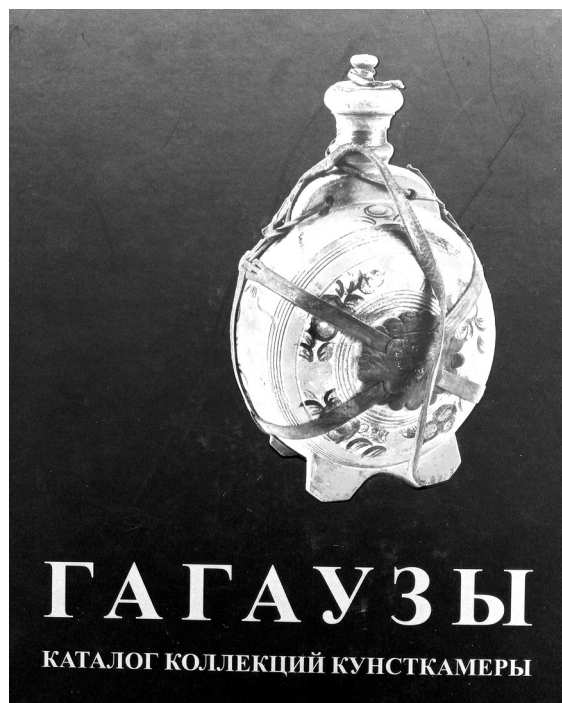
Pelageya FİLİOĞLU „Ömür dalgaları”

Todur MARİNOĞLU, Födör TOPÇU „Seni severim, tarafım”

Valentina BUJİLOVA „Soluyan sözlär”

„OKUNMUŞ SUYUN KUVEDİ BÜÜK!”

K. Vasilioglunun „Okunmuş su” annatmasına görä
Ştenariyaya geçirdi Çernioglo A.İ.

Pay alannar: avtor, dädu, babu, komuşuyka, Kiräna.

Ştena birinci.

Ştenada düzülü evelki vakıtlardan gagauz evin bir payı: saa tarafta - içer: üklük, soba, pat, ortada kurulu sofrası. Sol tarafta dışarsı- örtülü tokatçık, taliga tekerlää, taftadan pat, pat üstündä küplär...

Vakit yaklaşêr avşama, babu izmet eder dışarda, süpürer.

Avtor: Bir vakıtlar varmış, bir vakıtlar yokmuş. Yaşarmış bir dädüylan bir babu. Yaşarmışlar zengin, hepsi onlarda varmış – ama salt bir iş etişmäzmiş – annaşmak aralarında. Kim biler nezaman hem nesoy kara kedi önnerini geçmiş... Sabaalendän avşama kadar, pazardan – pazara kadar çekişärmişlär olä, ani toz kalkarmış.

(Bu vakit sokak tarafından gelir dädu...)

Dädu: - Naşey genä o topraa kazıyêrsın? Doymadın süpürmää, be-e-e-y...

- Neçin bu kazan burada durêr? O läüzüm dursun te orada!

Babu: Ama-a-a-n! Ne var onun zararı sana ba?

Dädu: Ne var, dooru erä koymamışın! Ne varmış? Ya yap işi nicä düşer da bak, decäm mi bişey?

Babu: Ama-a-a-n! Nesoy var nicä sana dayanmaa?

Dädu: Te bu çarşafı da dooru döşämemeşin!

Babu: Taa var mı? Sus hadi biraz! Kafam şansora daalêr!

Dädu: Kendin kabaathıysın, onun için da daalêr! Hmm, kart conga!

Babu: Diil bän, ama sän! Hiç susmaa bilmeersin!

Dädu: Diil bän, ama sän!

Babu: Git hadi, otlat o koyunnarını, hayvannar baarêr artık, zavalıcıklar, sän sa hep benimnän çekişmää durêrsın! (*dädu sölenerek gider*)

Ştena ikinci. Şamataya gelir komuşuyka.

Komuşuyka: Mari, Vasilka bulü, ne olêr sizdä mare?

Babu: Ne olaceydi? Bişey olmeêr!

Komuşuyka: Hadi bana yalan sölämä, var bendä dä kulak, bän hepsini işiderim.

Babu: O-o-f, istemäzdim hiç biläsin ama... Senin dä bak sokaa çıktıynan dilin hiç durgunmaa bilmeer...

Komuşuyka: Hiç korkma, Vasilka bulücuum, sokakta can -cun yoktu! Taa ses işittiynän- hızlı kaçiverdim sizä. Kimsey görmedi! Kim bana bişey soracak?

Bir tarafa dooru söleer:

- Dernää çıkayım da düşüncäm bän ne yapmaa...

Babu: Ne yapacam bizim o dăduylan - hiç aklım da vermeer? Gittikçä taa yannış olêr! Bunu orayı koymadın... Bunu dooru yapmadın... Ona gözäl bakmadın... Şansora aklım da vermeer ne yapmaa...

Komuşuyka: Mari, Vasilka bulü, neçin sän ölä kahırlanêrsın? Kahır ii erä getirmeer! Şindi bulacez ucunu, hiç korkma... Ya seslä beni... Ya git sän te o yannaşık maaledän Kirana babuya. Sölerlär, ani ondan olä fayda olarmış... Pek çoyuna yardım etmiş... Sölerlär, ani onun elindän herbir iş gelirmiş! Bekim sizä da fayda olacek?

Avtor: Zavalı karı çok düşünmeer, da bir günü, dădu koyunnarı otladarkan gider o Kiräna babuya. Taa buluştuynan, annadêr hepsini sıradan.

Ştena üçüncü.

Babu: Zaman hayır olsun!

Kiräna: Hayır olsun! Ne oldu mari, Vasilka?

Babu: Ne olaceydı, hiç annaşamêrız bizim o adamnan. Aazını yok nicä açmaa... Bunu orayı koymadın... Bunu dooru yapmadın... Ona gözäl bakmadın... Çekeder barmaa - hiç durgunmak yok! Sora da bän dayanamêrım... da yollanêrız... Kiräna: Hiç kahırlanma bu iş için, bän yardım edecäm sana, kahırlanma... (okuyêr suyu) Ya al te bu ilacı! O - okunmuş su. Var nicä bir şüpesiz alasin. Bu pek kaavi ilaç. Evä gittiynän dădu çekedärsa çekişmää – sän alêrsın aazına bir yudum su, ama yutma, tut onu aazında, taa dădu uslanınca... Te görecän, ani bundan sora dădu kaymak gibi olacek...

Avtor: Babu pek inanmamış bu işä, ama neetlenmiş denemää.

Ştena dördüncü.

Babu dönüncä Kiräna bulüdan, dădu gelir kırdan, erleşer patta soba yanında da sölenerek bekler babu evä gelsin. Geler babu, belindä baalı şişecik iptä.

Dădu: Sän neredä şindiyädän durdun? Bıktım seni beklemää! Almış başını da geziner. Be-e-e-y, akıllanmayêcan ye.

Babu: (Bir tarafa dooru söleer) – Allele, ilacın sırası geldi. (İçer bir yudum şişeciktän)

Dădu: Ne sölenersin orada? Taa bir saat ileri läüzımdı imeyi yapasın! Sän sa gezinersin başı - boş! Ne evin var, ne da kocan! Sän ne dilini mi yuttun?

Babu, azında suyu tutarak, bu vakıt bakêr kendi işinä. Dădu, sölenä - sölenä, uyuklêr oturarak...

Babu: (Yaklaşêr dăduya) Aman mari-i-i, yardım etti! Halizdän da bu okunmuş suyun kuvedi var! Te şindi iş başka türlü gidecek!

Bakêr ötää dooru işinä, ansızdan kaçırêr erä tencerä kapaanı...

Dădu: Nedän o ellerin yapılı, kırık elli. Karı mı bu va, bu diil karı! (Genä uyuklêr...)

Babu: Yaklaşêr enikunu dăduya, örter onu. Sevineräk oturêr yanına.

- Yardımnadı! Yardımnadı!

Com. 183

Întreprinderea de Stat Firma Editorial-Poligrafică

„*Tipografia Centrală*”

MD-2068, Chișinău, str. Florilor, 1